

bulletin slovenskej advokácie

DO POZORNOSTI

Aktuálne problémy elektronizácie

Povinná elektronická komunikácia **advokátov** – fyzických osôb so súdmi od 1. 7. 2018

Zaručená konverzia splnomocnenia

(y konaní pred Ustavným súdom SR)

Dohoda o vyriadení BSM a limity uplatnenia zásady zmluvnej voľnosti

Výsluch svedka v civilnom sporovom konaní

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Účastníci kurzov a stáží v zahraničí
JUDr. Michal Rampásek, Mgr. Viktória Mochnáčová,
JUDr. Filip Vysudil, PhD.
- 4 **DISKUSIA**
- 6 *Ad. Niektoré aspekty nového zákona o obetiach trestných činov*
Ešte niekoľko poznámok k obmedzeniu práv obhajoby
v súvislosti so zmenou inštitútu konfrontácie
JUDr. Ondrej Repa, PhD.
- 9 Zaručená konverzia splnomocnenia
(v konaní pred Ústavným súdom SR)
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 12 Dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva
manželov a limity uplatnenia zásady zmluvnej voľnosti
JUDr. Patrik Podhorský
- 22 Výsluch svedka v civilnom sporovom konaní (1. časť)
JUDr. Tomáš Pobijak
- JUDIKATÚRA**
- 29 Jehovovi svedkovia a ochrana osobných údajov
- 32 Ochrana tajomstva korešpondencie
medzi obhajcom a obvineným vo väzbe
- 34 K procesnému postaveniu ustanoveného advokáta v civilnom
konaní pri rozhodovaní o odmene za právne zastupovanie

ADVOKÁCIA**SAK**

- 38 Aktuálne problémy elektronizácie
- 40 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 41 Zaslание výzvy na úhradu trov advokátom
na základe neprávoplatného súdneho rozhodnutia

ZAHRANIČIE

- 45 Povinnosť advokáta ako obhajcu vykonávať
návštevy klienta vo väznici
- 50 Poľská advokácia – oslavuje sto rokov, no pôsobí mlado
- 57 Oslava 100 rokov českej a slovenskej advokácie
- 58 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 60 Bulletin advokácie prináša...
- 62 Ponuka vzdelávacieho programuv Škótsku
- 63 Seminár o americkompráve pre mladých advokátov
a advokátskych koncipientov z Čiech a zo Slovenska

ZAUJÍMAVOSTI

- 73 **LITERATÚRA**
- 64 Život medzi paragrafy
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 65 Vyhoření advokáta
doc. JUDr. Aleš Rozehnal, Ph.D.
- 66 Štúrovci, advokáti a august 1968
Anton Blaha
- 67 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*

**Vážené kolegyně
a kolegovia,**

dovoľte, aby som sa k vám po horúcom lete prihovoril a zaželel Vám veľa zdravia a energie do pomerne náročného jesenného obdobia. Náročného z dôvodu zvládnutia výsledkov pomerne rozsiahlej a pestrej legislatívnej aktivity nášho zákonodarcu, ale náročného aj z pohľadu elektronickej komunikácie.

Vzhľadom na to, že je téma elektronizácie stále aktuálna a po 1. júli 2018 ju oveľa intenzívnejšie vnímajú aj advokáti, ktorí vykonávajú advokáciu ako fyzické osoby, rád by som upriamil Vašu pozornosť na rozhodovacia prax súdov, ktorá začína reflektovať viaceré praktické problémy, s ktorými sa v oblasti elektronizácie každodenne stretávame v našej praxi. Rád by som upozornil na problémy s povinnou zaručenou konverziou plnomocenstva udeleného klientom alebo povinnosťou platiť súdny poplatok z dôvodu nevyužitia zákonnej elektronickej formy komunikácie, ktoré podrobnejšie spracoval kolega JUDr. Martin Friedrich v tomto čísle bulletinu na strane 38.

Vzhľadom na množstvo otázok a podnetov, ktoré boli adresované pracovnej skupine pre elektronizáciu predpokladám, že práve najbližšie obdobie bude výrazne poznačené aj rozhodovacou činnosťou súdov v uvedenej oblasti. Dovoľujem si preto opakovane upriamiť Vašu pozornosť na možnosť obrátiť sa na SAK vo forme otázok alebo podnetov (elektronizacia@sak.sk) alebo využiť portál Wikipedia SAK, ktorý je priebežne dopĺňaný informáciami týkajúcimi sa elektronizácie.

V súvislosti s najbližším obdobím by som rád avizoval, že predsedníctvo SAK prehodnocuje súčasný spôsob platenia za vydávané certifikáty advokátom tak, aby bola zabezpečená efektívnosť a hospodárnosť vynakladaných prostriedkov. Keďže v súčasnosti prebiehajú aj aktivity na tvorbe novej web stránky SAK, chcem vás požiadať o podnety a pripomienky k jej obsahu alebo funkcionalite na adresu elektronizacia@sak.sk.

Ctené kolegyně a kolegovia, pevne verím, že napriek operatívnym problémom spôsobeným elektronizáciou sa nám spoločnými silami podarí zvládnuť všetko tak, aby sme čo najviac času mohli nerušene venovať našim klientom a ochrane ich práv a záujmov.

JUDr. Tomáš Illeš
podpredseda SAK

K fotografii na obálke:

Memorandum pri príležitosti 100 rokov českej a slovenskej advokácie podpísali 21. septembra 2018 v Luhačoviciach JUDr. Vladimír Jirousek a JUDr. Tomáš Borec. Foto Igor Cehl

ROZHOVOR

Účastníci kurzov a stáží v zahraničí

V rubrike Rozhovory sa výnimočne zhovárame s účastníkmi kurzov a stáží organizovaných zahraničnými stavovskými komorami.

JUDr. Michal Rampášek

v súčasnosti pôsobí ako advokát v Bratislave. V júli 2018 sa zúčastnil na Kurze právnickej angličtiny a právnických zručností v Dubline, ktorý pre zahraničných advokátov každoročne pripravuje stavovská organizácia írskych advokátov (solicitorov) Law Society of Ireland. Cieľom tohto týždenného kurzu je prehĺbenie znalostí právnickej angličtiny, komparácia anglosaskej a kontinentálnej terminológie, prezentačné zručnosti, komunikácia s klientom, negociačné zručnosti, písanie právnych textov a komparácia právnej etiky.

■ Čo Vás motivovalo k účasti na kurze právnickej angličtiny a právnických zručností?

Komunikácia v anglickom jazyku, ako aj tvorba a preklady právnych textov sú bežnou súčasťou mojej advokátskej praxe. Právnu angličtinu som sa začal učiť už počas štúdia práva na Univerzite Komenského v Bratislave a odvtedy sa ju snažím neustále rozvíjať a zdokonaľovať. Potreba znalosti cudzieho jazyka, a predovšetkým angličtiny je dnes pre výkon praxe advokáta takmer samozrejmosťou. Vyžadujú to klienti, ale aj samovzdelávanie, pretože veľa odborných zdrojov je dostupných iba v angličtine. Nejde však len o schopnosť viesť konverzáciu v angličtine. Nároky sú kladené na znalosť odbornej právnickej angličtiny, teda na potrebu ústne aj písomne komunikovať a vyjadrovať sa s použitím odbornej terminológie. Príležitosť ísť načerpať nové znalosti a takpovediac si otestovať tie doterajšie priamo v Írsku bola pre mňa výzvou, ktorá sa neodmieta. Navyše, kurz vyučovali lektori organizácie združujúcej írskych solicitorov (*Law Society of Ireland*), teda išlo o lektorov, ktorí bežne zabezpečujú vzdelávanie miestnych advokátov (solicitorov). To bolo príslubom vysokej kvality kurzu, čo sa nakoniec aj potvrdilo.

■ Do akej miery je postavenie solicitora v Írsku odlišné v porovnaní s advokáciou na Slovensku?

Tých odlišností je viac a vychádzajú z historického vývoja nášho povolania v Británii a Írsku. Predovšetkým ide o organizáciu subjektov, ktoré poskytujú právne služby. V Írsku existujú dva typy advokátov – solicitori a barristeri. Solicitori, ktorých je v Írsku približne 18 tisíc, poskytujú v zásade právne služby bez zastupovania pred súdom, ide o takpovediac

nesporovú právnu agendu. Napríklad právne služby súvisiace s predajom a kúpou domu, vypracovanie poslednej vôle, poradenstvo pri zakladaní obchodnej spoločnosti a počiatočné poradenstvo, ak vás niekto žaluje alebo si myslíte, že vo vašej právnej veci by ste mohli podať žalobu. Z tohto dôvodu najskôr v Írsku idete pre právnu pomoc za solicitorom. Ak sa solicitor domnieva, že potrebujete špecializované poradenstvo alebo advokáta, ktorý vás zastúpi na súde, zabezpečí vám vhodného barristera. V Írsku pôsobí približne 2 300 barristerov a solicitor si môže vybrať ktoréhokoľvek z nich pre každý jednotlivý prípad. Barristeri sa teda špecializujú na zastupovanie klienta na súde (obhajobu), poskytujú klientom podrobnejšie informácie o ich prípade a poradia, ak klient (a možno aj solicitor) potrebuje podrobnejšiu právnu radu (napr. o porušení jeho ľudských práv alebo pri závažnom trestnom čine). Solicitor inštruuje barristera v mene klienta a poskytne mu súhrn faktov a príslušných dokumentov. Solicitor a barrister sa teda vzájomne dopĺňajú a pracujú na prípade, ale každý z iného aspektu.

■ Naplnil kurz Vaše očakávania?

Určite áno. Bolo príjemným prekvapením, a myslím, že nielen pre mňa, že kurz bol maximálne orientovaný na prax. Predovšetkým sa sústredil na prípravu a prezentáciu vyjadrení a argumentov, kedy bolo našou úlohou na zvolenú tému predniesť päťminútovú reč, v ktorej sme mali čo najlepšie uplatniť správne spôsoby argumentácie, reč tela, správnu výslovnosť a narábanie s hlasom. Nechýbalo ani simulované vyjednávanie o podmienkach zmluvy vo dvojiciach. Nezbudnutelnou lekciou bolo simulovanie tzv. náročných klien-

tov, teda klientov, ktorí sú napríklad prehnane emocionálni, trpia všelijakými bludmi či paranojami, alebo ktorí vyznávajú vieru či ideológiu, ktorej pravidlá nie vždy korešpondujú s našim presvedčením. Cieľom v tomto prípade bolo vyvolať stresovú situáciu a pozorovať spôsob, akým sme sa ju pokúsili vyriešiť. Každý advokát musí byť tak trochu aj psychológ, čo sa aj ukázalo. K dokonalosti prispel fakt, že týchto pomyselných klientov prišli zahrať profesionálni írski herci. Podobný kurz som doteraz neabsolvoval. Ako som sa neskôr dozvedel, tento kurz je štandardnou súčasťou vzdelávania budúcich solicitorov. Kurz tohto zamerania absentuje vo vzdelávaní koncipientov aj advokátov u nás. Bol by som rád, ak by aj takáto skúsenosť zo zahraničia podnietila našu advokátsku komoru k obohateniu ponuky vzdelávania.

■ Boli požiadavky na účasť náročné?

Po stránke odbornej kurz nekladie náročné požiadavky. Nie je potrebné formálne preukazovať ani dosiahnutie úrovne jazykovej kompetencie. Odporúčam však, aby každý, kto sa chce na kurze zúčastniť, mal dostatočnú úroveň angličtiny

v ústnej aj písomnej podobe a skúsenosť s odborným anglickým právnym textom.

■ Odporučili by ste účasť na kurze Vaším kolegom advokátom?

Účasť na kurze odporúčam najmä začínajúcim advokátom. Myslím, že viaceré postrehy a vedomosti z tohto kurzu sa dajú preniesť do slovenskej advokátskej praxe. Kurz je zároveň dobrou príležitosťou pre získanie nových kontaktov na kolegov s praxou v iných európskych štátoch, čo môže byť užitočné do budúcnosti.

■ Z akých krajín boli prevažne ďalší účastníci kurzu?

Predovšetkým, vďaka početnému zastúpeniu talianskych kolegov sa mi podarilo nadviazať kontakty s advokátmi z Milána či Florencie. Nechýbali však ani kolegovia z Poľska, Rakúska, Maďarska, Španielska, Nemecka či Francúzska. Na kurze som bol jediným slovenským advokátom, avšak vďaka kolegom z Čiech sme vytvorili silnú česko-slovenskú skupinu.

Mgr. Viktória Mochňáčová

pracuje ako advokátska koncipientka v Bratislave a úspešne sa uchádzala o účasť na anglofónnej stáži Parížskej advokátskej komory v Paríži. V mesiacoch máj až júl 2018 absolvovala medzinárodný program, ktorý pozostával z dvoch častí. Vzdelávacia časť trvala 6 týždňov a prebiehala najmä v školiacom centre Parížskej advokátskej komory (L'Ecole de formation du barreau de Paris t. j. EFB), resp. v inštitúciách a súdoch v Paríži a v Bruseli, s cieľom oboznámiť sa s francúzskym a európskym právnym systémom. Praktická časť vo forme stáže v advokátskej kancelárii Betto Seraglini v Paríži trvala 4 týždne.

■ Prečo ste sa rozhodli uchádzať sa o účasť na medzinárodnej stáži v zahraničí?

Hlavnou motiváciou, prečo som sa do tohto programu zapojila, bola chuť krátkodobo vycestovať do zahraničia a získať nové skúsenosti, a zároveň spoznať nových ľudí. Program moje očakávania úplne naplnil, a preto som rada, že som využila túto ponuku.

■ Do akej miery je znalosť cudzieho práva prínosná pre Vašu prax?

Vzhľadom na to, že som ešte iba na začiatku svojej praxe, ako advokátska koncipientka pracujem 2 roky, neviem to objektívne zhodnotiť. Ovládanie minimálne angličtiny považujem za samozrejmosť, nakoľko s ňou pracujem skoro každý deň. Ďalšie jazyky sú určite len a len výhodou, keďže poskytovanie právneho poradenstva pre zahraničných klientov nie je v dnešnej dobe ničím výnimočným.

■ V čom sa líši postavenie advokáta vo Francúzsku?

Vo Francúzsku pôsobí viac ako 60 000 advokátov, z toho vyše 30 000 v Paríži, takže konkurencia je určite veľká. Absolvent po ukončení právnickej fakulty musí úspešne absolvo-

vať náročné výberové vstupné skúšky a tak sa stať študentom 2-ročného programu v školiacom centre vedenom príslušnou advokátskou komorou, najprestížnejšia a najstaršia je práve EFB. Študenti tam absolvujú 6-mesačnú vzdelávaciu časť zameranú najmä na praktické otázky v advokácii (napr. advokátska etika) a následne 1 rok až 1,5 roka títo študenti stážujú v advokátskych kanceláriách vo Francúzsku alebo v zahraničí, po absolvovaní záverečných skúšok sa stávajú advokátmi.

■ Pomohol Vám pobyt zdokonaľiť Vaše znalosti právnickej angličtiny?

Dobrá znalosť anglickej právnickej terminológie bola potrebná už na začiatku, ale počas prednášok, prezentácií a stáže v advokátskej kancelárii sa moje vedomosti určite rozšírili a zdokonalili.

■ Podarilo sa Vám nadviazať kontakty s advokátmi z iných krajín, ktorí absolvovali stáž?

Na programe sa zúčastnili advokáti a študenti z 11 krajín sveta a dovoľm si tvrdiť, že som nielenže nadviazala pracovné kontakty, ale našla som tam aj veľa nových kamarátov, s ktorými som v kontakte aj po skončení programu.

■ Odporučili by ste účasť na stáži Vaším kolegom?

Program určite odporúčam každému, kto má záujem vycestovať do zahraničia a skúsiť niečo nové. Francúzsko je nádherná krajina a Paríž ponúka nespočetné možnosti, takže už len príležitosť žiť tam počas niekoľkých týždňov je zážitok. Šesťtýždňový vzdelávací program ponúkol dostatok priestoru nielen na formálne a neformálne vzdelávanie, ale aj dostatok času na iné aktivity ako návštevu múzeí a cestovanie. Počas mojej stáže v advokátskej kancelárii Betto Seraglini som aktívne spolupracovala s advokátmi na zadaniach z oblasti medzinárodných arbitrážnych konaní, ktoré sú v Paríži ako sídlo Medzinárodnej obchodnej komory rozšírené, no naopak, na Slovensku úplne v úzadí.

■ Bolo výberové konanie náročné?

Výberové konanie prebieha na základe motivačného listu a životopisu. Parížska advokátska komora následne vyberá účastníkov z rôznych krajín s rôznym zameraním, čím je zabezpečená diverzita a rôznorodosť v programe. Program je určený na Slovensku mladým advokátom a koncipientom, ktorí sú členmi SAK a ovládajú anglický jazyk (pre anglofónny program) alebo francúzsky jazyk (pre frankofónnu verziu programu). Program trvá 11 týždňov a je neplatený, SAK mi však poskytl finančný príspevok (ako jediná účastníčka v programe som mala podporu od vysielajúcej advokátskej komory), ktorý mi aspoň čiastočne pomohol pokryť náklady. Výhodou bola aj podpora mojej advokátskej kancelárie, ktorá mi umožnila zúčastniť sa na tomto programe a po návrate ďalej pracovať.

JUDr. Filip Vysudil, PhD.

je advokátsky koncipient z Trnavy a na začiatku roka sa úspešne uchádzal o zahraničnú stáž European Lawyers Programme v Edinburgu. Tento 12-týždenný vzdelávací program organizuje komora škótskych advokátov Faculty of Advocates a možnosť zúčastniť sa dostane každoročne len 12 uchádzačov z členských štátov EÚ.

■ Čo Vás viedlo k rozhodnutiu uchádzať sa o zahraničnú stáž?

Počas mojich štúdií na fakulte práva a celej koncipientskej praxe som prežil všetok čas na Slovensku a nemal som priamu znalosť iného právneho systému. Ponuka stáže v Edinburgu ma preto veľmi oslovila. Škótsko ma už dlhšie lákalo, je to krásna krajina. Takisto je zaujímavá tým, že škótsky právny systém patrí do rodiny anglosaského práva, no zároveň v ňom nachádzame aj prvky rímskeho práva a je teda bližšie k nášmu kontinentálnemu chápaniu právneho systému. V neposlednom rade musím povedať, že som mal veľkú podporu mojej školiteľky, aby som mohol na vyše tri mesiace vycestovať.

■ Pre koho je podľa Vás tento vzdelávací program určený?

Stáž je určená koncipientom i čerstvým advokátom. Podstatné je vedieť si vyčleniť čas na pobyt v zahraničí a dohodnúť sa v rámci advokátskej kancelárie. Mladým advokátom stáž vrelo odporúčam. Je zaujímavá pre každého, kto ovláda anglický jazyk a chce získať prehľad o inom právnom systéme. Z vlastných skúseností by som odporučil do budúcnosti prijatým uchádzačom v rámci možností nastudovať si základy škótskeho práva vopred, keďže teoretická časť trvala len dva týždne a teda každá informácia o anglosaskom systéme navyše sa hodí. Po úvodných teoretických prednáškach desať týždňov stážisti aktívne participujú na práci advokáta a tá sa dosť líši od skúseností získaných na Slovensku.

■ V čom je práca škótskeho advokáta iná v porovnaní so slovenským advokátom?

V prvom rade treba povedať, že v Škótsku sa profesia delí na tzv. solicitorov, ktorí poskytujú všeobecné právne poradenstvo, a advokátov (advocates), ktorí sa špecializujú na zastupovanie pred najvyššími súdmi. Hoci v posledných rokoch sa už rozdiely čiastočne stierajú, lebo existuje aj stredná cesta, teda solicitor-advocate, ktorý má možnosť zastupovať klientov aj v tých prípadoch ako advocate. Pre slovenského advokáta je možno ťažko predstaviteľné, že v Škótsku advokát klienta vidí až v deň súdneho konania alebo vôbec. Venuje sa totiž len právnym otázkam, celý klientsky servis a prípravu podkladov má na starosti solicitor. Aj náklady a odmenu advokát účtuje solicitorovi, nie klientovi. Advokát preto ani nemôže navštíviť obvineného vo väzbe alebo vo väzení, lebo striktne vzaté to nie je jeho klient. Advokátov je len okolo 450 a sústreďujú sa v blízkosti Faculty of Advocates, kde sídli tzv. „stajne“ (stables), ktoré im robia administratívny servis. Bez skúseností a dobrej povesti však nie je pravdepodobné, že mladý advokát získa prácu. Preto sa najskôr stávajú právnicami solicitorami a až po čase sa uchádzajú o post advokáta. Tiež platí, že „si taký dobrý advokát ako dobrý bol tvoj posledný prípad“.

■ Ako prebiehala Vaša spolupráca počas stáže s miestnymi advokátmi?

Každý deň počas praktickej časti stáže bol o vzájomnej dohode medzi mnou a dvomi mne pridelenými advokátmi. Je

den z advokátov bol odborník na trestné právo, druhá pani advokátka sa špecializovala na civil a rodinné právo. Vzhľadom na to, že advokáti nemajú vlastné advokátske kancelárie, pohybujú sa v okolí svetoznámej knižnice na Faculty of Advocates, kde má každý vyhradené miesto na štúdium prípadu, alebo trávia čas priamo na súde. Ja som ich sprevádzal na súdne konania alebo na stretnutia so solicitorami, niekedy mi dali naštudovať súdny spis, a potom sme ho spoločne analyzovali.

Vybraní advokáti a profesori z univerzity nám prednášali počas úvodného kurzu o špecifikách škótskeho právneho systému. Tieto prednášky boli kvalitné, no prijal by som, aby trvali dlhšie. Prvý týždeň sme získali čisto teoretické znalosti, druhý týždeň sme sa venovali v skupinách prípadovým štúdiám a simulovaným prípadom. Z prednášok a rozhovorov ma zaujala právna neistota v súvislosti s Brexitom. Táto téma prenikala do všetkých oblastí práva, politiky a spoločenského života. Zaujímavé sú aj vzťahy medzi Anglickom a Škótskom, ktoré nám osvetlili počas návštevy škótskeho parlamentu a sídla vlády.

Každý „eurodevil“, ako nás nazývali, mal priradeného aj jedného sudcu. Na úvod nás vytrénovali ako sa ku sudcom správať, ako ich treba osloviť „my lord, your lordship“, a nehovoriť, kým nás neoslovia. V praxi bol však pán sudca veľmi milý a nebolo nutné s formalitami to preháňať.

■ Podarilo sa Vám nadviazať kontakty aj s ostatnými štáťami zo zahraničia?

Počas prvých dvoch týždňoch sme trávili čas intenzívne spolu, ale nasledujúce obdobie praktickej stáže sme nemali veľa príležitostí na stretnutia. Napriek tomu bolo zaujímavé stretnúť advokátov z Talianska, Španielska, Portugalska, Švajčiarska, Dánska, Holandska, Litvy. Vymenili sme si zaujímavé poznatky z našich právnych systémov a porovnali spôsoby výkonu praxe a advokácie. Pridanou hodnotou tejto stáže je možnosť registrovať sa do alumni združenia bývalých účastníkov, ktorí sa každoročne dvakrát stretávajú na rôznych miestach Európy a ďalej udržiavajú profesionálne kontakty. Program funguje už 40 rokov a verím, že ani Brexit nebude prekážkou ďalších úspešných ročníkov.

■ Bolo súdne pojednávanie také, ako ho poznáme zo seriálov a filmov z právnického prostredia?

V podstate áno. Samotné súdne konanie je vyvrcholením dlhej prípravy, počas ktorej sa strany niekoľkokrát stretnú so sudcami a vyfiltrujú, čo je v návrhu sporné. Keď už sa pojednávanie začne, neodrokuje sa, ale trvá až do vynesenia rozsudku sudcom alebo porotou. Môže to byť niekoľko dní, ale rekord je 20 mesiacov sústavného pojednávania. Na súde je okrem sudcu tzv. clerk, ktorý sedí pred sudcom a robí administratívne veci. Na úvod príde tzv. macer, ktorý obradne zavesí palcát na stenu. Je to symbol prítomnosti kráľovnej. Následne zavolá sudcu. V Škótsku sa čo najviac držia tradícií a často na otázku „prečo“ dostanete odpoveď „lebo sa to tak robí už stovky rokov“. Advokát musí pracovať s porotou a videl som, ako presvedčivosť prejavu advokáta ovplyvnila rozhodnutie poroty. Advokáti môžu kľásť otázky, ktoré by u nás určite sudca nedovolil a zakázané je informovať porotu napr. o predchádzajúcich obvineniach alebo podozreniach v súvislosti s obžalovaným, aby porota týmto nebola ovplyvnená. Zaujímavé je, že svedok nemá možnosť hovoriť sám alebo mať monológ na úvod. Zážitkom sú záverečné reči, ktoré môžu trvať aj dve hodiny. Ak kvôli advokátovi musia posunúť termín konania, tento musí znášať náklady na jeden deň chodu súdu, čo môže byť napr. na Court of Session aj 6 tisíc libier.

■ Ako prebiehalo výberové konanie?

Podstatné je čo najlepšie vyplniť prihlášku, ktorej súčasťou je kvázi motivačný list, akademický a odborný profil, a prečo mám záujem o účasť. Nasledoval osobný pohovor s kontaktnou osobou pre SR a ČR v Bratislave, ktorá vyberie vhodných kandidátov a posunie ich škótskej komore. V ďalšom kole prichádza do úvahy videohovor s predstaviteľom škótskej komory, ale k tomu nedošlo. Vyberali na základe prihlášky. Dôležitá je aj znalosť angličtiny. Hoci som si po odbornej stránke jazykové znalosti zlepšil, s ohľadom na množstvo textov a priamy kontakt s advokátmi treba mať dostatočnú úroveň už pri podávaní prihlášky.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

DISKUSIA

**Ad. Niektoré aspekty nového zákona
o obetiach trestných činov****Ešte niekoľko poznámok
k obmedzeniu práv obhajoby
v súvislosti so zmenou
inštitútu konfrontácie**

V *Bulletine slovenskej advokácie* č. 3/2018 bol uverejnený článok s názvom *Niektoré aspekty nového zákona o obetiach trestných činov*, v ktorom autori doc. JUDr. Margita Prokeiová, PhD., a JUDr. Ondrej Laciak, PhD., (ďalej len „autori“), v časti s podnázvom „Práva obetí verzus právo na obhajobu obvinených osôb“ poukazujú na možné obmedzenie práva obvineného na obhajobu v súvislosti s novelizáciou dôkazného prostriedku konfrontácie podľa § 125 Trestného poriadku (ďalej len TP), ktorá bola vykonaná prostredníctvom zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 274/2017“). K tejto časti príspevku autorov si dovoľujem pripojiť niekoľko poznámok, pretože predmetná novelizácia inštitútu konfrontácie nie je podľa môjho právneho názoru spôsobilá v takej miere obmedziť práva obvineného na účinnú obhajobu v trestnom konaní, ako je to nižšie prezentované.

Autori v danej časti článku poukazujú v súvislosti so zmenou inštitútu konfrontácie najmä na nasledujúce skutočnosti:

- súčasné zákonné znenie § 125 TP akoby vychádzalo z absolútnej premisy, že svedkovia vypovedajú vždy 100-percentnú pravdu a ich výpovede sú nespochybniteľné. Takáto prizma zásadným spôsobom obmedzuje právo na obhajobu obvineného, ktorý za každých okolností požíva prezumpciu neviny.
- súčasná právna úprava § 125 ods. 5 TP, ktorá vykonanie širokej škály dôkazov necháva výlučne na úvahu orgánov činných v trestnom konaní, nie je správna a môže viesť k výrazným obmedzeniam v obhajobnom práve obvinených osôb.
- bolo by v súlade s ideou smernice o obetiach trestných činov v prípadoch, ak je možno dôvodne predpokladať, že osoba v procesnom postavení poškodeného (obeť), bola skutočne poškodenou jedným z trestným činom proti ľudskej dôstojnosti, použiť pri konfrontácii zvukovo-obrazový prenos, ako je to napríklad pri výsluchu utajeného svedka,

- znemožnenie vykonania konfrontácie môže byť v niektorých prípadoch obmedzením práva na obhajobu obvineného. Pôjde najmä o trestné stíhania napr. vo veci trestného činu znásilnenia, kde bude osoba v procesnom postavení poškodeného vypovedať nedôveryhodne a zmätočne a vykonanie konfrontácie by mohlo prispieť k objasneniu veci. Preto je potrebné vytvoriť procesné možnosti na odhalenie klamstiev a krivých obvinení, ktoré nie sú úplne zriedkavé. Súčasné zákonné znenie pri vyššie uvedených trestných veciach takéto obmedzenie zavádza. V praxi sa vyskytlo nemalo prípadov, keď práve konfrontácia priniesla svetlo do prípadov aj v trestných stíhaniach pre trestné činy proti ľudskej dôstojnosti a preukázalo sa, že osoba v procesnom postavení poškodeného nevyviedla pravdu a išlo o krivé výpovede,

- vyššie naznačené procesné situácie môžu spôsobiť to, že aj keď pôjde o reálnu obeť závažnej trestnej činnosti, môže prísť k tomu, že tým, že bude právo na obhajobu obvineného výrazne obmedzené, môžu súdy konštatovať porušenie práva na obhajobu obvineného.

S poukazom na vyššie citované názory si dovoľujem uviesť, že ich autori v prvom rade precenili „dôkazný potenciál“ konfrontácie podľa § 125 TP (ďalej len „konfrontácia“) a súčasne opomenuli, že aj pri uvedenej zmene tohto inštitútu naďalej v zásade ostáva zachované právo obhajoby na vykonanie kontradiktórneho výsluchu svedka – poškodeného, hoci má status obzvlášť zraniteľnej obeť. Pred bližšou analýzou nastolenej problematiky považujem však za vhodné stručne poukázať na podstatu dôkazného prostriedku konfrontácie, zákonné podmienky jej využitia a rovnako aj na jej dôkazný význam v praxi.

Konfrontácia je špecifická kriminalistická metóda, osobitný, súčasný výsluch dvoch osôb, pri ktorom sa práva a povinnosti účastníkov konfrontácie odvodzujú od ich procesného postavenia. Podstatou konfrontácie je, že vypočúvaná osoba

opätovne vypovedá v prítomnosti inej osoby, ktorá v tej istej trestnej veci vypovedala niečo zásadne odlišné ako prítomná konfrontovaná osoba.¹ Psychologickým základom konfrontácie je bezprostredné pôsobenie na tú konfrontovanú osobu, o ktorej sa predpokladá, že vypovedala nepravdivo, a to práve metódou postavenia osôb **tvárou v tvár**.²

Zákonné podmienky na vykonanie konfrontácie, ktorých splnenie sa vyžaduje kumulatívne, sú:

- a) v predchádzajúcom konaní boli zrealizované výsluchy obvineného, spoluobvineného alebo svedka, alebo svedkov, ktorí sa majú konfrontovať,³
- b) tieto výpovede nesúhlasia (t. j. sú rozporné) v závažných okolnostiach,
- c) rozpor nemožno vyjasniť inak.

Ku konfrontácii možno teda pristúpiť až vtedy, pokiaľ už dotknutá osoba v trestnom konaní procesne použiteľným spôsobom⁴ vypovedala,⁵ a ak nemožno rozpory medzi výpoveďami týchto osôb odstrániť iným spôsobom, napríklad z iných dôkazných prostriedkov (výsluchom iných svedkov, listinnými dôkazmi, znaleckým dokazovaním a pod.) alebo ani ich opakovaným výsluchom. Rovnako je potrebné doplniť, že nariadenie konfrontácie by nemali odôvodňovať rozpory v detailoch jednotlivých výpovedí (napr. presný čas spáchania skutku na minútu a pod.), ktoré nemenia a ani nezoslabujú podstatu obvinenia, ale malo by ísť skutočne o rozpory v závažných (zásadných) okolnostiach spáchaného skutku. To znamená, že konfrontácia má svoje opodstatnenie predovšetkým v tých prípadoch, kde proti sebe stoja dve protichodné výpovede, pričom tieto nemožno za pomoci iných dôkazných prostriedkov verifikovať, teda nemožno inak dôkazne vyplniť zachytené závažné rozpory v rámci týchto výpovedí.

Už z uvedeného je zrejmé, že vykonávanie konfrontácie nemôže byť v trestnom konaní paušálne (mechanické), a rovnako tento inštitút **prioritne** neslúži na realizáciu práva obvineného na obhajobu v kontexte čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“).⁶

Je predsa zrejmé, že zákonnou limitáciou výkonu konfrontácie v prípadoch uvedených v § 124 ods. 4, 5 TP, nie je obmedzené právo obvineného na vykonanie kontradiktórneho výsluchu svedka – poškodeného (obete), a to už v prípravnom konaní za použitia § 213 TP. To znamená, že obhajca obvineného alebo samotný obvinený má právo na vykonanie tzv. krížového výsluchu svedka, v rámci ktorého mu môže klásť otázky smerujúce k vyvráteniu podstaty obvinenia. Platí to najmä vo svetle judikatúry tak vnútroštátnych súdov, ako i Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), pričom takýto kontradiktórny výsluch je ešte žiaducejší, pokiaľ ide v osobe svedka – poškodeného (obete) o jediný alebo rozhodujúci⁷ dôkaz o vine obvineného. Z tejto judikatúry, zjednodušene povedané, vyplýva, že právo na spravodlivý proces, vrátane práva na obhajobu, zaručuje, aby mal obvinený možnosť, aspoň raz počas trestného konania kontradiktórnym spôsobom vypočuť svedka, výpoveď ktorého má rozhodujúci význam pre rozhodnu-

tie.⁸ Pokiaľ nemôže byť takýto svedok zo závažného dôvodu obhajobou kontradiktórne vypočutý, musia byť potom obhajobe poskytnuté dostatočne vyvažujúce záruky (faktory), vrátane účinných procesných záruk, ktoré dovoľujú objektívne a riadne hodnotenie spoľahlivosti (dôveryhodnosti) takéhoto dôkazu.⁹

Právo na kontradiktórny výsluch rozhodujúceho svedka by malo byť obhajobe zachované aj v prípade, pokiaľ je takýmto svedkom i dieťa (t. j. osoba mladšia ako 18 rokov), čo de facto nepriamo pripúšťa aj § 135 ods. 2, ods. 3, ods. 4 TP (hoci len v nevyhnutných prípadoch, resp. výnimočne), ale opäť je nevyhnutné zohľadniť najmä relevantnú judikatúru.¹⁰ V prípade dieťaťa je však potrebné výsluch vykonať v intenciách § 135 ods. 1 TP, pokiaľ možno, za účasti obhajcu obvineného. V prípade, že obvinený nedisponuje obhajcom a trvá na osobnom vypočutí rozhodujúceho svedka – dieťaťa, je dôvodné zvážiť vykonanie výsluchu za pomoci technického zariadenia na prenos zvuku a obrazu podľa § 134 ods. 4 TP, prostredníctvom ktorého by bolo umožnené klásť svedkovi otázky.

Nie je preto zrejmé, prečo autori článku tvrdia, že súčasná právna úprava konfrontácie „akoby vychádzala z absolútnej premisy, že svedkovia vypovedajú vždy 100-percentnú pravdu a ich výpovede sú nespochybniteľné.“ Je predsa zrejmé, že aj po uvedenej zákonnej zmene je potrebné pred prijatím príslušného rozhodnutia vykonať celý proces dokazovania, nevynímajúc jeho záverečné štádium, ktorým je hodnotenie vykonaných dôkazov, a to v intenciách § 2 ods. 12 TP. To konkrétne znamená, že súčasná právna úprava konfrontácie žiadnym spôsobom nelimituje fázu hodnotenia dôkazov, v rámci ktorej môže, či už orgán činný v trestnom konaní, alebo súd, dospieť k záveru, že určitá výpoveď nie je vierohodná, alebo je až nepravdivá. V prípade svedka takéto poznanie môže viesť až k záveru, že došlo k spáchaniu trestného činu krivej výpovede a krivej prisahy v zmysle § 346 Tr. zák. (eventuálne aj kriveho obvinenia podľa § 345 Tr. zák.).

Autori v danej časti článku taktiež namietajú, že súčasná právna úprava § 125 ods. 5 TP necháva výlučne na úvahu orgánov činných v trestnom konaní vykonanie širokej škály dôkazov. K tomu je potrebné uviesť, že vykonanie alebo nevykonanie **každého dôkazného prostriedku** je počas prípravného konania ponechané výlučne na úvahu orgánov činných v trestnom konaní. Pokiaľ ide o zisťovanie skutkového stavu veci, dokazovanie nie je ovládané požiadavkami obhajoby, ale orgány prípravného konania sú limitované predovšetkým § 2 ods. 10 a § 119 ods. 1 TP. To znamená, že tieto orgány nie sú povinné vykonávať všetky dôkazné prostriedky navrhované osobami na to oprávnenými, ale dokazovanie zameriavajú a vykonávajú na účely zistenia skutkového stavu veci, o ktorom nie sú dôvodné (rozumné) pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Samozrejme, je nutné dodať, že právu obhajoby navrhovať dôkazy zodpovedá potom povinnosť orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu týmto návrhom sa zaoberať a rozhodnúť o takomto návrhu. Na druhej strane je však zrejmé, že nevyhovenie návrhom obhajoby (resp. iného oprávneného

subjektu trestného konania) na vykonanie alebo doplnenie dokazovania nie je samo osebe porušením práva obhajoby, resp. porušením iného procesného ustanovenia, pokiaľ takéto návrhy nie sú dôvodné alebo spôsobilé prívodiť zmenu dôkaznej situácie. Táto argumentácia má oporu aj v konštantnej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR.¹¹ Je preto esenciálnou povinnosťou orgánu činného v trestnom konaní zväziť dôvodnosť a potrebu vykonania konfrontácie v kontexte celého dôkazného stavu vyšetrovaného skutku, pričom až následne je na mieste zvažovať existenciu skutočností uvedených v § 125 ods. 5 TP

Ďalej, pokiaľ autori navrhujú pri konfrontácii s poškodenou osobou jedným z trestných činov proti ľudskej dôstojnosti použiť „zvukovo-obrazový prenos, ako je to napríklad pri výsluchu utajeného svedka“, tak k tomu možno uviesť, že pokiaľ by mal byť pri konfrontácii využitý tzv. telemost (výsluch s využitím technického zariadenia na prenos zvuku a obrazu podľa 136 ods. 3 TP), potom by vykonanie konfrontácie úplne stratilo svoj význam, keďže v konečnom dôsledku by už išlo o štandardný výsluch. Totiž, podstatou konfrontácie je práve ten postup, že dotknuté osoby sú voči sebe postavené tvárou v tvár a so súhlasom vypočúvajúceho si môžu navzájom klást otázky. Je preto logické, že pokiaľ by bol výsluch realizovaný cestou telemostu, neboli by osoby konfrontované tvárou v tvár, a preto by takýto úkon len ťažko bolo možné nazvať konfrontáciou. Na tomto mieste je dôvodné uviesť, že práve možnosť priameho pozorovania konfrontovaných osôb v rámci tohto procesného úkonu, sledovanie ich reakcií (tzv. reč tela), je asi ten najkľúčovejší prvok z celej konfrontácie, avšak ani tento poznatok nemožno preceňovať a povyšovať nad iné dôkazy.

Len pre úplnosť možno dodať, že vzhľadom na uvedené je plne dôvodné, aby sa celý proces konfrontácie zaznamenával nielen vyhotovením zápisnice, ale aj formou obrazovo-zvukového záznamu (58 ods. 7 TP), a to práve z dôvodu, aby bola zaznamenaná aj neverbálna komunikácia osôb účastných konfrontácie. Takýto záznam by potom mohol slúžiť aj ako dôkaz pred súdom, použitím § 270 ods. 2 TP.

K názoru autorov o tom, že práve konfrontácia je „akýsi procesný nástroj na odhaľovanie klamstva a krivých obvinení“, sa staviam skôr skepticky a rezervovane. Ako už bolo uvedené vyššie, zákonnou limitáciou výkonu konfrontácie v prípadoch uvedených v § 124 ods. 4, 5 TP, nie je obmedzené právo obvineného na vykonanie kontradiktórneho výsluchu svedka – poškodeného (obete), a preto je zjavné, že možnosť „odhalenia klamstva“ je obhajobe daná už v rámci takéhoto výsluchu svedka. V tejto súvislosti považujem právnu úpravu § 125 ods. 4 TP za opodstatnenú, pretože vykonávanie konfrontácie medzi svedkom, ktorým je dieťa a dospelým obvineným, obzvlášť pri trestných činoch proti ľudskej dôstojnosti, by celkom evidentne nebolo vhodné. Obdobne je tomu aj pri okruhu osôb precizovaných § 125 ods. 5 TP, kde už u svedka, na ktorom bol spáchaný trestný čin násilím alebo hrozbou násillia, ak hrozí nebezpečenstvo spôsobenia druhej viktimizácie alebo opakovanej viktimizácie, nie je vylúčenie konfrontácie absolútne.

Pokiaľ však ide o dôkaznú hodnotu konfrontácie, dovolím si konštatovať (a to opierajúc sa aj o skúsenosti starších a skúsenejších kolegov), že vykonanie konfrontácie, ktorá by priniesla „iné svetlo do prípadu“, je v praxi skutočne ojedinelé (osobne som ešte taký prípad doposiaľ nezaregistroval). Drvivá väčšina konfrontácií totiž končí záverom, že konfrontujúce osoby zotrvali na svojich doterajších výpovediach a stanoviskách a vykonanie tohto procesného preto neprinieslo žiadnu zmenu dôkazného stavu veci.

Záver

Aj s poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu nepovažujem preto súčasnú právnu úpravu konfrontácie za taký faktor, ktorý by nejakým zásadným spôsobom obmedzoval práva obhajoby v trestnom konaní, práve naopak, som toho názoru, že súčasná právna úprava dôraznejšie rešpektuje aj práva obetí trestných činov, k čomu prispelo najmä právo EÚ. Nemožno pritom opomínať, že subjektom trestného konania nie je len obvinený, ktorý disponuje penzom procesných práv, ale prihliadať a rešpektovať treba i práva poškodených osôb, k čomu došlo vo významnejšej miere práve prostredníctvom zákona č. 274/2017. ■

Poznámky

- 1 ŠIMOVČEK, I. a kol.: Kriminológia. Bratislava: Iura Edition, 2001, s. 232.
- 2 Tamtiež, s. 232.
- 3 V zmysle ust. § 138 TP sa ustanovenie § 125 TP sa primerane použije aj na konfrontáciu medzi svedkami, ktorí už boli vypočutí, pričom práva a povinnosti svedkov, ktorí sa zúčastňujú na konfrontácii, sú totožné s právami a povinnosťami svedka pri výsluchu.
- 4 Procesný nesprávny postup by bol napríklad taký, v rámci ktorého by sa mala konfrontovať skoršia výpoveď obvineného, ktorú vykonal ešte v procesnom postavení podozrivého podľa § 85 TP s výpoveďou iného spoluobvineného.
- 5 Aj z judikátu R 52/1992 vyplýva, že konfrontácia medzi obvineným a svedkom alebo spoluobvineným je možná až po ich, predchádzajúcom výsluchu v rovnakom procesnom postavení, v akom majú byť konfrontovaní.
- 6 Dohovor zaručuje každému obvinenému z trestného činu právo vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe.
- 7 Za rozhodujúci dôkaz považuje EŠLP dôkaz významný a dôležitý, ktorý je spôsobilý ovplyvniť rozhodnutie vo veci, teda taký bez existencie ktorého by nedošlo k vysloveniu viny (rozsudok vo veci Al-Khawaja and Tahery v. Spojené kráľovstvo z 15. 12. 2011).
- 8 Pozri napr.: Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. I. ÚS 140/04 z 20. 4. 2005, Uznesenie Ústavného súdu SR pod sp. zn. I. ÚS 58/01 zo dňa 13. 12. 2001, R 6/2010,

R 30/2010, R 9/2012, Rozsudok Najvyššieho súdu SR pod sp. zn. 1 To 8/2012 zo dňa 10. 12. 2014, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach: Unterpetinger proti Rakúsku zo dňa 24. 11. 1986, Delta proti Francúzsku z 19. 12. 1990, Kostovski proti Holandsku zo dňa 20. 11. 1999, Breukhoven proti Českej republike zo dňa 21. 7. 2011, Luca proti Taliansku zo dňa 27. 2. 2001).

9 Rozhodnutia EŠLP vo veciach: Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu z 15. 12. 2011, Ellis, Simms and Martin proti Spojenému kráľovstvu z 10. 4. 2012, Tseber proti Českej republike z 22. 11. 2012, Brzuszczyński proti Poľskej republike z 17. 9. 2013 a Rosin proti Estónsku z 19. 12. 2013.

10 Napr. v rámci rozhodnutia EŠLP Rosin proti Estónsku zo dňa 19. 12. 2013 bolo konštatované porušenie článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Dohovoru, keďže počas celého trestného konania nemohol sťažovateľ a ani jeho obhajca nikdy klásť otázky svedkovi – obeti (pozn. v čase skutku 11-ročnému chlapcovi, ktorý bol obeťou sexuálneho trestného činu), pričom táto výpo-

veď mala rozhodujúci dôkazný význam. Súčasne neboli zo strany príslušných orgánov ani prijaté **dostatočné** opatrenia a záruky vyvažujúce obmedzenie práva sťažovateľa na obhajobu.

11 R 7/2011, uznesenia NS SR pod sp. zn. 2 Tdo 34/2014 zo dňa 12. 8. 2014, sp. zn. 3 Tdo 73/2012 zo dňa 16. 4. 2013, sp. zn. 2 Tdo 1/2014 zo dňa 14. 1. 2014, sp. zn. 2 Tdo 10/2014 zo dňa 4. 3. 2014, pričom z týchto rozhodnutí zhodne vyplýva, obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 TP, resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 TP nemožno považovať za porušenie práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) TP

JUDr. Ondrej Repa, PhD.

prokurátor Krajskej prokuratúry Bratislava

Príspevky v rubrike *Diskusia* vyjadrujú názory autorov a nie sú názormi RR BSA.

DISKUSIA

Zaručená konverzia splnomocnenia (v konaní pred Ústavným súdom SR)

Svoje námety na nové témy, krátke glosy alebo stručné poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Prvý príspevok na tému zaručenej konverzie listinného dokumentu do elektronickej podoby v súvislosti s výkonom advokácie bol v rámci tejto rubriky uverejnený pred rokom (BSA č. 9/2017 „Kedy zaručenie konvertovať?“). V súčasnosti už zrejme nie je potrebné venovať bližšiu pozornosť objasneniu podstaty zaručenej konverzie, jej účinkov a spôsobu jej vyhotovenia. Relevantnejšou sa stáva samotná aplikácia tohto inštitútu v praxi; najmä vo vzťahu k listinným dokumentom, ktoré súd pôvodne vyžadoval v origináli.

Ide predovšetkým o procesné splnomocnenie (do 30. 6. 2016 v civilnom a správnom súdnictve „plnomocnenstvo“). V rámci bežnej justičnej praxe, potvrdenej aj početnou judikatúrou, je prípadná požiadavka súdu na predloženie originálu procesného splnomocnenia advokáta plne legítimná. Navyše, advokát spravidla v rámci bežnej praktickej rutiny nepreukazuje svoje oprávnenie ko-

nať v mene klienta pred súdom (obyčajnou) fotokópiou splnomocnenia.

Eventuálny nedostatok riadneho splnomocnenia odstraňuje súd v štandardnom režime vysporiadania sa s odstrániteľnými nedostatkami procesných podmienok (§ 161 ods. 3 CSP), a teda vyzve advokáta na predloženie originálu splnomocnenia, pričom spravidla určí na tento úkon sudcovskú lehotu.

Čo zmenila elektronizácia výkonu advokácie?

Predovšetkým to, že pri elektronickej komunikácii so súdom už nemožno hovoriť o origináli listiny, teda ani o listinnom origináli splnomocnenia. Splnomocnenie môže klient udeliť dvojakým spôsobom, a to buď elektronickým podpísaním (kvalifikovaný elektronický podpis) elektronického dokumentu, ktorý je pôvodným elektronickým dokumentom resp. skenom listiny, alebo štandardným (klasickým) podpísaním

listiny, ktorá bude následne „naskenovaná“ do príslušného formátu (typicky .pdf).

V rámci aktuálnej praxe je problematickou práve druhá z uvedených alternatív, teda použitie splnomocnenia, ktoré bolo pôvodne vyhotovené a podpísané ako listinný dokument. Sken takéhoto dokumentu, bez následnej zaručenej konverzie, má – zjednodušene povedané – iba účinky bežnej fotokópie. Jeho predloženie súdu v rámci elektronickej komunikácie možno prirovnať k predloženiu listinnej fotokópie splnomocnenia za predchádzajúcej úpravy.

Za účelom zjednodušenia pomerne komplikovaných a najmä nových procesov v rámci elektronickeho výkonu súdnej moci však bolo s účinnosťou od 1. 7. 2017 prijaté nové znenie § 82l ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoS“) *„Ak osobitný predpis neustanovuje inak, prílohy podaní vyhotovené v listinnej podobe možno súdu doručiť v elektronickej podobe tak, že sa prevedú do elektronickej podoby a pripoja sa k elektronickeému podaniu, ktoré je autorizované účastníkom konania, stranou v konaní alebo ich zástupcom; autorizácia takto vyhotovených elektronickeých dokumentov sa nevyžaduje a ustanovenia osobitného predpisu o zaručenej konverzii sa nepoužívajú. Súd si môže vyžiadať predloženie týchto príloh v listinnej podobe, ak to považuje za potrebné.“*

To znamená, že za splnenia uvedených podmienok môže byť akákoľvek príloha elektronickeho podania na súd v bežnom elektronickeom formáte a bez zaručenej konverzie. To sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na procesné splnomocnenia. Navyše, súd si môže osobitne vyžiadať „originál“ splnomocnenia, či už v režime odstraňovania eventuálnych väd podľa § 161 ods. 3 CSP alebo v režime poslednej vety § 82l ods. 4 ZoS. Aj keď samotný § 82l ods. 4 ZoS výslovne predpokladá predloženie listiny, súdy pragmaticky vyzývajú na predloženie originálnej listiny alebo (plne rovnocenného) elektronickeho dokumentu, ktorý vznikol zaručenou konverziou.

V rámci konania pred všeobecnými súdmi nemôže teda viesť k negatívneému procesnému následku bez ďalšieho skutočnosti, že oprávnenie advokáta konať v mene strany alebo účastníka bolo preukázané skenom listinného splnomocnenia bez zaručenej konverzie. Ak súd takýto dokument neakceptuje, musí nevyhnutne advokáta vyzvať na predloženie listinného originálu alebo elektronickeho dokumentu, ktorý vznikol zaručenou konverziou.

Zásadným spôsobom sa však situácia mení v prípade konania pred Ústavným súdom SR. Na toto konanie sa plne aplikujú ustanovenia zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZeG“); ale nevzťahujú sa naň ustanovenia ZoS, vrátane samotného § 82l ods. 4 ZoS(!).

Pokiaľ ide o odstraňovanie väd jednotlivých podaní v konaní pred ústavným súdom, spravuje sa táto otázka autonómne a veľmi rigoróznym § 25 ods. 2 zákona NR SR č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej re-

publiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoÚS“). Ústavný súd v princípe akékoľvek vady sťažností alebo iných podaní neodstraňuje. Znenie § 25 ods. 2 ZoÚS mu síce umožňuje upozorniť sťažovateľa na prípadné nedostatky sťažnosti, avšak súčasná ústavnoprávna prax nekompromisne sankcionuje relevantné nedostatky sťažnosti jej odmietnutím pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí, bez akejkoľvek predchádzajúcej výzvy či upozornenia.

Z doterajšej rozhodovacej činnosti Ústavného súdu SR je zrejmé, že k odmietnutiu sťažnosti dochádza nielen ak je sťažnosť nezrozumiteľná alebo neúplná (napr. IV. ÚS 168/2005, IV. ÚS 77/2008, III. ÚS 206/2010, I. ÚS 368/2010), ale aj keď k nej nebola priložená fotokópia napadnutého rozhodnutia (napr. III. ÚS 357/2010, IV. ÚS 159/2010, II. ÚS 310/2015), ak nie je priložené splnomocnenie resp. plnomocenstvo (napr. II. ÚS 384/2016, IV. ÚS 159/2010) alebo ak advokát preukazuje oprávnenie zastupovať sťažovateľa obyčajnou fotokópiou splnomocnenia (napr. II. ÚS 231/2018, II. ÚS 363/2018).

Zjednodušene povedané, ústavný súd vady sťažnosti a jej príloh neodstraňuje a dlhodobo judikuje v tom zmysle, že danému účelu slúži inštitút povinného zastúpenia advokátom v zmysle § 20 ods. 2 ZoÚS. To zároveň znamená, že elektronicke podanie sťažnosti na Ústavný súd SR, bez priloženia advokátskeho splnomocnenia podpísaného kvalifikovaným elektronickeým podpisom sťažovateľa ako klienta alebo elektronickeho dokumentu, ktorý vznikol zaručenou konverziou listinného splnomocnenia, môže rezultovať do odmietnutia sťažnosti pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

V tomto zmysle už Ústavný súd SR rozhodol o odmietnutí sťažnosti napr. uznesením zo dňa 20. 6. 2018 č. k. III. ÚS 240/2018-18 (pozri najmä ods. 15 až 23). Pokiaľ teda advokát podáva v mene klienta sťažnosť na Ústavný súd SR elektronicke, na preukázanie jeho oprávnenia konať v mene sťažovateľa a splnenia zákonnej požiadavky povinného zastúpenia advokátom nepostačuje, ak je k sťažnosti pripojený (obyčajný) sken listinného splnomocnenia bez zaručenej konverzie.

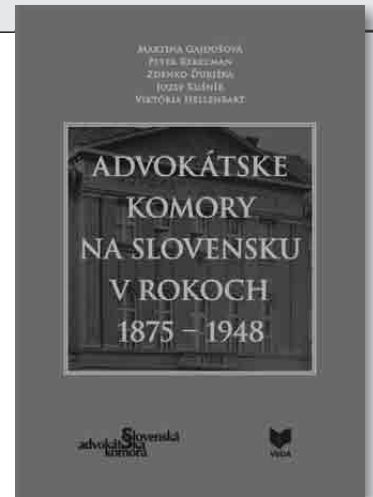
Na druhej strane, ak podá advokát sťažnosť v listinnej podobe a priloží k nej listinný originál splnomocnenia, v nadväznosti na § 35 ods. 1 ZoÚS mu nehrozí poplatková povinnosť podľa položky 20a Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý je prílohou zákona SNR č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov.

Každopádne možno advokátom odporučiť (aj keď to v konaní pred všeobecnými súdmi vzhľadom na § 82l ods. 4 ZoS nie je povinné), aby v súvislosti s elektronickeým výkonom povolania preukazovali svoje oprávnenie konať v mene klienta pred súdom buď splnomocnením, ktoré je riadne podpísané kvalifikovaným elektronickeým podpisom klienta, alebo elektronickeou podobou pôvodného listinného splnomocnenia, ktorá vznikla zaručenou konverziou podľa príslušných ustanovení ZeG. ■

Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948

Gajdošová, M. – Kerecman, P. – Ďuriška, Z. – Kušnír, J. – Hellenbart, V.

Slovenská advokátska komora vydala vo vydavateľstve VEDA publikáciu o histórii advokácie. Monografia je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území. Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 – 1948.

Pre advokátov a advokátskych konci-pientov je publikácia za zvýhodnenú cenu **24 eur s DPH + 3,70 poštovné (27,70 eur s DPH)**

Zúčjemcovia mimo radov SAK zaplatia **30 eur s DPH + 3,70 poštovné (33,70 eur s DPH)**

Objednávku nájdete na www.sak.sk alebo priamo kontaktujte:

PhDr. Ondrišová
02 204 227 28
ondrisova@sak.sk

Darina Stračinová
02 204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov a limity uplatnenia zásady zmluvnej voľnosti

JUDr. Patrik Podhorský

Autor poukazuje na limity uplatnenia princípu zmluvnej voľnosti pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov a na špecifiká spojené s týmto inštitútom. Autor sa venuje problematike uzavretia viacerých dohôd o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ako aj lehotami do kedy možno predmetnú dohodu uzavrieť. Predmetom výkladu je aj samotný obsah, predmet a platnosť dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ktorý je ovládaný princípom autonómie vôle zmluvných strán a ktorý sa prejaví voľbou obsahu vzájomných práv a povinností po zaniknutom bezpodielovom spoluvlastníctve manželov.

I. Úvod

Majetkové spoločenstvo manželov, nazývané ako bezpodielové spoluvlastníctvo manželov (ďalej len „BSM“), je v spoločnosti veľmi frekventovaný inštitút. V ďalšom texte poukazujeme na viaceré špecifiká súvisiace s dohodou o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ako aj na rozhodnutia Nejvyššího soudu České republiky (ďalej len „Najvyšší súd ČR“), ktoré majú, podľa nášho názoru, zásadný význam a môžu pomôcť pri aplikácii a interpretácii majetkovo-právnych vzťahov vzniknutých medzi manželmi aj na Slovensku.

Uzavretie manželstva spôsobuje rad právnych dôsledkov v osobnej i majetkovej sfére manželov. Časť týchto majetkových vzťahov medzi manželmi zákon vyčleňuje zo všeobecnej právnej

JUDr. Patrik Podhorský je absolventom Právnickej fakulty Masarykovej Univerzity v Brne 2010, titul JUDr. udelený v roku 2013 na Paneurópskej vysokej škole, Fakulte

práva v Bratislave. Momentálne externý doktorand 2. ročníka Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, katedra Občianskeho práva. Pôsobí ako advokát so sídlom v Bratislave, zameriava sa na obchodné a občianske právo.

úpravy a podriaďuje ich osobitnej právnej úprave s cieľom prispieť k spoločensky žiaducej stabilite manželstva. Ide predovšetkým o osobitnú právnu úpravu (spolu)vlastníckych vzťahov manželov v manželskom majetkovom spoločenstve, predstavovanú v platnej právnej úprave formou bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ktorá na rozdiel od napr. spoluvlastníctva podielového vykazuje vo viacerých smerov podstatné odchýlky.¹

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákoník (ďalej len „OZ“) formou BSM upravuje spoločenstvo vlastníckych práv manželov k veciam, ktoré nadobudli počas trvania manželstva. Vznikom manželstva vzniká aj BSM

ku všetkému, čo môže byť predmetom vlastníctva fyzickej osoby a čo manželia, resp. niektorý z nich, nadobudli za trvania manželstva, okrem výnimiek uvedených v § 143 a 143a OZ.²

Vzhľadom na to, že v predkladanom článku používame judikáty Českej republiky, máme za to, že závery uvedené v tomto článku budú prínosom pre aplikačnú prax aj na Slovensku,

1 ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. *Občiansky zákoník I. – II.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 2321 s.

2 CIRÁK, J., HANZELOVÁ, I., KRAJČO, J., LALÍK, M., MAZÁK, J., NESROVNAL, V., ONDRÁČEK, M., PLANK, K., ŤAPÁK, J. a VOJČÍK, P. *Občiansky zákoník. Komentár.* Wolters Kluwer: ASPI. ISBN: 80-88715-07-5

keďže ide o rozhodnutia aplikujúce zákonné ustanovenia zák. č. 40/1964 Sb. Občiansky zákoník (starý Občiansky zákoník, ktorý bol „spoločný“ a vychádzal z podobných záverov a koncepcie ako Slovenský Občiansky zákoník).

II. Vyporiadanie BSM

Podľa § 148 odsek 1 „Zánikom manželstva zanikne i bezpodielové spoluvlastníctvo manželov.“ Ak zanikne BSM, vykoná sa jeho vyporiadanie podľa zásad uvedených v § 150 OZ.³ Zákonná úprava situácie po zániku BSM a jej vyriešenia, teda vyporiadania, je ponechaná predovšetkým na vôli manželov resp. účastníkov, pretože aj súdne konanie týkajúce sa jeho vyporiadania je návrhovým konaním ovládaným dispozičnou zásadou. Vyporiadanie sa určí, ktoré veci, práva, iné majetkové hodnoty atď. zostanú vo výlučnom (oddelenom) vlastníctve jedného zo spoluvlastníkov a ktoré vo výlučnom (oddelenom) vlastníctve druhého spoluvlastníka, prípadne, ktoré zostanú v podielovom spoluvlastníctve oboch a v akom pomere. Vyporiadanie znamená nielen rozdelenie hnutelých a nehnuteľných vecí, práv, iných majetkových hodnôt a bytov a nebytových priestorov, ktoré patrili do zaniknutého BSM, ale aj vzájomné vyporiadanie všetkých pohľadávok a dlhov vyplývajúcich z tohto spoluvlastníctva, a to podľa zásad uvedených v § 150 OZ. Ide o tzv. vyporiadanie v širšom zmysle slova.⁴

Predmetom vyporiadania BSM je všetko, čo do tohto spoluvlastníctva patrilo a existovalo v čase jeho zániku, t. j. spravidla v deň právoplatnosti rozsudku o zrušení BSM. Podľa zákonnej definície zakotvenej v § 143 OZ v BSM „je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, s výnimkou vecí...“⁵

Zmyslom vyporiadania je definitívne usporiadanie spoločných majetkových vzťahov, na ktoré sa vzťahovala úprava BSM. Nejde len o obyčajné rozdelenie vecí, ktoré patrili do spoločného majetku, ale o komplexné riešenie majetkových vzťahov medzi bývalými manželmi. Pri vysporiadaní BSM nedochádza k prevodu vlastníctva, pretože každý z manželov bol vlastníkom takýchto vecí, nedochádza ani k postúpeniu pohľadávky, ani k prevzatíu dlhov. Vlastníctvo sa teda odvodzuje od bezpodielových spoluvlastníkov tak, že jeden toto oprávnenie stráca a druhému sa ponecháva (nedochádza k žiadnemu prevodu práv a povinností), resp. že sa ponecháva obom, ale už nie v podiele 1/1.

Podľa platnej právnej úpravy k vyporiadaniu BSM môže dôjsť tromi spôsobmi:

- dohodou,
- súdnym rozhodnutím,
- uplatnením zákonnej domnienky.

Ustanovenie § 149 odsek 1 OZ a § 150 OZ sa vzťahuje na všetky uvedené spôsoby vyporiadania BSM s možnosťou odchýlenia sa od týchto zásad v dohode o vyporiadaní BSM. Na účely tohto článku sa budeme zaoberať výhradne vyporiadaním uvedeným pod písmenom a), teda vyporiadaním BSM dohodou.

III. Vyporiadanie BSM dohodou – špecifické otázky

Vyporiadanie BSM dohodou manželov zákon odôvodnene uvádza na prvom mieste. Manželom umožňuje, aby v tejto dohode rešpektovali svoje individuálne záujmy, hospodárske potreby aj osobné vzťahy k určitým veciam. Možnosť uzatvoriť dohodu o vyporiadaní BSM predstavuje praktické naplnenie autonómie vôle a zmluvnej slobody v rýdzo súkromných záležitostiach manželov. Naplnenie tejto zásady má potom veľký význam pri vytváraní obsahu dohody o vyporiadaní BSM. Treba poukázať na to, že práve súdy v Slovenskej republike nedostatočne aplikujú zásadu autonómie vôle a zmluvnej slobody, pretože sa snažia možno až príliš formalisticky aplikovať ustanovenia OZ, resp. používajú skôr výklad reštriktívny.

Vyporiadanie BSM dohodou je najčastejším spôsobom vyporiadania medzi manželmi. Všeobecné ustanovenia OZ o právnych úkonoch § 34 až § 50 OZ sa vzťahujú aj na takúto dohodu o vyporiadaní BSM. Dohoda manželov o vyporiadaní BSM sa týka majetku, ktorý v zmysle

3 Pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

4 CIRÁK, J., HANZELOVÁ, I., KRAJČO, J., ĽALÍK, M., MAZÁK, J., NESROVNAL, V., ONDRÁČEK, M., PLANK, K., ŤAPÁK, J. a VOJČÍK, P. *Občiansky zákoník. Komentár*. Wolters Kluwer: ASPI. ISBN 80-88715-07-5

5 § 143 zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákoník v znení neskorších predpisov.

§ 143 OZ patril do ich BSM a ktorý ako spoločný existoval v čase zániku tohto spoluvlastníctva. Na tomto mieste uvádzame, že česká judikatúra dospela k záveru, že predmetom vyporiadania môže byť aj majetok patriaci len jednému z manželov (ďalej odkazujeme na výklad v časti IV. tohto článku). Ak dôjde k uzavretiu takejto dohody, manželia sú povinní vydať si na požiadanie potvrdenie o tom, ako sa vyporiadali, ak nie je uzatvorená dohoda písomne. Ak niektorý z nich odmieta tejto požiadavke vyhovieť, druhý z manželov si môže splnenie tejto povinnosti vynútiť súdnou cestou.

Dohodu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva, pokiaľ ide o hnutel'né veci, možno uzavrieť písomne, ústne alebo aj konkludentne, ak z takéhoto spôsobu možno jednoznačne usúdiť, že prejavy vôle účastníkov smerovali zhodne k tomu, aby ich zaniknuté BSM bolo vyporiadané a akým spôsobom. Pokiaľ ide o nehnuteľné veci, dohoda manželov o vyporiadaní musí mať písomnú formu a jej účinnosť nastáva až vkladom do katastra nehnuteľností. Vzhľadom na posilnenie právnej istoty a na to, aby do budúcnosti nevznikli spory a pochybnosti, čo bolo predmetom dohody o vyporiadaní, **odporúča sa uzavrieť dohodu v písomnej forme.**

1. Platnosť dohody o vyporiadaní BSM

K platnosti dohody manželov o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva sa vyžaduje, okrem iného, aby sa týkala vecí patriacich do tohto spoluvlastníctva a aby k nej došlo po zániku bezpodielového spoluvlastníctva. Uzatváranie dohôd o rozdelení spoločného majetku za trvania BSM je neplatné. Ani okolnosť, že si každý z manželov ponechal po zrušení BSM niektoré veci zo spoločného majetku, hoci aj v približne rovnakej hodnote, ešte sama osebe neodôvodňuje záver, že medzi nimi bola uzavretá dohoda o vyporiadaní BSM. Preto je potrebné prejavíť vôľu takým spôsobom, aby nebola spochybnená, odporúča sa uzavrieť písomnú dohodu o vyporiadaní BSM.

Ustálená judikatúra všeobecných súdov v otázkach vyporiadania BSM a neplatnosti právnych úkonov podľa § 37 odsek 1 a 39 OZ, zastáva názor, že ak by aj druhý manžel nadobudol na základe dohody o vyporiadaní podstatne menší podiel z BSM, neznamená to neplatnosť tejto dohody podľa § 39 OZ.⁶ Dohoda o vyporiadaní BSM musí spĺňať všetky náležitosti právneho úkonu, ako napr. vážnosť a slobodu vôle manželov pri jej uzatváraní. Pokiaľ sa uzavretie dohody neuskutočnilo za okolností ovplyvňujúcich slobodu vôle účastníkov, hrubý nepomer medzi vzájomnými zmluvnými plneniami sám osebe neodporuje dobrým mravom ani zákonu. Tieto závery súdnej praxe majú zásadný význam v prípade určenia obsahu dohody o vyporiadaní. Na druhej strane však treba poukázať na skutočnosť, že len matematicky, bez riadneho odôvodnenia rozdelenia BSM, by mohla dohoda odporovať dobrým mravom. Preto je potrebné do dohody zahrnúť všetky podstatné skutočnosti ohľadom nadobudnutého spoločného majetku, t. j. čo tvorí BSM a z akých zdrojov tento majetok pochádza (napr. jeden z manželov poskytol majetok zo svojho výlučného vlastníctva do BSM, alebo čo bolo poskytnuté druhému manželovi z BSM do jeho výlučného majetku, alebo vyhlásenia manželov o tom, čo tvorí výlučné vlastníctvo len jedného z manželov atď.).

V tejto súvislosti uvádzame, že rozsah vyporiadania BSM dohodou prešiel zásadnou zmenou právneho názoru najvyšších súdnych autorít, a to v chápaní toho, čo všetko môže byť predmetom vyporiadania a toho, či možno vyporiadať BSM aj čiastočne. Podľa Rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 83/98 publikovaného pod č. 12/1999 ZSP:

„Dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa musí týkať všetkého majetku tvoriaceho bezpodielové spoluvlastníctvo, ktorý existoval v čase zániku tohto spoluvlastníctva.“

Tak ako uvádzame nižšie, tento právny názor Najvyššieho súdu SR je nesprávny, neudržateľný a podľa nášho názoru aj prekonaný. V Českej republike vzniklo viacero rozhodnutí Najvyššieho súdu ČR, ktorý tento právny názor neakceptuje, práve naopak, zastáva opačný názor, že je možné dohodou bývalých manželov vyporiadať BSM aj čiastočne. Ide napr. o rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 1283/2003 zo dňa 9. 9. 2003, ktorý sa zaoberal čiastočným vyporiadaním dohodou. Najvyšší súd ČR v tejto súvislosti uviedol *„Najvyšší soud již v dřívějším rozsudku v této věci z 27. 11. 1998, který byl také publikován v Právních rozhledech č. 2, ročník 1999, zaujal právní názor, že „po účinnosti zák. č. 131/1982 Sb., kterým se měnil a doplňoval občanský zákoník a upravovaly některé další majetkové vztahy, bylo možné ohledně vypořádání zaniklého*

6 Rozsudok NS ČR,
sp. zn. 22 Cdo 726/99

bezpodielového spoluvlastníctví manželů uzavřít platně i takovou dohodu, která nevyporádávala všechny hodnoty do tohoto spoluvlastníctví náležející, ale jen jejich část. Taková dohoda založila práva a povinnosti na ní zúčastněných bezpodielových spoluvlastníků a každý z účastníků dohody může vůči druhému, který ji nerespektuje, uplatňovat práva u soudu. ...“.

Vyššie uvedený právny názor bol ustálený a znova potvrdený napr. v rozsudku Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 4500/2010 zo dňa 10. októbra 2012, kde sa súd zaoberal problematikou neúplného vyporiadania BSM „Požadavek, aby bylo v dohodě bývalých manželů vypořádáno celé jejich bezpodielové vlastnictví, nelze ani pro dobu před nabytím účinnosti novely občanského zákoníku č. 131/1982 Sb. vykládat tak, že by jeho porušení mělo za následek absolutní neplatnost dohody o vypořádání BSM.“

Pôvodne judikatúra zastávala názor, že dohoda o vyporiadaní BSM sa musela týkať všetkého majetku tvoriaceho BSM, ktorý existoval v čase zániku tohto spoluvlastníctva. Z pôvodného znenia OZ platného do roku 1982 sa vyvodzovalo, že vyporiadanie BSM dohodou sa pod sankciou jej neplatnosti muselo týkať všetkého majetku, ktorý v zmysle § 143 OZ manželom do ich BSM patril a ktorý ako spoločný existoval v čase zániku tohto spoluvlastníctva. Dohoda o vyporiadaní len časti spoločného majetku bola vylúčená. Právnou praxou bolo však vyodené, že išlo o názor neutržateľný. Mohlo by sa stať, že len jediná vec v BSM by bola opomenutá a tým by spôsobila neplatnosť celej dohody. Súčasne sa potláčal jeden z ústredných princípov práva – zásada zmluvnej voľnosti a autonómie vôle zmluvných strán. V právnej teórii a praxi sa preto od roku 1982 ustálil názor, že čiastočné vyporiadanie BSM nespôsobí už do budúcnosti neplatnosť takejto dohody. **To znamená, že nie je povinnosťou bývalých manželov zahrnúť do obsahu dohody všetky veci, práva a iné majetkové hodnoty patriace do BSM a je prípustné čiastočné vyporiadanie.** Právna úprava na takúto skutkovú situáciu pamätá, keď umožňuje, aby zákonná domnienka podľa § 149 ods 4 OZ dopadla aj na tú časť spoločného majetku, o ktorom sa manželia nedohodli alebo nepodali návrh na súd na jeho vyporiadanie.

Vyporiadanie BSM sa vykonáva ako tzv. vyporiadanie v širšom zmysle, t. j. vyporiadávajú sa aj pohľadávky a dlhy manželov vzniknuté za trvania BSM. Súdna prax zastáva stanovisko, že v rámci komplexného riešenia majetkových vzťahov sa zásadne vyporiadávajú aj ďalšie spoločné majetkové práva a povinnosti, vrátane spoločných pohľadávok a dlhov s primeraným použitím § 149 a § 150 OZ. Ani § 149 OZ, ani iné zákonné ustanovenie nebráni manželom, aby v rámci vyporiadania BSM vyporiadali aj tie majetkové práva a vzťahy, ktoré síce do tohto spoluvlastníctva nepatria, avšak vznikli v súvislosti s ich hospodárskym a spotrebným spoločenstvom. Pokiaľ však tak neurobia a obmedzia sa len na vyporiadanie majetku, ktorý tvorí bezpodielové spoluvlastníctvo, nie je možné z toho vyvodzovať neplatnosť takejto dohody a nemožnosť prípadného neskoršieho uplatnenia týchto majetkových práv.

Existencia platnej dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov bráni vyhoveniu návrhu na jeho vyporiadanie súdnym rozhodnutím (treba však dodať, že iba tej časti majetku, resp. toho, čo bolo predmetom dohody o vyporiadaní BSM). Obligačné právne účinky dohody nastávajú dňom jej uzavretia a prípadné vecnoprávne účinky dňom vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Ak by však bývalí manželia čiastočne vyporiadali BSM, o zvyšku je oprávnený rozhodovať súd, na základe návrhu podaného do troch rokov od zániku manželstva.

Ako ďalej uvádzame, je otázne, či je možné po neúplnom vyporiadaní na základe dohody uzavrieť ďalšiu dohodu o vyporiadaní, ak áno, v akej lehote. Na túto otázku si dovoľíme uviesť odpoveď, pričom na odôvodnenie tohto záveru odkazujeme na časť IV. (v ďalšom texte). Podľa nás je možné uzavrieť do uplynutia 3-ročnej prekluzívnej lehoty aj viaceré dohody o vyporiadaní BSM. Takisto máme za to, že ak bola uzatvorená platná dohoda o vyporiadaní čiastočne zaniknutého BSM a niektorý z manželov podal návrh na vyporiadanie zvyšku BSM na príslušný súd, je možné uzavrieť počas súdneho konania, dokonca aj po uplynutí 3 rokov, platnú dohodu o vyporiadaní BSM s hmotnoprávnymi účinkami.

2. Obsah dohody o vyporiadaní BSM

Obsahovú stránku dohody o vyporiadaní BSM zákon nevymedzuje. Platia preto všeobecné ustanovenia OZ. Dohoda manželov o vyporiadaní BSM musí spĺňať všetky náležitosti požadované pre všetky právne úkony podľa § 34 a následne OZ. Treba pripomenúť, že dohoda

o vyporiadaní BSM nesmie byť ani v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 odsek 1 a § 39 OZ. Ako sme už vyššie uviedli, pokiaľ sa uzavretie dohody o vyporiadaní BSM neuskutočnilo za okolností ovplyvňujúcich slobodu vôle účastníkov, hrubý nepomer medzi vzájomnými zmluvnými plneniami sám osebe neodporuje dobrým mravom ani zákonu. **Z toho vyplýva, že ak by aj druhý manžel nadobudol na základe dohody o vyporiadaní BSM podstatne menší podiel z BSM, neznamená to automaticky neplatnosť tejto dohody podľa § 39 OZ. Takéto vyporiadanie však musí byť riadne odôvodnené napr. tým, že druhý manžel poskytol do BSM svoje finančné prostriedky, ktoré mali za následok zväčšenie BSM, širšie vyporiadanie záväzkov atď.**

3. Predmet vyporiadania BSM

Predmetom vyporiadania je všetok majetok, dlhy a pohľadávky. Sú to najmä všetky veci, práva, iné majetkové hodnoty, byty a nebytové priestory, ktoré manželia nadobudli počas trvania manželstva (s výnimkou vecí, práv a iných majetkových hodnôt získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, práv a iných majetkových hodnôt, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a vecí, práv a iných majetkových hodnôt vydaných v rámci predpisov o reštitúcii majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec, právo a inú majetkovú hodnotu vo vlastníctve pred uzavretím manželstva alebo ktorému boli vydané ako právnomu nástupcovi pôvodného vlastníka). Ďalej sú to všetky finančné dlhy alebo záväzky vzniknuté počas trvania manželstva. Vyporiadaním sa určí, ktoré veci, práva, iné majetkové hodnoty atď. zostanú vo výlučnom (oddelenom) vlastníctve jedného zo spoluvlastníkov a ktoré vo výlučnom (oddelenom) vlastníctve druhého spoluvlastníka, prípadne ktoré zostanú v podielovom spoluvlastníctve oboch a v akom pomere. Nič nebráni manželom, aby v rámci vyporiadania BSM vyporiadali aj také majetkové práva a vzťahy (najmä spoločné pohľadávky a dlhy), ktoré síce do tohto spoluvlastníctva nepatria, ale ktoré vznikli v súvislosti s ich hospodárskym a spotrebným spoločenstvom.

Ak dôjde k zániku majetkového spoločenstva manželov a k uzavretiu dohody o vyporiadaní BSM, je možné, aby v nej bolo vykonané nielen rozdelenie všetkých vecí, práv a iných majetkových hodnôt, ktoré tvorili masu takéhoto vecného spoločenstva, ale aby vyporiadala aj všetky pohľadávky a dlhy (záväzky), ktoré boli ku dňu zániku BSM jeho súčasťou. Z vyššie uvedeného vyplýva, že predmetom dohody o vyporiadaní nemusia byť záväzky manželov.

Záväzky, ktoré tvoria spoločný majetok manželov, plnia obaja manželia spoločne a nerozdielne. Manželia teda majú postavenie solidárnych dlžníkov a veriteľ je oprávnený požadovať celé plnenie od ktoréhokoľvek z nich. Pretože práva veriteľov nesmú byť dohodou manželov dotknuté, musí zostať zachované právo veriteľa aj po účinnosti dohody o vyporiadaní BSM, v ktorej sa jeden z manželov zaviazal spoločný dlh splniť sám, požadovať na ktoromkoľvek od (bývalých) manželov splnenie celého záväzku.

Ešte dodávame, že v prípade vyporiadania BSM je možné prihliadať k tomu, čo niektorý z manželov získal z BSM alebo čo do tohto BSM dal zo svojho výlučného majetku. Máme za to, že práve tieto možnosti budú tvoriť veľkú časť BSM, ktoré budú modifikovať pravidlá rozdeľovania v prospech jedného alebo druhého manžela. **Takéto zohľadnenie môže mať vplyv na výšku podielov pri vyporiadaní, alebo na konkrétny obsah dohody o vyporiadaní.** Podľa OZ každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo to, čo zo svojho oddeleného majetku vynaložil na spoločný majetok, a je povinný uhradiť to, čo sa zo spoločného majetku manželov vynaložilo na jeho oddelený (samostatný) majetok. Pre posúdenie výšky náhrady toho, čo sa zo spoločného majetku manželov vynaložilo na oddelený majetok jedného z nich (a naopak), nie je rozhodujúce, o akú sumu sa jeho majetok investíciami zhodnotil, ale to, aká suma sa na tento účel skutočne vynaložila z ich spoločných prostriedkov.

4. Ochrana slabšej strany pri uzatváraní dohody o vyporiadaní

Treba konštatovať, že právna úprava žiadnym spôsobom na možnosť zneužitia fakticky silnejšieho postavenia jedného manžela pri vyporiadaní BSM výslovne nepamätá. Na uzavretie dohody medzi manželmi platia iba všeobecné ustanovenia o náležitostiach právnych úkonov. Ide najmä o všeobecné ustanovenia o slobode, vôle, omyle, tiesni, rozpor s dobrými mravmi.

Preto vyvstáva otázka, či zásady stanovené pre vyporiadanie BSM v konaní pred súdom sú manželia povinní rešpektovať aj pri uzatváraní dohôd o vyporiadaní. Pôvodne právna teória i súdna prax zastávala stanovisko, že „*hládiská ustanovené v § 150 OZ pre vyporiadanie BSM platia tak pre konanie pred súdom, tak aj pre mimosúdne rokovania medzi manželmi*“. Treba však poukázať na skutočnosť, že vtedajšia prax ani odborná literatúra nešli tak ďaleko, aby vyhlásili dohodu o vyporiadaní za neplatnú, ak bola v rozpore s týmito zásadami. Vo vzťahu k vyporiadaniu dohodou mohli byť teda ustanovenia upravujúce zásady pre vyporiadanie súdom len akýmsi odporúčaním. Tieto ustanovenia sú normy bez sankcie (*lex imperfecta*), tzn., že ak by došlo k porušeniu pravidiel uvedených v § 150 OZ pri vyporiadaní dohodou, nie je možné uplatniť žiadne sankcie proti porušeniu tohto ustanovenia za súčasného splnenia podmienky, že takáto dohoda neodporuje zákonu alebo ho neobchádza. **Z vyššie uvedeného jednoznačne vyplýva, že v prípade vyporiadania sa nemusí prihliadať na to, či podiely medzi manželmi sú rovnaké.**

Tento právny názor vyjadril aj Najvyšší súd ČR v rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 726/99 „*Podle § 150 ObčZ ve znění platném před uzavřením dohody, při vypořádání se vychází z toho, že podíly obou manželů ... Podle uvedeného ustanovení se postupuje při vypořádání BSM soudem i dohodou účastníků; pokud je BSM vypořádáno dohodou, uplatní se při jejím uzavírání dispozitivní volnost účastníků občanskoprávních vztahů. Proto dohoda o vypořádání BSM, kterou jeden z účastníků nabude podstatně menší podíl, případně se mu nedostane ničeho, není neplatná pro rozpor s § 150 ObčZ.*“

Vzhľadom na to, že v rámci vyporiadania BSM môže dôjsť k zneužitiu fakticky silnejšieho postavenia jedného z manželov, je potrebné v rámci vyporiadania prihliadať aj k § 3 odsek 1 OZ, podľa ktorého „*Výkon práv a povinností vyplývajúcich z občanskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.*“ a k § 39 OZ.⁷ Tento materiálny korektív zakotvený v § 3 odsek 1 a 39 OZ napomáha a vyvažuje faktickú nerovnosť medzi manželmi, ktorá býva veľmi často realitou.

7 Neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

IV. Zásada zmluvnej voľnosti pri uzatváraní Dohôd o vyporiadaní BSM

Niektoré špecifické otázky súvisiace s dohodami o vyporiadaní BSM sme už vyššie načrtli, resp. spomenuli. V ďalšom texte poukážeme na významné závery v problematike vyporiadania BSM dohodou, ktoré vyvodila judikatórna činnosť najvyšších súdnych autorít v Českej republike. Môžeme konštatovať, že na rozdiel od Najvyššieho súdu SR je v Českej republike oveľa rozvinutejšia rozhodovacia činnosť najvyšších súdnych autorít, ktorá dáva odpovede na otázky, ktoré u nás neboli predmetom rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít.

1. Dohoda o vyporiadaní BSM ako zmiešaná zmluva

V praxi často vyvstávala otázka, či je možné uzatvoriť Dohodu o vyporiadaní BSM, v ktorej sú obsiahnuté aj iné dohody (mimo vyporiadania BSM). Na túto otázku odpovedal Najvyšší súd ČR, ktorý sa vysporiadal aj s problematikou uzavretia dohody o vyporiadaní BSM ako zmluvy zmiešanej. V jednom rozsudku Najvyšší súd ČR⁸ uviedol, že neplatnosť dohody o vyporiadaní BSM nespôsobuje len tá skutočnosť, že obsahom zmluvného dojednanja je popri dohode o vyporiadaní spoločného majetku manželov i ďalšia dohoda o vyporiadaní majetkových vzťahov zaniknutého združenia, a že účastníkom tejto dohody je vnuk žalobkyne a žalovaného, teda osoba odlišná od bývalých manželov. Najvyšší súd ČR uviedol, že zákon nezakazuje uzavrieť dohodu o vyporiadaní spoločného majetku manželov spoločne s iným zmluvným typom, teda ako zmluvu zmiešanú, a to pokiaľ je dodržaná zákonná písomná forma takejto dohody podľa § 150 odsek 1 starého českého Občianskeho zákonníka. Keďže obsahovú stránku dohody o urovaní zákon bližšie nevymedzuje, dohoda, samozrejme, musí spĺňať všetky náležitosti všeobecne požadované pre právne úkony. Ak teda dohoda o urovaní spĺňa všetky náležitosti, je dohoda platnou, a takisto je platnou aj dohoda o vyporiadaní BSM ako celok, aj keď je svojou povahou zmiešanou zmluvou.

8 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 26. februára 2013 sp. zn. 22 Cdo 1342/2011

K viacerým záverom uvedeným v tomto článku, ako aj k záveru, že súčasťou dohody o vyporiadaní môže byť aj iný právny úkon, dospel Najvyšší súd ČR v rozsudku sp. zn. 26 Odo 1279/2005 zo dňa 24. júla 2007. Z vyššie uvedeného vyplýva, že modifikácia vyporiadania BSM účastníkov dohodou je v rámci zmluvnej autonómie tak široká, že v rámci tejto dohody možno urovnať aj sporné práva v zmysle § 585 OZ podobne, ako je to pri uzatváraní súdneho zmiernu pri vyporiadaní BSM. Účelom takéhoto urovňania potom nie je zistiť skutočný stav veci, ale predísť ďalším nezrovnalostiam alebo sporom tým, že pôvodný záväzok, v ktorom sa sporné právo vyskytlo, sa zruší a nahradí novým záväzkom.⁹ Ustanovenie § 586 OZ chráni urovnanie pred sankciou neplatnosti pre prípad, že pri uzatváraní dohody o urovnaní došlo k omylu v tom, čo je medzi stranami sporné alebo pochybné a v akom rozsahu sa má urovnanie týkať doterajšieho záväzku. Na platnosť urovňania teda nemá vplyv, ak v ňom strany upravili novo určité právo, ktoré bolo úplne nepochybné a ktoré vtedy považovali len omylom za sporné. Právne relevantný je v tejto súvislosti len omyl vyvolaný ľstou, ktorý však vo veci nebol namietaný. Bez právneho významu pre posúdenie veci by boli aj námietky o rokovaní v tiesni, keď platné právo s tiesňou neplatnosť hmotne právneho úkonu nespája. **Záver Najvyššieho súdu ČR o tom, že nie je na ujmu platnosti dohody o vyporiadaní BSM, ak účastníci urobili predmetom vyporiadania vec, ktorá je vo výlučnom vlastníctve len jedného z nich,¹⁰ je podľa nášho názoru správny.**

Obdobné závery uviedol Najvyšší súd ČR v rozsudku sp. zn. 22 Cdo 5170/2007 zo dňa 27. apríla 2009. K otázke, či je možné v súdnom konaní o vyporiadaní zaniknutého spoločného majetku manželov do súdneho zmiernu zahrnúť aj nehnuteľnosť už skôr medzi účastníkmi vyporiadanú dohodou, Najvyšší súd ČR zastáva názor, že ak to pripúšťa povaha veci, môžu účastníci skončiť konanie súdnym zmiernom. Súdnym zmiernom je procesná dohoda účastníkov, ktorá môže mať, ak sa týka uplatnených súkromnoprávných nárokov, aj právne dôsledky v oblasti práva hmotného. Spravidla ide o urovnanie v zmysle § 585 OZ, môže však ísť napríklad aj o nepomenovanú zmluvu podľa § 51 OZ. Zmier možno uzavrieť len ohľadom práv, ktorými môžu účastníci disponovať. Predmetom súdneho zmiernu môžu byť podľa konštantnej judikatúry aj vecné práva, nie len záväzkové práva.¹¹

2. Uzavretie mimosúdnej dohody o vyporiadaní BSM počas súdneho konania po uplynutí 3 rokov od zániku manželstva

Na problematiku uzavretia mimosúdnej dohody o vyporiadaní BSM počas civilného procesu začatého v prekluzívnej lehote 3 rokov, no po uplynutí týchto 3 rokov od zániku BSM, bol v Českej republike dlhodobo vytvorený jednoznačný právny názor, že to nie je možné. Práve k tejto otázke zaujal veľký senát Najvyššieho súdu ČR opačné stanovisko, kedy sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe.

Dovolíme si tvrdiť, že rozsudok veľkého senátu Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 31 Cdo 1038/2009 zo dňa 9. 3. 2011 (ďalej aj ako „Veľký senát NS ČR“) je v oblasti otázok súvisiacich s vyporiadaním BSM zásadný a prelomový. Veľký senát Najvyššieho súdu ČR dospel k jednoznačnému záveru, že mimosúdnu dohodu o vyporiadaní zaniknutého spoločného majetku manželov možno uzavrieť aj po uplynutí troch rokov od zániku BSM, ak prebieha súdne konanie o vyporiadaní BSM. Predošlá judikatúra zastávala názor, že nebolo možné uzavrieť dohodu o vyporiadaní BSM po uplynutí 3 rokov od zániku BSM, no už spomenutý rozsudok tento právny názor prelomil. Považujeme za potrebné obsahovo priblížiť aspoň časť odôvodnenia Rozsudku veľkého senátu 31 Cdo 1038/2009.

Trojčlenný senát Najvyššieho súdu ČR č. 22, ktorý mal podľa rozvrhu práce Najvyššieho súdu ČR dovoliť prejednať a rozhodnúť o ňom, pri úvahe o neplatnosti mimosúdnej dohody o vyporiadaní spoločného majetku manželov uzavretej v priebehu konania o vyporiadaní BSM, a to po uplynutí troch rokov od zániku tohto imania, dospel k právnemu názoru odlišnému od toho, ktorý bol vyjadrený v stanovisku občianskeho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu ČR z 28. júna 2000, sp. zn. Cpjn 38/98, uverejnenom v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. 44, ročník 2000. Preto rozhodol o postúpení veci k rozhodnutiu veľkému senátu občianskoprávneho a obchodného kolégia.

Ustálená rozhodovacia prax vychádzala z názoru, že za trvania konania o vyporiadaní BSM začatého v lehote troch rokov od zániku BSM nemožno po uplynutí tejto lehoty platne uzavrieť (mimosúdnu) dohodu o vyporiadaní BSM manželov. **Veľký senát občianskoprávneho a ob-**

9 Uznesenie Ústavného súdu ČR zo dňa 5. 6. 2000, sp. zn. IV. ÚS 13/2000, uverejnený v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu pod č. 20, ročník 2000

10 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 26 Odo 1279/2005 zo dňa 24. júla 2007

11 Rozsudok NS ČR sp. zn. 22 Cdo 5170/2007 zo dňa 27. apríla 2009

chodného kolégia Najvyššieho súdu ČR tento právny názor resp. ustálenú rozhodovaciu prax zmenil. Veľký senát Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 31 Cdo 1038/2009 správne uviedol, že pri posudzovaní daného problému je potrebné vychádzať z toho, že jednou zo základných zásad, ovládajúcich občianske právo, je princíp zmluvnej voľnosti. Jedným z konkrétnych a najtypickejších prejavov tejto zásady je aj možnosť subjektov čo najširšie a čo najúplnejšie realizovať svoje rozmanité individuálne potreby, záujmy a preferencie v rámci zmluvnej autonómie.

Veľký senát v rámci spôsobov vyporiadania BSM uviedol okrem iného, že po účinnosti zákona č. 131/1982 Zb., ktorým sa menil a dopĺňal OZ a upravovali sa niektoré ďalšie majetkové vzťahy, bolo možné ohľadom vyporiadania zaniknutého BSM manželov uzavrieť platne aj takú dohodu, ktorá vyporiadala len časť hodnôt do tohto spoluvlastníctva patriacich. BSM je tak naďalej možné vyporiadať na základe viacerých právnych skutočností. A to tak, že ohľadom časti spoločného majetku manželov (BSM) môže byť uzavretá dohoda o vyporiadaní, časť bude vyporiadaná rozhodnutím súdu a zvyšok na základe zákonnej domnienky (§ 150 ods. 4 OZ). Týmto názorom potvrdil všetky vyššie prezentované argumenty, ktoré sa postupne v aplikačnej praxi vyvíjali.

Najzásadnejší záver však Veľký senát Najvyššieho súdu ČR vyvodil, keď uviedol, že v prípade, že pred uplynutím trojročnej lehoty od zániku BSM je podaný návrh na vyporiadanie BSM, nemôže sa po dobu, v ktorej súdne konanie prebieha, uplatniť voči veciam, ktoré sú predmetom vyporiadania, zákonná domnienka vyporiadania BSM. Ak teda bývalí manželia podali na súd v lehote troch rokov žalobu, nie je možné BSM vyporiadať po uplynutí 3 rokov od zániku manželstva zákonnou domnienkou. Veľký senát podľa nášho názoru správne uviedol, že práve preto možno ohľadom týchto vecí vykonať v dobe, keď súdne konanie prebieha, vyporiadanie mimosúdnou dohodou, a to aj po uplynutí troch rokov od zániku BSM. Tento záver okrem iného odôvodnil tým, že účastníci môžu v rámci zmluvnej voľnosti disponovať aj vecami zo zaniknutého BSM, ktoré už pripadli do výlučného majetku jedného z nich (napríklad na základe čiastočnej dohody o vyporiadaní BSM), nič im nebráni zahrnúť do dohody o vyporiadaní BSM aj tieto veci, resp. niektoré z nich. Ostatne, Najvyšší súd ČR už skôr konštatoval, že „*súdny zmier uzavretý v konaní o vyporiadanie BSM nemôže byť neplatný len preto, že do neho bola z vôle strán zahrnutá vec vo vlastníctve len jedného z účastníkov*“. Avšak v prípade, že konanie o vyporiadanie BSM neskončí rozhodnutím vo veci samej (napr. bude konanie zastavené po späť vzatí žaloby, no ešte pred uzavretím dohody o vyporiadaní BSM), uplatní sa zákonná domnienka vyporiadania ku dňu právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, teda právoplatnosťou uznesenia o zastavení súdneho konania. Veľký senát Najvyššieho súdu ČR celú vec uzavrel tak, že mimosúdnou dohodou o vyporiadaní zaniknutého BSM možno uzavrieť aj po uplynutí troch rokov od zániku BSM, ak prebieha súdne konanie o vyporiadanie BSM.¹²

Záverom si dovoľíme uviesť, že rozhodnutia najvyšších súdnych autorít v Českej republike sú prinajmenšom inšpiratívne, moderné a priebežne prispôsobujúce samotným potrebám spoločenského života.

V. Záver

Inštitút BSM spočíva na zásade, že veci, ktoré ho tvoria, patria obom manželom bez určenia ich podielov. To znamená, že každý z nich je vlastníkom celej veci, pričom jeho vlastnícke právo je obmedzené rovnakým vlastníckym právom druhého manžela. Za trvania spoločného majetku teda podiely manželov na spoločnej veci neexistujú. Najmarkantnejšie sa táto zásada prejavuje pri vyporiadaní BSM po jeho zániku pri dohode o tom, komu vec pripadne. **Tento manžel nenadobúda vlastníctvo, lebo to už má, ale druhý z manželov o vlastníctvo prichádza. Táto zásada ma veľký význam pri prevode vecí, práv a iných majetkových hodnôt, kedy manželovi nevznikajú napr. ďalšie daňové a odvodové povinnosti stanovené zákonom pre štandardné prevody.**

Podľa nášho názoru všetky vyššie prezentované závery v predkladanom článku sú použiteľné aj orgánmi aplikujúcimi právo na území SR (samozrejme, v rovine argumentačnej). Otázne však ostáva, v akej miere sa budú dať uplatniť závery najvyšších súdnych autorít Českej republiky aj v Slovenskej republike. Sme toho názoru, že vyššie uvedené závery Najvyššieho súdu ČR sú

12 Rozsudok Veľkého senátu Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 31 Cdo 1038/2009 zo dňa 9. 3. 2011

plne aplikovateľné aj v prostredí jurisdikcie Slovenskej republiky, a to z dôvodu, že slovenská právna úprava bola s českou právnou úpravou dlhé roky totožná. Myslíme si, že tento záver je správny aj napriek tomu, že sme si vedomí problematiky samotnej záväznosti rozhodnutí najvyšších súdnych autorít SR a ustálenej rozhodovacej praxe slovenských súdov, a nie to ešte súdov Českej republiky. Treba dodať, že dnes je už v Českej republike prijatý nový Občiansky zákonník.

Záverom možno uviesť, že v súkromnom práve sa v súlade s pravidlom, čo nie je zakázané je dovolené, plne presadzuje zásada zmluvnej voľnosti účastníkov hmotnoprávných vzťahov.¹³ Základným princípom výkladu zmlúv je priorita výkladu, ktorý nezakladá neplatnosť zmluvy, pred takým výkladom, ktorý neplatnosť zmluvy zakladá, ak sú možné oba výklady. Aj týmto je vyjadrený a podporovaný princíp autonómie zmluvných strán, povaha súkromného práva a s tým spojená spoločenská a hospodárska funkcia zmluvy. Nie je ústavne konformné a je v rozpore s princípmi právneho štátu prax, kedy všeobecné súdy uprednostňujú výklad vedúci k neplatnosti zmluvy pred výkladom neplatnosť zmluvy nezakladajúcim.¹⁴ Všetky tieto zásady možno vziať na dohodu o vyporiadaní BSM, ako aj na súdny zmier uzavretý počas civilného konania o vyporiadanie BSM. Tieto ústredné princípy súkromného práva sa naplno uplatnia pri uzatváraní akejkoľvek dohody o vyporiadaní BSM.

V tomto článku sme dospeli okrem iného aj k záveru o tom, že možno uzavrieť viaceré dohody o vyporiadaní BSM v rámci jedného majetkového spoločenstva manželov, teda vyporiadať BSM je možné na základe viacerých čiastkových dohôd. Tento právny názor potvrdil aj prof. Josef Fiala „Rozsah smluvní úpravy není zákonem předepsán, je žádoucí, aby byl dohodou vypořádán veškerý rozsah společného jmění, není však ani vyloučeno uzavření jen dílčí dohody, a to i opakovaně.“¹⁵

K problematike uzavretia viacerých dohôd o vyporiadaní BSM a časového hľadiska, do kedy možno takúto dohodu uzavrieť (do uplynutia 3 rokov od zániku BSM), možno uviesť, že je možné uzavrieť aj dohodu o vyporiadaní časti BSM do uplynutia troch rokov od zániku BSM a následne po uplynutí troch rokov o zvyšku nevyporiadaného BSM podať návrh na vyporiadanie zvyšného BSM na civilný súd. V rámci civilného konania začatého v lehote 3 rokov od zániku BSM možno opätovne platne uzavrieť mimosúdnu dohodu o vysporiadaní zaniknutého BSM. Bude však vždy vecou advokáta, resp. strany sporu argumentačne presvedčiť súd o názoroch prezentovaných v tomto článku. Súčasne treba vždy v procese prípravy samotnej dohody o vyporiadaní BSM dbať na kvalitnú prípravu obsahovej časti samotnej dohody a naplno uplatniť princíp „vigilantibus iura scripta sunt“. Ostáva veriť, že inštitút vyporiadania BSM dohodu bude medzi bývalými manželmi viac využívaný práve s možnosťou pružnejšej úpravy práv a povinnosti zmluvnej slobody.

V rámci záverov prezentovaných v tomto článku, ako aj strohej právnej úpravy vyporiadania BSM v Slovenskej republike, a vzhľadom na pripravovaný nový Občiansky zákonník, zastávame názor, že minimálne v rovine de lege ferenda by bolo vhodné zakomponovať viaceré vyššie prezentované závery do pripravovaného civilného kódexu. ■

13 Nález Ústavného súdu ČR zo 6. apríla 2005 sp. zn. II. ÚS 87/04

14 Nález Ústavného súdu ČR zo 14. apríla 2005, sp. zn. I. ÚS 625/03

15 FIALA, J., KINDL, M. *Občiansky zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer (ČR), 2009, 1692 s., ISBN 978-80-7357-395-9.

RESUMÉ

Dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov a limity uplatnenia zásady zmluvnej voľnosti

Právnu úpravu vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov dohodou obsahuje Občiansky zákonník, je však strohá a neposkytuje odpovede na viaceré otázky, ktoré sa vyskytujú v praxi. Na špecifické otázky ohľadom vyporiadania dohodu potom musí odpovedať judikatúra najvyšších súdnych autorít, prípadne odborná literatúra. Zámerom autora je poskytnúť odpovede na špecifické otázky týkajúce sa dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V článku je zvýraznený princíp zmluvnej slobody ovládaný súkromným právom a limitami tejto zmluvnej slobody. Autor dospel k záveru, že vyporiadať bezpodielové spoluvlastníctvo manželov je možné aj na základe viacerých čiastkových dohôd. Autor analyzuje možnosť uzavretia dohody o vysporiadaní časti bezpodielového spoluvlastníctva manželov

do uplynutia lehoty troch rokov od zániku majetkového spoločenstva manželov a situácie, ktoré sa zaoberajú vyporiadaním zvyšku nevyporiadaného bezpodielového spoluvlastníctva manželov v rámci civilného konania.

SUMMARY

Agreement on the settlement of undivided co-ownership of spouses and limits on the application of principle of the autonomy of the parties

Although the regulation related to the settlement of undivided co-ownership of spouses by agreement is stipulated in Civil Code, the wording is rather blunt and it does not provide solutions to several questions encountered in practice. Specific questions related to the settlement by agreement must therefore be answered by case law of the highest judicial authority or else by the specialized literature. The aim of the author is to provide answers to specific questions related to the agreement on the settlement of undivided co-ownership of spouses. The article focuses on the principle of autonomy of the parties as governed by the private law and it further deals with the limits on the autonomy. The author concludes that the settlement of undivided co-ownership of spouses is also possible on the basis of several partial agreements. The author analyses the possibility to settle a part of the undivided co-ownership of spouses within the time limit of three years from the dissolution of co-ownership as well as the situations that deal with the remains of the undivided co-ownership of spouses within the civil litigation proceeding.

ZUSAMMENFASSUNG

Vereinbarung zur Auseinandersetzung der Gütergemeinschaft der Ehegatten und Höchstgrenzen bei der Geltendmachung des Vertragsfreiheitsgrundsatzes

Die Rechtsregelung der Auseinandersetzung der Gütergemeinschaft der Ehegatten durch Vereinbarung ist im Bürgerlichen Gesetzbuch enthalten, diese wird jedoch kurz gefasst und gewährt auf mehrere, in der Praxis auftretende Fragen, keine Antwort. Auf spezifische Fragen zur Auseinandersetzung durch Vereinbarung muss demzufolge die Judikatur höchster gerichtlicher Autoritäten, eventuell die Fachliteratur Antworten geben. Der Autor hat vor, Antworten auf spezifische Fragen zur Vereinbarung über die Regelung der Gütergemeinschaft der Ehegatten zu gewähren. Im Artikel ist der Grundsatz der vertraglichen Freiheit, beherrscht durch das Privatrecht sowie die Grenzen dieser vertraglichen Freiheit, betont. Der Autor ist zur Schlussfolgerung gekommen, dass die Auseinandersetzung der Gütergemeinschaft der Ehegatten auch aufgrund mehrerer partieller Vereinbarungen möglich ist. Der Autor analysiert die Möglichkeit des Abschlusses der Vereinbarung zur Auseinandersetzung eines Teils der Gütergemeinschaft der Ehegatten bis zum Ablauf der Frist von drei Jahren nach dem Erlöschen der Gütergemeinschaft der Ehegatten und Zustände, die sich mit der Auseinandersetzung des Restes der nicht auseinandergesetzten Gütergemeinschaft der Ehegatten im Rahmen des Zivilverfahrens befassen.

Výsluch svedka v civilnom sporovom konaní

I. časť

JUDr. Tomáš Pobijak

Aj keď výsluch svedka je jedným z tradičných dôkazných prostriedkov v sporovom konaní, odborná literatúra mu dosiaľ nevenovala väčšiu pozornosť. Na rozdiel od problematiky výsluchu svedka v trestnom konaní, ktorá je predmetom skúmania nielen trestno-právnej teórie, ale zároveň aj kriminalistiky¹ či psychológie,² v prípade výsluchu svedka v sporovom konaní absentuje podobný rozsah spracovania danej matérie. Uvedené rezonuje o to viac, ak si uvedomíme, že už vyše dva roky upravuje sporové konanie nový procesný kódex (CSP)³ ktorý zvýšil procesnú zodpovednosť strán (aj) v otázke dokazovania. Pre strany, resp. pre ich právnych zástupcov je preto žiaduce zamerať svoju pozornosť aj na jednotlivé dôkazné prostriedky, a to tak v aplikačno-právnej rovine, ako aj v teoreticko-právnej rovine. Z tohto dôvodu sa budeme v článku ďalej zaoberať práve výsluchom svedka v civilnom sporovom konaní.

I. Úvod

Výsluch svedka je nielen tradičným, ale aj dôležitým dôkazným prostriedkom v sporovom konaní. Samozrejme, nie je možné tvrdiť, že ide o najdôležitejší dôkazný prostriedok. Právny poriadok SR neumožňuje takéto vyhlásenie, nakoľko platí, že žiaden dôkaz získaný z dôkazného prostriedku nemá predpísanú dôkaznú silu a hodnotenie každého dôkazu je výlučne na voľnej úvahe súdu. Fakticky je však výsluch svedka stranami sporu pomerne často využívaným dôkazným prostriedkom na preukázanie ich skutkových tvrdení.⁴ Stranám sporu totiž umožňuje

autentickým spôsobom „vykresliť“ súdu tie skutkové okolnosti, z ktorých pre seba vyvodzujú priaznivé právne následky.

Výsluch svedka je priamo spojený s princípom ústnosti a princípom priamosti sporového konania, keďže výsluch svedka je (už z podstaty samotného slova „výsluch“) ústnym a osobným procesom.⁵

Okrem výsluchu svedka CSP upravuje aj ďalšie druhy výsluchov – výsluch strany sporu

(§ 195 CSP) a výsluch znalca (§ 208 ods. 3 CSP). Aj keď sa všetky tri druhy výsluchov viažu ku skutkovým otázkam prejednávaneho sporu, v praxi je nutné ich dôsledné rozlišovanie.

To platí najmä vo vzťahu výsluch svedka – výsluch znalca. Znalec by mal pri výsluchu uvádzať len tie skutkové okolnosti, ktoré vyplývajú z odborného (vedeckého) posudzovania daného prípadu. Na druhej strane svedok by pri výsluchu nemal uvádzať akékoľvek odborné (vedecké) závery, a to aj keby disponoval odbornými (vedeckými) znalosťami. Ak by súd v konaní prevzal svedeckú výpoveď ako znalecký dôkaz (prevzal z nej odborné závery svedka), zaťažil by tým konanie inou vadou, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.⁶

JUDr. Tomáš Pobijak
je absolventom Právnickej
fakulty Univerzity Mateja
Bela v Banskej Bystrici.
V súčasnosti pôsobí ako
advokátsky koncipient.

- 1 Šimovček, I. et al.: Kriminalistika. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, s. 251 – 262.
- 2 Napríklad Kubík, O.: Inštitutívna psychológia. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, 511 s.
- 3 Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“).
- 4 Uvedené platí aj napriek zvýšenej miere formalizácie v právnej praxi (napr. preferencia uzatvárania právnych úkonov v písomnej forme), ale aj mimo nej (spisovanie rôznych čestných vyhlásení, zápisníc a pod.), čo vedie k posilňovaniu pozície listinných dôkazov v sporovom konaní – viď starorímsky latinský právny výrok: „Verba volant, scripta manent“, v preklade: „Povedané uletí, napísané pretrvá.“

5 CSP však princíp ústnosti vo vzťahu k výsluchu svedka (v záujme princípu hospodárnosti konania) modifikuje v § 196 ods. 3, podľa ktorého platí, že: „Súd môže výnimočne z dôvodov hospodárnosti svedkovi uložiť, aby na otázky odpovedal aj písomne:(...)“.

6 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn.: 3 Cdo 385/96, zo dňa 26. 11. 1998, publikovaný v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk ako R 49/2000.

7 § 195 ods. 1 CSP.

8 Podľa rozsudku Najvyššieho súdu ČR, sp. zn.: 21 Cdo 2368/98, zo dňa 15. 4. 1999 platí, že: „Vyslechnul-li soud účastníka řízení jako svědka, provedl tento výslech způsobem, který je v rozporu se zákonem.“

9 Polák, P.: Svedok v trestnom konaní. Bratislava: EURO-KÓDEX, 2011, s. 85.

10 Kubík, O.: Investigatívna psychológia. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 188.

11 Čírtková, L.: Forenzní psychologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 338.

12 Kubík, O.: Investigatívna psychológia. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 188.

13 Čírtková, L.: Forenzní psychologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 339.

14 Čírtková, L.: Forenzní psychologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 340.

15 Kubík, O.: Investigatívna psychológia. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 254.

16 Čírtková, L.: Forenzní psychologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 341.

Vo vzťahu výsluchu strany a výsluchu svedka platí, že výsluch strany je len podporným (subsidiárnym) dôkazným prostriedkom, ktorý môže súd (na návrh) nariadiť „o tvrdených skutočnostiach, ktoré v konaní vyšli najavo, len vtedy ak ich nemožno preukázať inak.“⁷ Zároveň platí, že strana nemôže byť v konaní vypočutá ako svedok (viď nižšie).⁸

II. Svedok

Základným prvkom výsluchu svedka je prirodzene svedok. CSP výslovne neuvádza žiadne definičné kritéria či zákonné predpoklady viažuce sa k osobe svedka.

Z povahy veci je však zrejmé, že na to, aby určitá osoba nadobudla procesné postavenie svedka v civilnom procese bude nutné, aby táto osoba spĺňala

- materiálne kritérium svedka; a zároveň
- formálno-procesné kritérium svedka.

II.a Materiálne kritérium

Z materiálneho hľadiska bude svedkom každá fyzická osoba, ktorá (i) vnímala javy objektívnej reality, ktoré sú podstatné pre predmet konania (ii) zapamätala si ich a (iii) a vie ich správne reprodukovať.⁹ V tomto prípade hovoríme o tzv. svedeckej spôsobilosti danej osoby.

Ad (i): Svedkom môže byť len tá osoba, ktorá bezprostredne svojimi zmyslami (zrak, sluch, čuch, chuť a hmat) vnímala skutočnosti, ktoré sú podstatné pre predmet konania. Pri vnímaní skutočností podstatných pre predmet konania však môžu existovať rôzne okolnosti, ktoré vplývali alebo mohli vplývať na schopnosť svedka vnímať.

Tieto okolnosti môžu súvisieť s limitmi zmyslového vnímania svedka (napríklad ak svedok pozoroval udalosť zo vzdialenosti, pri ktorej to spôsobilosť ľudského oka neumožňuje), s poškodením niektorého zo zmyslových orgánov (napríklad svedok s poruchou sluchového orgánu spravidla nemohol vnímať obsah ústneho dialógu dvoch osôb),¹⁰ ale aj s emocionálnym rozpočením svedka či s relevantnosťou vnímanej udalosti z pohľadu svedka.¹¹

Ad (ii): Na vnímanie určitej skutočnosti bezprostredne nadväzuje pamäťový proces. Pamäťový proces je zložitý psychický proces, ktorý prebieha v troch fázach, ktorými sú a) zapamätanie, b) podržanie v pamäti, c) vybavenie z pamäti.¹²

V súvislosti s pamäťovým procesom je dôležité si uvedomiť, že množstvo vnímaných informácií nie je v pamäti nakoniec vôbec fixované, čo prakticky znamená, že sú okamžite zabudnuté. Iba tie informácie, ktoré sú nejakým spôsobom dôležité pre to, aby boli zapamätané, sú po 30-tich až 60-tich sekundách ukladané z krátkodobej pamäti do dlhodobej pamäti. V nej sú potom konzervované a archivované v podobe pamäťových stôp.¹³

Rovnako ako pri vnímaní, aj pri pamäťovom procese existujú okolnosti, ktoré podmieňujú tú skutočnosť, ktoré informácie si svedok zapamätá a ktoré nie. Svedok si napríklad lepšie pamätá svedeckú udalosť, ak bol nielen jej pozorovateľom, ale aktívnym konaním do nej priamo vstúpil.¹⁴ Na zapamätanie vnímanej udalosti taktiež vplyva časová dĺžka vnímania (pozorovania) danej skutočnosti.¹⁵ Ďalej platí, že lepšie sa zapamätávajú tie informácie, ktoré osoba neskôr aj slovnou reprodukovala (napríklad svojmu okoliu) či také informácie, ktoré osoba získala pri neautomatizovanej činnosti.^{16, 17}

Na uchovanie pamäťové stopy však vplyvajú aj skutočnosti po svedeckej udalosti. Asi najzásadnejším procesom, ktorý vplyva na pamäťové stopy je prirodzený proces zabúdania. Aj keď sa u svedka vytvorí pamäťová stopa, postupom času procesom zabúdania dochádza k jej vyhasínaniu a zániku. V tejto súvislosti je známa tzv. krivka zabúdania (*forgetting curve*), ktorá vyjadruje oslabovanie vytvorenej pamäťovej stopy v čase.¹⁸ Napríklad podľa niektorých výskumov dochádza k oslabeniu pôvodnej pamäťovej stopy viažucej sa k vnímanej tvári cudzieho človeka po 1 mesiaci od jej vytvorenia v priemere až o 40% až 60%.¹⁹ V dôsledku slabnutia (vyhasínania) pamäťových stôp je ľudská pamäť náchylnejšia k skresľovaniu vnímanej udalosti, k čomu navyše prispievajú aj nebezpečné sugestívne otázky pri výsluchu svedka.²⁰

Ad (iii): V neposlednom rade je dôležitá aj schopnosť osoby reprodukovať javy objektívnej reality. Ak totiž ide o osobu, ktorá sa nevie zrozumiteľne vyjadrovať, súd od jej výsluchu upus-

tí.²¹ V prípade nepočujúcej alebo hluchonemej osoby sa na jej výsluch priberie tlmočník pre posunkovú reč.

K vzťahu spôsobilosti na právne úkony a svedeckej spôsobilosti: Svedkom môže byť akákoľvek fyzická osoba bez ohľadu na to, aká je jej spôsobilosť na právne úkony. Môže ísť dokonca o osobu s duševnou poruchou či o maloletú osobu. Nie je však vylúčené, že na svedeckú spôsobilosť osoby môže fakticky vplývať práve duševné zdravie či vek svedka. Duševná porucha totiž môže znamenať aj poruchu vedomia či poruchu pamäte.²² Z kriminalistických poznatkov ohľadom výsluchu maloletých osôb zas vyplýva, že deti začínajú chápať obklopujúcu realitu, uchovávať si ju po určitý čas v pamäti a získavajú schopnosť reprodukcie vnímaného vo veku v rozmedzí troch až šiestich rokov.²³ Platí však, že samotná duševná porucha alebo nízky vek svedka nemôžu byť *a priori* pre súd dôvodom, ktorý vylučuje svedeckú spôsobilosť. Svedeckú spôsobilosť, preto bude nutné posudzovať od prípadu k prípadu (*ad hoc*). Podľa nášho názoru nie je úplne vylúčené ani znalecké vyšetrenie duševného stavu svedka podľa § 210 CSP,²⁴ či nie je znížená jeho schopnosť správne vnímať, zapamätávať si skutočnosti alebo ich reprodukovať (obdobne ako v prípade § 150 Trestného poriadku – ďalej len TP).²⁵

II.b Formálno-procesné kritérium

Z formálno-procesného hľadiska môže byť svedkom len tá osoba, ktorej výsluch strana sporu navrhla a zabezpečila jej prítomnosť na pojednávaní alebo ktorú na návrh strany predvolal na výsluch súd (v prípade, ak jej prítomnosť na pojednávaní nevedela zabezpečiť strana sporu – bližšie sa však procesnému postupu pri výsluchu svedka venujeme nižšie).

Za svedka, a teda ani za svedeckú výpoveď nie je možné podľa právneho poriadku SR považovať výpoveď osoby, ktorú poskytla osoba, ktorá síce svojimi zmyslami vnímala skutočnosti, ktoré sú (alebo môžu byť) podstatné pre predmet konania, avšak poskytla ho mimo procesného postupu výsluchu svedka podľa CSP. Môže ísť o prípad, kedy si strany za účelom prípravy k súdnemu sporu zadávajú dôkazný materiál, a to z tohto dôvodu uskutočňujú „výsluchy“ daných osôb (dokonca aj za účasti budúcej protistrany), ktoré zaznamenávajú do zápisníka alebo spisujú rôzne čestné vyhlásenia a pod. Nie je síce vylúčené, aby následne strana v súdnom konaní túto výpoveď predložila, avšak výlučne ako listinný dôkaz.

II.c Negatívne vymedzenie svedka

Z povahy veci je tiež zřejmé, že svedkom nemôže byť tá osoba, ktorá síce svojimi zmyslami vnímala skutočnosti, ktoré sú podstatné pre predmet konania, avšak v danom konaní vystupuje ako (i) strana sporu alebo ako (ii) sudca²⁶ (prípadne ako iná zúčastnená osoba na sporovom konaní),²⁷ avšak len pokiaľ nie je uznesením vylúčený(á) z konania.

Ad (i): V prípade strany sporu neprichádza do úvahy, že bude mať v danom konaní aj procesné postavenie svedka – teda, že bude vypočutá ako svedok.²⁸

Tu je nutné vychádzať zo zásady „nikto nemôže byť svedkom vo vlastnej veci.“²⁹ CSP však túto zásadu v určitej miere modifikuje. Aj keď strana sporu nemôže byť svedkom konania, stále platí, že strana sporu môže byť podrobená výsluchu v zmysle § 195 CSP. Strana sporu je pri výsluchu následne podľa § 150 CSP povinná (tak ako svedok) pravdivo uvádzať skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu. Z uvedeného by sa na prvý pohľad mohlo zdať, že právna úprava túto zásadu *de facto* prelamuje. Nie je to však tak. Hoci je strana pri výsluchu povinná vypovedať pravdivo, porušenie tejto povinnosti (na rozdiel od výpovede svedka) nemá trestno-právne následky, a podľa nášho názoru ani žiadne iné sankcie (napr. poriadková pokuta) okrem eventuálnej prehry v spore.³⁰

Ad (ii): Ak bol sudca svedkom určitej skutočnosti, ktorá je predmetom následne začatého konania, v ktorom tento sudca rozhoduje, nemôže v danej veci vypovedať ako svedok – a to pokiaľ nie je vylúčený z rozhodovania uznesením. To, že sudca bol svedkom určitej udalosti totiž zakladá jeho pomer k veci.

Tento pomer je daný tým, že sudca získal informácie o veci inak než dokazovaním a vnímaním všetkého, čo vyšlo za konania najavo,³¹ na základe čoho by pohľad sudcu na zistené skutkové okolnosti mohol byť ovplyvnený a deformovaný mimoprocesným spôsobom ich zisťovania.³²

17 V súvislosti s pamäťovým procesom je možné uviesť (z kriminalistických poznatkov známy) tzv. *weapon effect*, ktorý popisuje jav, podľa ktorého si svedok zapamätá tvár páchatela o to ľahšie, ak páchatel v ruke drží strelnú zbraň, nakoľko svedok svoju pozornosť zameriava práve na strelnú zbraň (ako skutočnosť život ohrozujúcu a nebezpečnú) na úkor vnímania tvárových, resp. aj iných charakteristík páchatela. Pozri bližšie napríklad Memon, A. – Vrij, A. – Bull, R.: *Psychology and law: Truthfulness, accuracy and credibility*. Chichester: John Wiley & Sons Ltd, s. 114.

18 Brewer, N. – Williams, D. K.: *Psychology and law. Empirical perspective*. New York: Guilford Publications, 2005, s. 226.

19 Cutler, L. B.: *Encyclopedia of psychology and law*. Thousand Oaks: SAGE Publications, 2008, s. 694.

20 Brewer, N. – Williams, D. K.: *Psychology and law. Empirical perspective*. New York: Guilford Publications, 2005, s. 224.

21 Števec, M. – Ficová, S. et. al.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 742.

22 Fekete, I.: *Občiansky zákoník. 1. Zväzok. Komentár*. Bratislava: Eurokódex, 2017, s. 177

23 Kubiková, I.: *Výsluch ako metóda kriminalistiky*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru SR, 2004, s. 82.

24 Podľa § 210 CSP platí, že: „*Strane, prípadne aj inej osobe môže súd uložiť, aby sa dostavila k znalcovi, predložila mu potrebné veci, podala mu potrebné vysvetlenia, podrobila sa lekárskemu vyšetreniu, prípadne krvnej skúške, alebo aby niečo vykonala, alebo*

znášala, ak je to na účely znaleckého dokazovania potrebné. Ustanovenie o zachovávaní mlčanlivosti pri výpovedi svedka podľa § 203 sa použije primerane.“

25 Podľa § 150 zákona č. 301/2005 TP platí, že: „Ak sú závažné pochybnosti, či nie je u svedka, ktorého výpoveď je pre rozhodnutie obzvlášť dôležitá, podstatne znížená schopnosť správne vnímať alebo vypovedať, možno znalecky vyšetriť aj duševný stav svedka. V takom prípade je vždy potrebný príkaz súdu, v prípravnom konaní sudcu pre prípravné konanie. Vyšetrenie duševného stavu svedka pozorovaním v zdravotníckom ústave nie je prípustné.“

26 Drápal, L. – Bureš, J. et al.: Občiansky súdny rád I. § 1 až 200za. Komentár. 1. Vydání. C. H. Beck, 2009 s. 885.

27 Súdny úradník alebo iný zamestnanec súdu, znalec, prekladateľ či tlmočník.

28 Podľa rozsudku Najvyššieho súdu ČR, sp. zn.: 21 Cdo 2368/98, zo dňa 15. 4. 1999 platí, že: „Vyslechnul-li soud účastníka řízení jako svědka, provedl tento výslech způsobem, který je v rozporu se zákonem.“

29 V latinskom preklade: „*Testis nemo in sua causa esse potest*“

30 Vid' napríklad <http://www.ulpianus.sk/-blog/moze-ucastnik-civilneho-konania-klamat/>

31 Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: 4 Cdo 246/2009, zo dňa: 14. 7. 2010.

32 Števček, M. – Ficová, S. et al.: Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 207.

Ak sudca zistí, že bol svedkom takejto skutočnosti, je povinný to oznámiť predsedovi súdu, ktorý o jeho vylúčení rozhodne uznesením. Ak to zistí strana sporu, je oprávnená vzniesť námietku zaujatosti sudcu, o ktorej rozhoduje nadriadený súd taktiež uznesením.

Až potom, ako je sudca vylúčený z rozhodovania veci uznesením, môže byť v danom konaní vypočutý ako svedok. Ak bol sudca svedkom danej skutočnosti mimo výkonu svojej funkcie (mimo rozhodovania v súdnom konaní, napríklad ako náhodný svedok škodovej udalosti), pri jeho výsluchu sa na neho nevzťahuje povinnosť zachovávať mlčanlivosť podľa § 203 CSP v nadväznosti na § 30 ods. 10 zákona o č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich.³³ O skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel pri výkone svojej funkcie (napríklad ako svedok škodovej udalosti, ku ktorej došlo pri vykonávaní obhliadky veci na mieste v inom súdnom konaní), môže vypovedať jedine vtedy, ak bol zbavený mlčanlivosti.

Vyššie uvedený výklad platí primerane aj pre ďalšie osoby zúčastnené na sporovom konaní (súdny úradník alebo iný zamestnanec súdu, znalec, prekladateľ či tlmočník).³⁴

II.d Advokát strany sporu ako svedok

V súvislosti s negatívnym vymedzením osoby svedka je nutné spomenúť ešte prípustnosť výsluchu advokáta strany sporu ako svedka – situácia, kedy je advokát svedkom určitej skutočnosti podstatnej pre konanie, v ktorom tento advokát následne zastupuje jednu zo strán sporu.

České súdy riešili prípad, v ktorom bola obchodná spoločnosť žalovaná svojim zamestnancom o neplatné skončenie pracovného pomeru výpoveďou z dôvodu nadbytočnosti. Žalobca namietal, že mu žalovaná neposkytla inú pre neho vhodnú prácu, v dôsledku čoho si žalovaná nemala splniť ponukovú povinnosť. V konaní bol ako svedok vypočutý advokát zastupujúci v danom konaní žalovanú, ktorý žalovanej poskytoval právne služby aj pri skončení pracovného pomeru so žalobcom. Advokát žalovanej mal pri svedeckom výsluchu dosvedčiť, že on sám rokoval so žalobcom v otázke skončenia jeho pracovného pomeru a že žalobcovi bola skutočne ponúknutá iná vhodná práca. Po zamietnutí žaloby odvolacím súdom podal žalobca dovolanie na Najvyšší súd ČR, v ktorom namietal svedeckú výpoveď advokáta protistrany. Najvyšší súd ČR konštatoval, že český občiansky súdny poriadok túto možnosť nevylučuje. Ak bol teda advokát strany v danom prípade najskôr klientom zbavený mlčanlivosti vo vzťahu k právnym službám týkajúcich sa skončenia pracovného pomeru, platí, že mohol vypovedať aj ako svedok.³⁵ Zároveň však podotkol, že vierohodnosť takejto svedeckej výpovede advokáta je ale vzhľadom na vzťah advokáta a jej strany výrazne oslabená.

Možnosť advokáta strany vystupovať ako svedok však považujeme za polemickú.

Skutočne platí, že nielen český občiansky súdny poriadok, ale ani CSP výslovne neformuluje zákaz svedeckej výpovede advokáta strany sporu. Avšak v zmysle § 18 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii je advokát povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Na druhej strane, pri svedeckej výpovedi je svedok povinný vypovedať pravdivo a nič nezamĺčovať – je teda bezvýhradne povinný uvádzať všetko, čo svojimi zmyslami vnímal, a to bez ohľadu na to, či to je (v prípade výsluchu advokáta) v záujme jeho klienta alebo nie. Ak bol advokát strany svedkom určitej skutočnosti (uvedme ako príklad, že bol svedkom tejto skutočnosti pred tým ako začal poskytovať právne služby svojmu klientovi, teda nie ako vo vyššie uvedenom prípade, keď musel byť najskôr zbavený mlčanlivosti od klienta) a následne by vypovedal ako svedok v konaní, v ktorom zastupuje svojho klienta, dostal by sa do situácie, pri ktorej existuje dôvodná obava, že by mohol porušiť jeho základnú advokátsku povinnosť.

Preto prípad, ak advokát v danom konaní zastupuje stranu a zároveň v tomto konaní vypovedá aj ako svedok, nepovažujeme za veľmi priaznivý a z tohto dôvodu je podľa nášho názoru k tejto otázke žiaduca širšia odborná diskusia. V tejto súvislosti by bolo možné inšpirovať sa spôsobom, ako otázku svedeckej výpovede advokáta vyriešil zákonodarca v trestnom konaní.

V trestnom konaní platí, že ak advokát bol svedkom prejednávaneho skutku, tak následne už nemôže byť obhajcom obvineného (§36 ods. 3 TP). Trestný poriadok teda jasne uprednostňuje vo vzťahu k osobe advokáta jeho funkciu svedka pred funkciou obhajcu.³⁶

Je zaujímavé, že predmetné ustanovenie bolo z tohto dôvodu v nedávnej minulosti napadnuté aj na Ústavnom súde SR. Návrh na začatie konania pred Ústavným súdom SR podal Okresný

súd Zvolen, a to pre (údajný) rozpor predmetného ustanovenia s čl. 50 ods. 3 Ústavy SR, ktorý zakotvuje právo na obhajobu. Ústavný súd SR však presvedčivo judikoval, že § 36 ods. 3 TP je v plnom súlade s Ústavou SR, keďže nezastupiteľnosť funkcie svedka v trestnom konaní je dostatočne legitímnym dôvodom oprávňujúcim zásah do práva obvineného na obhajobu, resp. do práva na zvolenie si obhajcu.³⁷

III. Postup pred výsluchom svedka

O nariadení výsluchu svedka rozhoduje súd, a to výlučne na návrh,³⁸ ktorý môže podať strana, prípadne intervenient.³⁹

III.a Návrh na výsluch svedka

Strana sporu môže podať návrh na výsluch svedka písomným podaním (napríklad v žalobe alebo v osobitnom podaní) alebo (pri pojednávaní) ústne do zápisnice.

Hoci zo znenia § 197 ods. 1 CSP nevyplýva pre stranu (v prípade, ak sama zabezpečuje prítomnosť svedka) povinnosť dodržať žiadne osobitné náležitosti návrhu na výsluch svedka (na rozdiel od prípadu, ak nezabezpečuje prítomnosť svedka sama, ale o predvolanie svedka žiada súd), máme za to, že strana sporu by mala aj v tom prípade, ak sama zabezpečuje prítomnosť svedka na pojednávaní, v návrhu na výsluch svedka uviesť (i) meno a priezvisko svedka, prípadne dátum narodenia a (ii) označenie skutočností, ktoré majú byť výsluchom svedka preukázané (zdôvodnenie návrhu). K tejto povinnosti strany je podľa nášho názoru možné dospieť na základe všeobecných náležitostí podania, z ktorého musí byť zrejmé akej veci sa týka a čo sa ním sleduje. Napokon je aj v záujme strany, aby potrebu vypočuť svedka v návrhu riadne a presvedčivo zdôvodnila, nakoľko o tom, či sa tento dôkaz vykoná, bude rozhodovať súd aj na základe návrhu strany.

Za zabezpečenie účasti svedka na pojednávaní (na výsluchu svedka) zodpovedá strana sporu. O skutočnosti, že strana navrhuje svedka, ktorého prítomnosť zabezpečí na súde, musí strana upovedomiť okrem súdu (čo strana spravidla urobí už návrhom na výsluch strany) aj protistranu.

Protistrana totiž musí mať dostatočný čas na prípravu k výsluchu svedka, inak by súd pre dodržanie kontradiktórnosti sporu a zachovania práva protistrany na spravodlivý proces nemusel navrhovaný výsluch svedka vykonať na danom pojednávaní. Pri určení toho, aký čas je možné považovať za dostatočný na prípravu k výsluchu svedka, je nutné analogicky vychádzať z § 178 ods. 2 CSP, podľa ktorého súd predvolá stranu na pojednávanie tak, aby mala spravidla najmenej 5 dní na prípravu na toto pojednávanie. Najvhodnejším spôsobom, ako upovedomiť stranu o zamýšľanom výsluchu svedka, ktorého prítomnosť na pojednávaní zabezpečí strana, je zaslanie rovnopisu písomného návrhu na výsluch svedka, ktorý strana zaslala na súd, aj protistrane.

Ak strana nevie zabezpečiť prítomnosť navrhovaného svedka na pojednávaní, môže o jeho predvolanie požiadať súd. V tom prípade je povinná súdu podať návrh na výsluch strany, v ktorom musí zo zákona uviesť osobitné náležitosti takéhoto návrhu, a to (i) meno a priezvisko svedka, prípadne dátum narodenia, (ii) adresu, z ktorej možno predvolať svedka, a (iii) označenie skutočností, ktoré majú byť výsluchom svedka preukázané.

III.b Rozhodovanie súdu o návrhu na výsluch svedka

O tom, či súd návrhu strany na výsluch svedka vyhovie alebo ho zamietne, rozhoduje na základe vlastnej úvahy (§ 185 ods. 1 CSP). Platí, že súd nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy.⁴⁰ Podkladom pri rozhodovaní súdu je návrh strany, ale aj ďalšie písomnosti zo súdneho spisu, z ktorých súd zisťuje potrebu výsluchu svedka.

Súd zamietne návrh na výsluch svedka spravidla vtedy, ak nie je spôsobilý na zistenie rozhodujúcich skutočností pre rozhodnutie súdu vo veci samej. Táto možnosť súdu vyplýva z použitia výkladového pravidla *argumentum a contrario* pri výklade ustanovenia § 365 ods. 1

33 Podľa § 30 ods. 10 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach platí, že: „Súdca je povinný zachovávať mlčanlivosť, a to aj po zániku funkcie sudcu, o veciach, o ktorých sa dozvedel pri výkone funkcie, ak nebol tejto povinnosti zbavený podľa tohto zákona alebo osobou, v ktorej záujme túto povinnosť zachováva; povinnosť mlčanlivosti sa nevzťahuje na oznámenie kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti. (...) Sudcu však nemožno nútiť, aby vypovedal ako svedok o veciach, o ktorých sa dozvedel pri výkone funkcie sudcu. Súdca je aj po zbavení povinnosti zachovávať mlčanlivosť povinný dbať na oprávnené záujmy účastníkov konania.“

34 Podľa § 59 CSP platí, že: „Na vylúčenie súdneho úradníka, iných zamestnancov súdu, znalca, prekladateľa, alebo tlmočníka sa primerane použijú ustanovenia o vylúčení sudcov. O vylúčení týchto osôb rozhoduje súd, ktorý spor prejednáva a rozhoduje.“

35 Rozsudok NS ČR, sp. zn.: 21 Cdo 3341/2006, zo dňa 18. 3. 2008.

36 Pozri bližšie aj Maďar, M.: Vylúčenie zvoleného obhajcu z obhajoby svojho klienta v trestnom konaní – teória či prax? Bulletin slovenskej advokácie, 19, 2013, č. 7-8, s. 17 – 23.

37 Podľa uznesenia ÚS SR, sp. zn.: PL. ÚS 112/2011-7, zo dňa 23. 11. 2011: „Svedok je fyzická osoba rozdielna od obvineného, ktorá bola orgánom činným v trestnom konaní vyzvaná, aby ako svedok vypovedala o skutočnostiach dôležitých pre trestné konanie, ktoré sama vnímala svojimi zmyslami. Svedok je teda osobou nezastupiteľnou v konaní (...). Naproti funkcii svedka

je v napadnutom ustanovení postavená funkcia obhajcu, ktorého úlohu však môžu splniť viacerí advokáti (...). Advokát je povinný poskytovať obvinenému potrebnú právnu pomoc, na obhajovanie jeho záujmov účelne využívať prostriedky a spôsoby obhajoby uvedené v zákone, najmä starať sa o to, aby boli v konaní náležité a včas objasnené skutočnosti, ktoré obvineného zbavujú viny alebo jeho vinu zmierňujú. Z uvedené vyplýva, že každý advokát ako obhajca obvineného v konaní v plnom rozsahu garantuje zachovanie obhajobných práv obvineného. Účelom trestného konania je náležité zistenie trestných činov a spravodlivé potrestanie ich páchatelov v súlade so zákonom a za súčasného rešpektovania základných práv a slobôd fyzických a právnických osôb. V zhode s týmto účelom je koncipované aj ustanovenie § 36 ods. 3 prvej vety TP, ktoré prispieva k zabezpečeniu objektivity a spravodlivosti trestného konania, t. j. k naplneniu práva na spravodlivé konanie, ktorého súčasťou je aj právo na zvolenie si obhajcu. Nezastupiteľnosť osoby vo funkcii svedka, ktorá v rámci dokazovania môže ovplyvniť dosiahnutie účelu trestného konania, a tým aj naplnenie práva na spravodlivé konanie, možno považovať za legitímny dôvod oprávňujúci, resp. dostatočne odôvodňujúci zásah do práva na obhajobu, resp. práva na zvolenie si obhajcu. Inak povedané, realizácia práva na obhajobu nie je ustanovením § 36 ods. 3 TP znemožnená alebo obmedzená do takej miery, aby mohla spôsobiť zásah do práva na spravodlivé súdne konanie. Ani samotná podstata základného práva na obhajobu nie je týmto

písm. e) CSP, podľa ktorého platí, že ak súd v konaní nevykoná navrhnuté dôkazy, ktoré sú potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, ide o odvolací dôvod proti rozhodnutiu. Rozhodujúcou skutočnosťou bude taká skutková okolnosť, ktorej zistenie súdu umožňuje rozhodnúť o dôvodnosti žalobného nároku, prípadne rozhodnúť o posúdení predbežnej otázky v konaní, od ktorej závisí rozhodnutie vo veci samej. Návrh na výsluch svedka môže súd podľa judikatúry zamietnuť aj za predpokladu, ak i v prípade preukázania skutkových tvrdení žalobcu výsluchom svedka (alebo inými dôkaznými prostriedkami) nebolo možné vyhovieť uplatnenému žalobnému nároku.⁴¹

Je otázne, či súd pri rozhodovaní o tom, či vyhovie návrhu na výsluch svedka môže skúmať tie okolnosti, ktoré vplývajú alebo mohli vplývať na svedeckú spôsobilosť (viď vyššie), alebo ich môže iba hodnotiť až po výsluchu danej osoby v rámci hodnotenia dôkazov. Napríklad časť odbornej literatúry uvádza, že: „je bez právneho významu, či ide o dieťa alebo dospelého jedinca, duševne chorú osobu alebo človeka, ktorý vzbudzuje pochybnosti o svojich predpokladoch vnímať a reprodukovať skutočnosti objektívneho sveta. To sú iba okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na hodnotenie takeého dôkazného prostriedku.“⁴² Máme však za to, že nebude a priori nesprávnym procesným postupom, ak súd rozhodne, že vzhľadom na okolnosti vplývajúce na svedeckú spôsobilosť danej osoby, návrh strany na výsluch svedka zamietne, a to napríklad vtedy, ak niekto navrhne výsluch maloletej osoby s tak nízkym vekom, že je zjavne vylúčené, aby vypovedala ako svedok.

Platí, že pri rozhodovaní o návrhu na výsluch svedka je súd povinný postupovať v súlade s princípom hospodárnosti a efektívnosti konania (čl. 17 CSP) a v súlade s pravidlami o koncentrácii konania (§ 153 a § 154 CSP).

Pre hospodárnosť a efektívnosť konania súd nemusí uskutočniť výsluch svedka napríklad vtedy, ak rozhodujúcu skutočnosť je možné spoľahlivo zistiť z konkurujúceho dôkazného prostriedku (napríklad listinný dôkaz, ktorý je verejnou listinou) alebo vtedy, ak táto skutočnosť bola dostatočne zistená už z predchádzajúceho výsluchu svedka tejto strany. Avšak, ak by napríklad súd jednej strane zamietol výsluch svedka s odvolaním sa na to, že skutkový dej, ktorý má byť predmetom tohto výsluchu už bol predmetom predchádzajúceho výsluchu svedka protistrany, máme za to, že by tým porušil právo strany na spravodlivý proces. Pre zachovanie rovnosti zbraní by mal súd principiálne pripustiť vždy aj výsluch svedka druhej strany, aj keď sa týka rovnakej okolnosti, o ktorej už predtým vypovedal svedok navrhnutý inou stranou. V tejto súvislosti je totiž nutné upozorniť na judikatúru ESLP, podľa ktorej je rozdielne zaobchádzanie súdu so stranami v otázke povolenia výsluchu kľúčových svedkov jednej udalosti porušením článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (právo na spravodlivé súdne konanie).⁴³

Po vyhlásení uznesenia súdu, ktorým bolo skončené dokazovanie, už súd výsluch svedka nepripustí (zákonná koncentrácia). V prípade sudcovskej koncentrácie súd nemusí prihliadnuť na návrh na výsluch svedka vtedy, ak tento návrh mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo, a to so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania.

O povolení výsluchu svedka alebo naopak, o jeho zamietnutí, rozhoduje súd uznesením, pri ktorom nie je potrebné jeho písomne vyhotovenie.

Ak súd zamietne návrh na výsluch svedka, tak následne v odôvodnení rozsudku musí presvedčivo uviesť relevantné dôvody, pre ktoré takto postupoval. To isté platí aj v prípade, ak súd povolil výsluch svedka jednej strany, ktorého vykonanie však namietala druhá strana. ■

RESUMÉ

Výsluch svedka v civilnom sporovom konaní

I. časť

Autor sa v článku pokúša o komplexné spracovanie inštitútu výsluchu svedka v civilnom sporovom konaní. Motiváciou autora k napísaniu článku bol záujem o prehĺbenie odbornej diskusie ohľadom tohto dôležitého a pomerne často využívaného dôkazného prostriedku. Autor pri

spracovaní danej problematiky vychádzal nielen z civilno-právnych poznatkov, ale aj z matérie trestného procesného práva ohľadom výsluchu svedka, ktorá je použiteľná aj v civilnom konaní a taktiež z psychologických poznatkov viažucich sa k tejto problematike.

SUMMARY

Hearing of a witness in civil contentious proceeding

Part 1

The author's objective is to analyse the institution of the hearing of a witness in civil contentious proceeding. The aim of the article is equally to deepen the experts debate on this important and frequently used means of proof. The author's analysis is based not only on civil law expertise but also on the criminal procedure law as regards the hearing of a witness to the extent it is applicable in civil law procedure, and last but not least on the psychological expertise related to the issue.

ZUSAMMENFASSUNG

Zeugenvernehmung im streitigen Zivilverfahren

I. Teil

Der Autor versucht im Artikel das Institut der Zeugenvernehmung im streitigen Zivilverfahren ganzheitlich zu verarbeiten. Der Beweggrund zur Abfassung dieses Artikels war das Interesse des Autors an der Vertiefung des Spitzengesprächs über dieses wichtige und ziemlich oft angewendete Beweismittel. Der Autor ist bei der Bearbeitung dieser Problematik nicht nur aus zivil-rechtlichen Erkenntnissen, sondern auch aus der Materie des Strafprozessrechtes hinsichtlich der Vernehmung eines Zeugen, die auch im Zivilverfahren anwendungsfähig ist sowie aus psychologischen Erkenntnissen, die mit dieser Problematik zusammenhängen, ausgegangen.

ustanovením dotknutá, keďže zásah do tohto práva je zhojený zvolením si nového obhajcu obvineným, a na druhej strane podporuje dosiahnutie verejného záujmu na odhalení trestných činov a potrestaní ich páchatel'ov.“

38 To neplatí v prípade sporov s ochranou slabšej strany, keďže v týchto sporoch súd môže vykonať aj tie dôkazy, ktoré slabšia strana nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

39 Okrem strany sporu a intervenienta môžu v sporovom konaní podať návrh na výsluch svedka aj tzv. iné subjekty konania podľa § 93 a § 95 CSP (prokurátor a osobitné subjekty).

40 Uznesenie ÚS SR, sp. zn.: I. ÚS 64/1997, zo dňa 8. 10. 1997.

41 Rozsudok NS ČR, sp. zn.: 25 Cdo 627/2006, zo dňa 20. 5. 2008.

42 Mazák, J – Jánošíková, M.: Učebnica občianskeho procesného práva. 1. Zväzok. Bratislava: IURIS LIBRI, 2012, s. 346.

43 Rozhodnutie EŠLP zo dňa 27. 10. 1993 v prípade Dombo Beheer B. V. proti Holandsku, sťažnosť č. 14448/88.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Jehovovi svedkovia a ochrana osobných údajov

Článok 3 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov v spojení s článkom 10 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že zber osobných údajov členmi náboženskej spoločnosti v súvislosti s podomovou evanjelizačnou činnosťou a následné spracovanie týchto údajov nepredstavujú ani spracovanie osobných údajov v priebehu činností uvedených v článku 3 ods. 2 prvej zarážke tejto smernice, ani spracovanie osobných údajov fyzickými osobami v priebehu výlučne osobných alebo domácich činností v zmysle článku 3 ods. 2 druhej zarážky uvedenej smernice.

Článok 2 písm. c) smernice 95/46 sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „registračný systém“ uvedený v tomto ustanovení zahŕňa súbor osobných údajov zozbieraných v rámci podomovej evanjelizačnej činnosti, ktorý obsahuje mená a adresy, ako aj ďalšie informácie týkajúce sa navštívených osôb, ak sú tieto údaje štruktúrované podľa určených kritérií, ktoré v praxi umožňujú ich jednoduché vyhľadanie na neskoršie použitie. Na to, aby takýto súbor spadal pod tento pojem, nie je potrebné, aby obsahoval špecifické záznamy, registre alebo iné vyhľadávacie systémy.

Článok 2 písm. d) smernice 95/46 v spojení s článkom 10 ods. 1 Charty základných práv sa má vykladať v tom zmysle, že umožňuje považovať náboženskú spoločnosť spoločne s jej členmi vykonávajúcimi evanjelizačnú činnosť za prevádzkovateľa spracovania osobných údajov uskutočneného týmito členmi v súvislosti s ich podomovou evanjelizačnou činnosťou, ktorú táto spoločnosť organizuje, koordinuje a podporuje, pričom nie je potrebné, aby uvedená spoločnosť mala prístup k údajom, alebo sa muselo preukázať, že dala svojim členom písomné usmernenia alebo pokyny v súvislosti s týmto spracovaním.

*Rozsudok Súdneho dvora z 10. júla 2018 vo veci C-25/17,
Jehovan todistajat – ECLI:EU:C:2018:551*

Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia napadla na fínskom súde zákonnosť rozhodnutia fínskej Komisie pre ochranu údajov, ktorým sa tejto spoločnosti zakázalo zbierať alebo spracúvať osobné údaje v rámci podomovej evanjelizačnej činnosti, pokiaľ nie sú splnené podmienky na spracovanie osobných údajov vyplývajúce z fínskej právnej úpravy.

Členovia náboženskej spoločnosti si zo stretnutí s osobami, ktoré sú im spravidla neznáme, robia poznámky obsahujúce napríklad meno a adresu navštívených osôb a informácie týkajúce sa ich náboženského vyznania a rodinnej situácie. V minulosti náboženská spoločnosť

prostredníctvom svojich časopisov usmerňovala svojich členov v tom, ako majú robiť poznámky z podomovej evanjelizačnej činnosti. Dokonca im poskytovala aj formuláre na poznámky, ale na základe odporúčania splnomocnenca pre ochranu údajov od tejto praxe nakoniec upustila. Náboženská spoločnosť však pripomína, že od svojich členov nevyžaduje zber údajov a ak k nemu aj dôjde, spoločnosť nepozná vyhotovené poznámky, ktoré majú podľa nej osobnú neformálnu povahu.

Vzhľadom na to, že fínska právna úprava ochrany osobných údajov predstavuje implementáciu smernice 95/46/ES o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov (ďalej len „smernica 95/46“),¹ fínsky súd usúdil, že pre svoje rozhodnutie potrebuje získať výklad niektorých jej ustanovení. Konkrétne ide o výklad článku 3 ods. 2 smernice 95/46, ktorý stanovuje výnimky z vecnej pôsobnosti smernice, ďalej článku 2 písm. c) v súvislosti s pojmom „registračný systém“ a nakoniec článku 2 písm. d) v súvislosti s pojmom „prevádzkovateľ“.²

Pokiaľ ide o výklad článku 3 ods. 2 smernice 95/46, fínsky súd sa svojou prejudiciálnou otázkou snažil zistiť, či sa na zber osobných údajov členmi náboženskej spoločnosti v rámci podomovej evanjelizačnej činnosti a následné spracovanie týchto údajov vzťahuje výnimka z vecnej pôsobnosti smernice 95/46. Bolo by tomu tak v prípade, ak by podomová evanjelizačná činnosť bola považovaná za činnosť vyhradenú štátu a štátnym orgánom, ktorá nepatrí do oblasti činností jednotlivcov (článok 3 ods. 2 prvá zarážka smernice 95/46), alebo ak by bola považovaná za osobnú alebo domácu činnosť (článok 3 ods. 2 druhá zarážka smernice 95/46). Podľa Súdneho dvora nejde ani o jeden z týchto prípadov. Podomová evanjelizačná činnosť súvisí výlučne s náboženskou činnosťou jednotlivcov a teda nie je činnosťou štátnych orgánov. Čo sa týka posúdenia, či podomová evanjelizačná činnosť má osobnú alebo domácu povahu, Súdny dvor uviedol, že táto činnosť smeruje mimo súkromnú sféru evanjelizátorov, keďže jej cieľom je šíriť vieru spoločnosti Jehovovi svedkovia u osôb, ktoré nepatria do rodinného kruhu členov vykonávajúcich evanjelizačnú činnosť. Na tomto závere nemení nič ani skutočnosť, že podomová evanjelizačná činnosť členov náboženskej spoločnosti je chránená na základe článku 10 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie, upravujúceho právo na slobodu svedomia a náboženského vyznania.

V súvislosti s pojmom „registračný systém“³ sa snažil fínsky súd svojou prejudiciálnou otázkou zistiť, či tento pojem zahŕňa súhrn všetkých osobných údajov zozbieraných v súvislosti s podomovou evanjelizačnou činnosťou, ktorý obsahuje mená a adresy, ako aj iné informácie o navštívených osobách, ak tieto údaje môžu byť neskôr ľahko vyhledané na účely neskoršieho použitia, alebo treba, aby tento súhrn údajov obsahoval listy, špecifické zoznamy alebo iné vyhľadávacie systémy.

Súdny dvor pripomenul, že smernica 95/46 sa vzťahuje aj na manuálne spracovanie osobných údajov, ale len vtedy, ak spracúvané údaje tvoria súčasť registračného systému, alebo sú určené na to, aby tvorili súčasť registračného systému. Z článku 2 písm. c) smernice 95/46 vyplýva, že registračný systém znamená akúkoľvek štruktúrovanú zostavu osobných údajov, ktoré sú prístupné podľa konkrétnych kritérií, či už centralizované, decentralizované, alebo rozptýlené na funkčnej alebo geografickej báze. Aj keď smernica 95/46 nespresňuje kritériá, podľa ktorých tento systém musí byť štruktúrovaný, z jej odôvodnení vyplýva, že tieto kritériá sa musia týkať osôb. Požiadavky, aby systém údajov bol štruktúrovaný podľa osobitných kritérií, má za cieľ umožniť, aby sa údaje týkajúce sa jednej osoby dali jednoducho vyhledáť, pričom nie je potrebné, aby tento systém obsahoval špecifické záznamy, registre alebo iné vyhľadávacie systémy.

Súdny dvor, vychádzajúc z údajov, ktoré mu poskytol vnútroštátny súd, dospel k záveru, že v prípade údajov získavaných členmi náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia v rámci podomovej evanjelizačnej činnosti sú tieto údaje štruktúrované podľa kritérií v závislosti od cieľa sledovaného týmto zberom, ktorým je pripraviť ďalšie návštevy a spravovať zoznamy osôb, ktoré už nechcú byť navštívené. Tieto kritériá, medzi ktoré patria najmä meno a adresa navštívených osôb, ich náboženské vyznanie a tiež ich želanie nebyť viac navštívené, sú zvolené tak, aby bolo možné jednoducho vyhledáť údaje týkajúce sa konkrétnych osôb. Súdny dvor ponechal ešte priestor pre vnútroštátny súd, aby s ohľadom na všetky okolnosti sporu vo veci samej overil, či systém údajov vytváraný náboženskou spoločnosťou Jehovovi svedkovia umožňuje jednoduché vyhľadávanie údajov o určitej navštívenej osobe.

1 Smernica 95/46 síce bola 24. mája 2018 zrušená a nahradená nariadením 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov), ale uvedené nariadenie obsahuje ustanovenia zodpovedajúce ustanoveniam smernice 95/46, o výklad ktorých žiadal fínsky súd. Závety plynúce z rozsudku vo veci C-25/17 teda budú použiteľné aj v súvislosti so všeobecným nariadením o ochrane údajov.

2 Slovenská verzia článku 2 písm. d) smernice 95/46 obsahuje nesprávny pojem „kontrolór“, všeobecné nariadenie o ochrane údajov už používa pojem „prevádzkovateľ“.

3 Nariadenie 2016/679 už používa pojem „informačný systém“ (článok 4 bod 6 nariadenia 2016/679). Zmena terminológie neznamená v tomto prípade obsahovú zmenu, ale je len dôkazom nekvalitného prekladu smernice 95/46 pripraveného v čase pristúpenia Slovenskej republiky k Európskej únii. Napríklad francúzska verzia smernice 95/46 a nariadenia 2016/679 používa v oboch prípadoch rovnaký pojem „fichier“, ktorý je v oboch prípadoch definovaný rovnako.

Čo sa týka pojmu prevádzkovateľ, ktorý je definovaný v článku 2 písm. d) smernice 95/46, fínsky súd mal pochybnosti, či je možné za prevádzkovateľa spracovania osobných údajov považovať náboženskú spoločnosť spoločne s jej členmi, ktorí vykonávajú evanjelizačnú činnosť organizovanú, koordinovanú a podporovanú touto náboženskou spoločnosťou a či je na tento účel potrebné, aby náboženská spoločnosť mala prístup k údajom získaným jej členmi, alebo či je potrebné, aby sa preukázalo, že dala svojim členom písomné usmernenia alebo pokyny v súvislosti so spracovaním údajov.

V súvislosti s pojmom „prevádzkovateľ“ Súdny dvor uviedol, že priamo jeho definícia obsiahnutá v článku 2 písm. d) smernice 95/46 predpokladá, že sa môže týkať viacerých subjektov zapojených do spracovania údajov, pričom na každý z nich sa musia vzťahovať príslušné predpisy v oblasti ochrany údajov. Tieto subjekty môžu byť zapojené do spracovania údajov v rôznych fázach a stupňoch, takže mieru zodpovednosti každého z nich treba hodnotiť z hľadiska všetkých relevantných okolností prejednávanej veci. Súdny dvor konštatoval, že znenie článku 2 písm. d) smernice 95/46 a ani nijaké iné ustanovenie tejto smernice neumožňujú dospieť k záveru, že určenie účelov a prostriedkov na spracovanie sa musí uskutočniť za pomoci písomných usmernení alebo pokynov zo strany prevádzkovateľa. Za prevádzkovateľa je teda možné označiť osobu, ktorá ovplyvňuje na svoje vlastné účely spracovanie osobných údajov a v dôsledku toho sa podieľa na určovaní účelov a prostriedkov tohto spracovania. S odkazom na rozsudok vo veci C-210/16, Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein⁴ Súdny dvor pripomenul, že spoluzodpovednosť viacerých subjektov za to isté spracovanie údajov nepredpokladá, aby mal každý z nich prístup k dotknutým osobným údajom.

Je samozrejme úlohou vnútroštátneho súdu, aby posúdil, či v prípade náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia sú splnené kritériá na jej zaradenie pod pojem prevádzkovateľ v zmysle článku 2 písm. d) smernice 95/46. Podľa Súdneho dvora by však mal vnútroštátny súd zohľadniť skutočnosť, že zber osobných údajov sa uskutočňuje v súvislosti s podomovou evanjelizačnou činnosťou, pomocou ktorej členovia náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia šíria vieru svojej spoločnosti, pričom ide o kľúčovú činnosť tejto spoločnosti, ktorá je organizovaná, koordinovaná a podporovaná náboženskou spoločnosťou. Zber osobných údajov o navštívených osobách a ich ďalšie spracovanie teda slúžia na dosiahnutie cieľa spoločnosti Jehovovi svedkovia spočívajúceho v šírení viery tejto spoločnosti a v dôsledku toho sú vykonávané jej členmi vykonávajúcimi evanjelizačnú činnosť na účely, ktoré sú vlastné tejto spoločnosti. Dôležitá je aj skutočnosť, že náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia nielenže vie, že sa takéto spracovanie uskutočňuje na šírenie jej viery, ale organizuje a koordinuje evanjelizačnú činnosť svojich členov, najmä rozdelením oblastí činnosti medzi rôznymi členov zabezpečujúcich evanjelizáciu.

V súvislosti s prípadným zaradením náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia pod pojem prevádzkovateľ v zmysle článku 2 písm. d) smernice 95/46 nie je možné namietat, že by tým došlo k zásahu do organizačnej autonómie náboženských spoločenstiev zaručenej článkom 17 ZFEÚ. Súdny dvor už totiž konštatoval, že povinnosť každej osoby dodržiavať pravidlá práva Únie týkajúce sa ochrany osobných údajov nemožno považovať za zásah do organizačnej autonómie uvedených spoločenstiev.⁵ (pozri analogicky rozsudok zo 17. apríla 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, bod 58).

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav medzinárodného práva
a európskeho práva
Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach*

4 Rozsudok Súdneho dvora z 5. júna 2018 vo veci C-210/16, Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein, EU:C:2018:388.

5 Rozsudok Súdneho dvora zo 17. apríla 2018 vo veci C-414/16, Egenberger, EU:C:2018:257, bod 58.

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Ochrana tajomstva korešpondencie medzi obhajcom a obvineným vo väzbe

Článok 8 Dohovoru chráni dôvernosť korešpondencie bez ohľadu na jej obsah a formu, a to aj v prípade, že prijímateľom alebo odosielateľom je osoba vo väzbe alebo ktorej osobná sloboda bola obmedzená v podobe policajného eskortu na súd. Korešpondencia môže mať formu rukou písaného textu na hárku papiera odovzdaného druhej osobe. Komunikácia medzi advokátom a jeho klientom navyše požíva špeciálnej postavenie a špeciálnu ochranu v zmysle článku 8 Dohovoru. Z toho vyplýva, že korešpondenciu medzi advokátom a osobou vo väzbe možno otvoriť len v prípade odôvodneného podozrenia, že list má nedovolený (zakázaný) obsah, ktorý iné formy kontroly neodhalili.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Laurent proti Francúzsku z 24. mája 2018 týkajúci sa sťažnosti č. 28798/13

Dotknuté ustanovenie

- článok 8¹ (právo na rešpektovanie súkromného života a korešpondencie) Európskeho dohovoru o ľudských právach

Skutkové okolnosti prípadu

Sťažovateľom vo veci bol francúzsky advokát Cyril Laurent so sídlom v meste Brest. Pán Laurent dňa 1. apríla 2008 vystupoval ako obhajca ex offó dvoch osôb, ktoré boli obvinené a na súd prišli s policajným eskortom. Potom ako boli obvinení vypočutí pred súdom, pán Laurent čakal so svojimi klientmi pri stole na chodbe súdnej budovy. Mal na sebe oblečený talár a vystupoval v pozícii obhajcu. Dvaja obvinení požiadali advokáta o jeho vizitku a on im napísal kontaktné údaje na hárok papiera, ktorý preložil a podal im ho. Policajný seržant, ktorý obvinených sprevádzal, požiadal obvinených, aby mu papier odovzdali, roztvoril ho a prečítal. Pán Laurent sa ohradil, že jeho požiadavka a konanie je v rozpore so zásadou mlčanlivosti a dôvernosti vzťahu advokáta a klienta. Policajnt však spravil to isté s papierom druhého obvineného.

Následne dňa 8. apríla 2008 pán Laurent podal sťažnosť na prokuratúru kvôli údajnému porušeniu listového tajomstva osobou vykonávajúcou verejnú moc. V danej veci však prokuratúra ďalej nekonala, hoci oznámila sťažovateľovi, že o incidente budú informovať nadriadených pre policajný eskort, aby sa to už neopakovalo. Pán Laurent podal trestné oznámenie odvolávajúc sa na článok 432-9 Trestného zákona, podľa ktorého ak osoba vykonávajúca verejnú moc poruší listové tajomstvo, odníme sa jej sloboda na 3 roky a uloží sa jej pokuta 45 000 eur. Dňa 4. januára 2010 vyšetrojúci sudca rozhodol o zastavení konania. V odôvodnení uviedol, že nejde o trestný čin, pretože právo na rešpektovanie korešpondencie nebolo porušené po materiálnej

1 Článok 8

Právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života

- (1) Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obdĺia a korešpondencie.
- (2) Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.

stránke. Podľa sudcu policajt v takejto situácii sa musí ubezpečiť, či obvinená osoba nemá pri sebe predmet, ktorý by mohol predstavovať riziko a musí teda systematicky kontrolovať všetko, čo má daná osoba pri sebe. Odvolací súd rozhodol rovnako a doplnil v odôvodnení, že hoci konanie policajta mohlo nepochybne ohroziť zásadu dôvernosti komunikácie medzi advokátom a klientom, incident nepredstavuje porušenie listového tajomstva, pretože preložený kancelársky papier nemožno považovať za korešpondenciu.

Pán Laurent sa následne obrátil na Európsky súd pre ľudské práva a 16. apríla 2013 podal sťažnosť založenú na údajnom porušení článku 8 Dohovoru. Sťažovateľ požiadal Súd o definovanie pojmu korešpondencia, ktoré nemá po terminologickej stránke vo francúzskom právnom poriadku oporu. Ako ďalší problém identifikoval chýbajúce ustanovenie ohľadom špecifického charakteru porušenia zásady mlčanlivosti v prípade vzťahu advokát a klient. Odvolával sa na rozhodnutie ESĽP vo veci Frérot proti Francúzsku z roku 2007. Podľa vyjadrenia francúzskej vlády toto rozhodnutie nie je aplikovateľné, lebo sa netýka osôb vo väzbe. Súd rozhodol o prijateľnosti sťažnosti a poukázal na to, že v sťažnosti ide o zásadnú otázku týkajúcu sa korešpondencie medzi advokátom a klientom a skutkové okolnosti nasvedčujú, že ide o spôsob výmeny informácií, ktorým sa Súd dosiaľ nezaoberal.

Rozhodnutie súdu

Európsky súd pre ľudské práva pripomenul, že článok 8 chráni dôvernosť komunikácie bez ohľadu na jej obsah a formu,² a to aj v prípade, že prijímateľom alebo odosielateľom je osoba vo väzbe.³ Akýkoľvek zásah musí byť v súlade so zákonom, sledovať legitímny cieľ a musí byť nevyhnutný v demokratickej spoločnosti. Keďže otázka zákonnej úpravy v tejto veci nebola sporná, Súd nepovažoval za relevantné podrobne sa ňou rozoberať. Pokiaľ ide o legitímny cieľ, Súd predpokladal, že zásah sledoval legitímny cieľ predchádzania trestným činom a ochrany práva a poriadku. Podrobnejšie sa Súd venoval otázke, či zásah do práva na rešpektovanie korešpondencie bol nevyhnutný.

Podľa úvahy Súdu zadržanie a otvorenie korešpondencie medzi pánom Laurentom v pozícii obhajcu a jeho klientom, nemožno považovať za odôvodnené vážnou spoločenskou potrebou a teda nešlo o zásah nevyhnutný v demokratickej spoločnosti. Preložený hárok papiera, na ktorý advokát napíše odkaz pre klienta je chránený v zmysle článku 8 Dohovoru bez ohľadu na jeho obsah a účel. Vždy sa v danom prípade jedná o súkromnú a dôvernú záležitosť. Podľa skutkových okolností prípadu, advokát napísal a odovzdal papier klientovi priamo a otvorene pred osobou vykonávajúcou policajný eskort obvinených, nesnažil sa papier skryť alebo utajiť. Preto nemožno hovoriť o podozrení z nezákonnej činnosti a zacytenie odkazu nebolo ničím odôvodnené.

Podľa Súdu článok 8 Dohovoru chráni dôvernosť korešpondencie bez ohľadu na jej obsah a bez ohľadu na formu. Výnimkou nie je ani situácia, kedy prijímateľom alebo odosielateľom je osoba vo väzbe. Preto preložený papier s odkazom odovzdaný klientovi jeho advokátom možno považovať za korešpondenciu chránenú Dohovorom. Skutočnosť, že policajt zachytil odkaz na papieri napísaný sťažovateľom pre klienta, predstavuje porušenie práva na rešpektovanie korešpondencie medzi nimi. Súd ďalej zdôraznil, že komunikácia medzi advokátom a jeho klientom požíva špeciálnej postavenie a špeciálnu ochranu v zmysle článku 8 Dohovoru. Z toho vyplýva, že korešpondenciu medzi advokátom a osobou vo väzbe možno otvoriť len v prípade odôvodneného podozrenia, že list má nedovolený obsah, ktorý iné formy kontroly neodhalili. V tomto prípade francúzska vláda nepodala žiadne vysvetlenie a žiadne dôvody vedúce k podozreniu, ktoré by odôvodnilo zacytenie korešpondencie. Samotné vnútroštátne súdy v každej etape súdneho konania uviedli, že konanie policajného seržanta bolo v rozpore s princípom nerušenej komunikácie medzi advokátom a klientom, hoci konanie nepovažovali za dostatočne závažné pre začatie trestného stíhania. Z toho vyplýva, že zacytenie korešpondencie pána Laurenta a jeho klienta nemožno považovať za odôvodnené naliehavou spoločenskou potrebou a teda nebolo nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v zmysle článku 8 ods. 2 Dohovoru.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

2 Pozri Michaud proti Francúzsku (§§ 117 – 119) Frérot proti Francúzsku (§ 53)

3 Pozri Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu (§ 84), Mehmet Nuri Özen a ostatní proti Turecku (§ 41), a Yefimenko proti Rusku (§ 144)

Z ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SR

K procesnému postaveniu ustanoveného advokáta v civilnom konaní pri rozhodovaní o odmene za právne zastupovanie

Advokát ustanovený súdom za právneho zástupcu účastníka konania podľa § 30 Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. má v časti konania týkajúcej sa otázok súvisiacich s jeho ustanovením a odmenou postavenie účastníka konania.

*Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10. mája 2018
sp. zn. II. ÚS 53/2018-31*

Dotknuté ustanovenia:

- čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
- § 30, § 140 ods. 2, § 149 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb.
- § 15 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi

Advokát ako sťažovateľ v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky¹ a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd² uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 252/2013 zo dňa 16. decembra 2015, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa proti výroku o trovách konania ustanoveného advokáta proti štátu s odôvodnením, že dovolanie je podané neoprávnenou osobou.

Podstatou veci v konaní pred ústavným súdom bolo ústavnoprávne preskúmanie tvrdenia, že so sťažovateľom ako ustanoveným advokátom sa v časti konania o trovách proti štátu, ktorý ho ustanovil, malo konať ako s účastníkom konania, aby si takto sťažovateľ mohol hájiť zákonnú výšku svojej odmeny. Nepripustením dovolania podaného v mene ustanoveného zástupcu mal najvyšší súd porušiť pravo sťažovateľa na prístup k súdu.

Sťažovateľ bol v roku 2007 ustanovený za právneho zástupcu účastníka v civilnom konaní podľa § 30 Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb.³ Predmetom uvedeného konania bol nárok účastníka konania ako žalobcu na náhradu škody voči štátu z dôvodu nezákonného trestného stíhania.

Okresný sud rozsudkom vo veci samej žalobu účastníka konania zamietol a zároveň rozhodol, že štát je povinný nahradiť právnomu zástupcovi žalobcu trovy právneho zastúpenia v sume 49 939,65 eur v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Žalobca v roku 2009 zomrel.

1 čl. 46 ods.1 Ústavy SR:

Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

2 čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd:

Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

3 § 30 Občianskeho súdneho poriadku

č. 99/1963 Zb. v znení účinnom do 31. 12. 2009: Účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov.

4 § 15 zák. č. 327/2005 Z. z.

o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi:

(1) Ak súd prizná oprávnenej osobe náhradu trov konania, nemôže oprávnená osoba v rozsahu pohľadávky na náhrade trov právneho zastúpenia s pohľadávkou nakladať; to neplatí vo výške, v ktorej advokátovi oprávnená osoba uhradila finančnú účasť podľa § 6a ods. 4. Advokát je oprávnený túto pohľadávku vymáhať v mene oprávnenej osoby a okamihom jej úspešného vymoženía sa pohľadávka považuje za postúpenú na advokáta; to neplatí vo výške, v ktorej advokátovi oprávnená osoba uhradila finančnú účasť podľa § 6a ods. 4.

(2) Ak oprávnenej osobe nebola priznaná náhrada trov právneho zastúpenia, advokátovi prizná centrum odmenu za právne zastupovanie podľa ustanovení osobitného predpisu. To neplatí, ak advokát právo na náhradu trov konania neuplatnil riadne a včas v konaní pred súdom; v takom prípade advokátovi právo na priznanie odmeny centrom nevznikne.

5 § 149 ods. 2 OSP v znení účinnom od 1. 1. 2010:

Ak bol účastníkovi súdom ustanovený zástupca alebo ak ide o zastupovanie na základe rozhodnutia Centra právnej pomoci, pri náhrade trov konania sa postupuje podľa osobitného predpisu (pozn. § 15 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, § 14a až 14e vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

Okresný súd ako zástupca štátu, teda v pozícii entity, ktorá podľa výroku mala nahradiť ustanovenému právnenému zástupcovi trovy konania, podal proti výroku o trovách konania odvolanie, v ktorom žiadal priznať advokátovi vzhľadom na hodnotu sporu a neodôvodnenosť žalobného nároku právo na náhradu trov iba vo výške 1/4. Odvolanie proti výroku o zamietnutí žaloby podali pozostalí po žalobcovi.

Krajský súd v odvolacom konaní potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu v meritórnej časti a v časti trov rozsudok zrušil, pretože po novele Občianskeho súdneho poriadku zákonom č. 495/2009 Z. z. ak bol účastníkovi súdom ustanovený zástupca alebo ak ide o zastupovanie na základe rozhodnutia Centra právnej pomoci, pri náhrade trov konania sa postupuje podľa osobitného predpisu, ktorým je § 15 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi.⁴ Ak oprávnenej osobe nebola priznaná náhrada trov právneho zastúpenia, advokátovi prizná centrum odmenu za právne zastupovanie podľa ustanovení osobitného predpisu. Aby sa advokátovi a taktiež povinnému platíť trovy zachovala dvojinštančnosť konania, krajský súd zrušil v tejto časti rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Proti tomuto zrušujúcemu rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, v ktorom namietal, že krajský súd s ním nekonal ako s účastníkom konania, pretože mu nedoručil rozsudok ani odvolanie okresného súdu na vyjadrenie. Zároveň namietal, že odvolací súd vo veci aplikoval nesprávnu právnu normu a navyše svoje rozhodnutie neodôvodnil preskúmateľným spôsobom.

Najvyšší súd ako súd dovolací napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol ako podané neoprávnenou osobou. Súd ustanoveného advokáta nepovažoval za účastníka konania o trovách, ale ako právneho zástupcu na zmluvnom základe medzi účastníkom a právnym zástupcom. Najvyšší súd navyše uviedol, že po smrti účastníka sťažovateľ jeho právnych nástupcov v odvolaní nezastupoval, a preto mu nemalo byť rozhodnutie o odvolaní doručené.

Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces tým, že súdy so sťažovateľom nekonali ako s účastníkom konania a vo veci aplikovali nesprávne právne normy. Zmieňovaná novela Občianskeho súdneho poriadku sa podľa názoru sťažovateľa nevzťahuje na ustanovenie právneho zástupcu súdom. V danom prípade je podľa sťažovateľa aplikácia § 149 ods. 2 OSP⁵ vylúčená, čo zároveň vylučuje aplikáciu § 15 zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi.

Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom II. US 53/2018-31 zo dňa 10. mája 2018 vyslovil, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru napadnutým uznesením Najvyššieho súdu SR porušené boli.

V odôvodnení svojho nálezu ústavný súd akcentoval, že čl. 46 ods. 1 Ústavy v prvom rade chráni právo na prístup k súdu. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť.

V civilnom procesnom konaní sa často rozvíja niekoľko rovín procesnoprávných vzťahov, nielen základný – meritórny medzi žalobcom a žalovaným. Pritom aj o paralelných vzťahoch sa rozhoduje v základnom konaní. Klasickým prípadom je konanie o svedočnom vo vzťahu ku svedkovi. Ak je účastník konania zastúpený zmluvne na základe plnej moci, teda sa nezastupuje sám, nemá to žiaden vplyv na skutočnosť, že právo na náhradu trov konania má práve a len účastník, a nie jeho právny zástupca. Ak je však právny zástupca ustanovený štátnou mocou, vzniká paralelný (súkromno) právny vzťah medzi štátom a ustanoveným advokátom, ktorý vznikol menovaním a akceptáciou menovania.

Judikatúra považuje ustanoveného advokáta za účastníka konania pre časť konania, ktorá sa ho týka, teda otázky súvisiace s jeho ustanovením, ale aj s jeho odmenou (napr. II. US 392/2017). Účastenstvo ustanoveného advokáta sa neodvodzuje z definície účastenstva pre celé konanie, ale pre časť konania (v danom prípade z § 30 OSP v spojení s § 140 ods. 2 OSP).⁶

Z uvedeného vyplýva, že v konaní týkajúcom sa vzťahu ustanoveného advokáta a štátu je advokát účastníkom konania s tým spojeným procesným komfortom.

Podľa názoru Ústavného súdu SR v prerokúvanej veci Najvyšší súd SR odmietnutím dovolania ako neprípustného z dôvodu, že sťažovateľ nebol účastníkom konania o trovách, porušil sťažovateľovo právo na prístup k súdu chránený označenými referenčnými normami.

Ústavný súd SR vzhľadom na vyššie uvedené dospel k názoru, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6

ods. 1 Dohovoru napadnutým uznesením Najvyššieho súdu SR porušené boli. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 252/2013 preto zrušil a vec vrátil Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

6 § 140 ods. 2 OSP:

Ak bol účastníkovi ustanovený za zástupcu advokát, platí jeho hotové výdavky a odmenu za zastupovanie štát; ak je to dôvodné, poskytne súd advokátovi na jeho žiadosť primeraný preddavok.

Aktuálne problémy elektronizácie

Už viac ako rok musia advokáti – právnické osoby komunikovať so súdmi výlučne elektronicky. **Táto povinnosť bola od 1. júla 2018 rozšírená aj na advokátov – fyzické osoby.**

Radi by sme preto advokátom – fyzickým osobám predstavili najfrekventovanejšie otázky týkajúce sa povinnej elektronickej komunikácie advokátov so súdmi, s ktorými sa advokáti – právnické osoby pasovali za ostatný rok.

Veríme, že odpovede na tieto otázky umožnia advokátom – fyzickým osobám zorientovať sa v základných pojmoch a procesoch súvisiacich s elektronizáciou výkonu povolania a súčasne dúfame, že advokáti – právnické osoby nájdu riešenia na praktické problémy spojené s efektívnym výkonom advokácie v elektronickom svete.

1. Je potrebné vykonať zaručenú konverziu splnomocnení?

Advokáti veľmi často stoja pred otázkou, ako majú naložiť so splnomocnením od klienta vo vzťahu k orgánu verejnej moci – postačí priložiť oskenovanú kópiu, alebo je potrebné fotokópiu autorizovať, či je nevyhnutné vykonať zaručenú konverziu splnomocnenia.

Otázka: Stačí doručiť splnomocnenie súdu ako oskenovaný dokument, musí byť súdu predložené splnomocnenie, ktoré je výsledkom zaručenej konverzie?

Odpoveď: Pokiaľ je splnomocnenie od klienta v písomnej podobe, je potrebné vykonať zaručenú konverziu tohto splnomocnenia z listinnej do elektronickej podoby

Odôvodnenie: Vyššie položená otázka pozostáva z niekoľkých zložiek, ku ktorým je potrebné sa vyjadriť samostatne. Predovšetkým treba rozlišovať medzi pojmami *autorizácia* a *zaručená konverzia*.

Legálna definícia pojmu *autorizácia* je uvedená v § 3 písm. o) zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnkov (zákon o e-Governmente) (ďalej len „ZeG“). V zmysle tejto definície *autorizácia* úkonu predstavuje vyjadrenie súhlasu s obsahom právneho úkonu a s vykonaním tohto právneho úkonu. Analógiou *autorizácie* v hmotnom svete je vlastnoručný podpis pod listinou zachytávajúcou právny úkon, ktorý chceme vykonať. *Autorizácia* elektronickej dokumentu je ekvivalentom pridania vlastnoručného podpisu na listinu.

Autorizáciu elektronickej dokumentov súvisiacich s výkonom advokácie je potrebné vykonať prostredníctvom mandátnych kvalifikovaných certifikátov (ďalej len „MQC“), ktoré boli advokátovi vydané spolu s elektronickej advokát-

skym preukazom. Prostredníctvom MQC advokáti preukazujú právne postavenie advokáta, ako aj svoju totožnosť.

Hmotnoprávne plnomocnenstvo alebo procesnoprávne splnomocnenie predstavujú jednostranný právny úkon, ktorým splnomocniteľ oprávňuje splnomocnenca na jeho zastúpenie. Je logicky vylúčené, aby autorizácia plnomocnenstva/splnomocnenia advokátom ako splnomocnencom mohla vyvolať účinky plnomocnenstva/splnomocnenia od splnomocniteľa. Na vyvolanie právnych účinkov plnomocnenstva/splnomocnenia je rozhodujúci vlastnoručný podpis (*autorizácia*) splnomocniteľa a nie splnomocnenca. Iná situácia je v prípade dohody o splnomocnení, ktorá však predstavuje dvojstranný právny vzťah medzi splnomocniteľom a splnomocnencom, ktorej účelom je úprava podmienok zastúpenia. Dohoda o zastúpení nenahrádza plnomocnenstvo/splnomocnenie ako jednostranný právny úkon.

Právna úprava zaručenej konverzie sa nachádza v § 35 a nasl. ZeG. Účelom zaručenej konverzie je transformácia dokumentov s cieľom zachovania právnych účinkov pôvodného dokumentu a jeho použiteľnosti na právne úkony vykonané postupom pre zaručenú konverziu. Rozoznávame tri druhy zaručenej konverzie:

- a) z listinnej do elektronickej podoby,
- b) z elektronickej do listinnej podoby,
- c) z elektronickej do elektronickej podoby.

Novovzniknutý dokument zo zaručenej konverzie má rovnaké právne účinky a je použiteľný na právne účely v rovnakom rozsahu ako osvedčená kópia pôvodného dokumentu, ktorého transformáciou vznikol (§ 39 ods. 1 ZeG).

Argumentom proti potrebe vykonať zaručenú konverziu by sa na prvý pohľad mohlo zdať znenie § 82l ods. 4 zákona o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len „ZoS“): „Ak **osobitný predpis neustanovuje inak, prílohy podaní vyhotovené v listinnej podobe možno súdu doručiť v elektronickej podobe**

tak, že sa prevedú do elektronickej podoby a pripoja sa k elektronickej podaniu, ktoré je autorizované účastníkom konania, stranou v konaní alebo ich zástupcom; **autorizácia** takto vyhotovených elektronických dokumentov **sa nevyžaduje a ustanovenia osobitného predpisu o zaručenej konverzii sa nepoužívajú**. Súd si môže vyžiadať predloženie týchto príloh v listinnej podobe, ak to považuje za potrebné.“

Splnomocnenie je procesnoprávny úkon, ktorý s odkazom napr. na § 89 a nasl. CSP vyvoláva procesnoprávne účinky. Preto len prostredníctvom zaručenej konverzie vieme zachovať právne účinky pôvodného dokumentu, t. j. splnomocnenia udeleného v písomnej podobe. **Splnomocnenie doručené vo fotokópii právne účinky udelenia splnomocnenia v konaní pred súdom nemôže vyvolať, pretože vyhotovením fotokópie nedochádza k prenosu právnych účinkov pôvodného listinného dokumentu.**

Prílohy podaní preto treba chápať vo význame príloh, ktoré nemajú vyvolávať procesnoprávne účinky, pričom pôjde o najmä listinné dôkazy (napr. faktúry, preberacie protokoly, dodacie listy a pod.). Prípacom osobitného predpisu vyžadujúceho vykonanie zaručenej konverzie prílohy návrhu je § 48 ods. 6 Exekučného poriadku, ktorý vyžaduje vykonanie zaručenej konverzie exekučného titulu v prípade, ak je exekučný titul vyhotovený v listinnej podobe.

Vyššie uvedené úvahy plne podporuje aj Uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 10. 5. 2018, sp. zn. II. ÚS 231/2018. Predmetom konania pred ústavným súdom bola sťažnosť obchodnej spoločnosti K, a. s., ktorá priložila k návrhu na vykonanie exekúcie splnomocnenie bez zaručenej konverzie. Domnievala sa, že exekučný súd nepostupoval správne, keď vyžadoval predloženie splnomocnenia ako výsledok zaručenej konverzie a to z dôvodu, že podľa jej názoru § 82l ods. 4 ZoS je vo vzťahu *lex specialis* k § 25 ods. 3 ZeG. Ústavný súd sa s týmto právnym názorom nestotožnil a jednoznačne konštatoval, že „na zachovanie právnych účinkov plnomocnenstva v elektronickej podobe sa vyžaduje buď jeho autorizácia splnomocniteľom alebo zaručená konverzia, pretože len takýmto postupom je možné dosiahnuť, aby novovzniknutý dokument zo zaručenej konverzie, t. j. v danom prípade plnomocnenstvo, ktorý je neoddeliteľne spojený s osvedčovacíou doložkou, mal rovnaké právne účinky a bol použiteľný na právne účely v rovnakom rozsahu ako pôvodný (originálny) dokument, ktorého transformáciou vznikol“.

Ústavný súd vo svojej argumentácii poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4SžI/35/2014, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že *fotokópia originálu plnomocnenstva nemá rovnaké právne účinky ako originál listinného plnomocnenstva*. Tento záver je podľa ústavného súdu potrebné v plnom rozsahu aplikovať aj pri elektronickej komunikácii, kde obyčajný sken (aj keby bol autorizovaný splnomocnencom), nemá rovnaké právne účinky ako pôvodný elektronický dokument autorizovaný jeho pôvodcom alebo ako dokument, ktorý je výsledkom zaručenej konverzie, pri ktorej ostávajú zachované účinky pôvodného dokumentu. *Autorizácia splnomocnenia splnomocnencom preukazuje iba autenticitu splnomocnenca, nie však samotného splnomocniteľa.*

Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľky o pomere *lex specialis* § 82l ods. 4 ZoS k § 25 ods. 3 ZeG ústavný súd v prvom rade poukázal na § 92 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého musí byť splnomocnenie udelené písomne alebo s odkazom na § 125 môže byť vyhotovené ako pôvodný autorizovaný elektronický dokument. Ústavný súd poukázal na zavedenie elektronickej exekučnej konania pri podávaní návrhu na vykonanie exekúcie, kedy nie je možné na elektronické podania v exekučnom konaní aplikovať § 82l ods. 4 zákona o súdoch z dôvodu, že v exekučnom konaní je vylúčená písomná forma listín predkladaných k návrhu na vykonanie exekúcie. Súd si preto ani môže vyžiadať predloženie príloh k návrhu na vykonanie exekúcie v listinnej podobe.

Ústavný súd nesúhlasil ani s posledným argumentom sťažovateľky, v zmysle ktorého malo exekučnému súdu postačovať splnomocnenie v listinnej podobe obsiahnuté v základnom spise. Ústavný súd poukázal na význam registra OpP (skratka od *Obchodné podmienky a plnomocnenstvá*). Pokiaľ má strana konania záujem použiť splnomocnenie, resp. inú písomnosť vo viacerých konaniach, musí v súlade s § 167a vyhlášky MS SR 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, špecializovaný trestný súd a vojenské súdy v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len „Spravovací poriadok“) požiadať súd o jej zaevidovanie v registri OpP. Avšak, ak konanie možno začať len elektronickým podaním, ako je to napríklad aj v prípade exekučného konania, podania a písomnosti sa budú evidovať v registri podľa OpP, len ak budú súdu doručené v elektronickej podobe a autorizované.

2. Vyrúbi súd súdny poplatok, ak doručím podanie súdu emailom?

Od 1. januára 2018 bola novelou zákona 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len „ZoSP“) zavedená poplatková povinnosť voči advokátom (§ 2 ods. 1 písm. f) ZoSP v spojení s § 82l ods. 3 ZoS) vo výške 20 eur za:

- spracovanie podania a jeho príloh v listinnej podobe, ak zákon ustanovuje povinnosť doručovať podanie do elektronickej schránky súdu, a
- za spracovanie podania a jeho príloh v elektronickej podobe doručeného súdu inak ako do elektronickej schránky súdu.

Povinnosť advokátov právnických ako aj fyzických osôb komunikovať so súdom elektronicke vyplýva z § 82l ods. 3 ZoS.

Otázka: Vyrubí súd súdny poplatok podľa položky 20a ZoSP v prípade, ak advokát doručí podanie emailom na emailovú adresu súdu zverejnenú na stránke Ministerstva spravodlivosti SR?

Odpoveď: Áno, súd vyrubí súdny poplatok vo výške 20 eur v zmysle položky 20a, ktorého poplatníkom bude advokát

v prípade, ak podanie doručí súdu emailom na emailovú adresu súdu (teda napr. *podatelnaosba1@justice.sk*).

Odôvodnenie: ZoSP v položke 20a používa pojem *elektronická schránka súdu*. Tento pojem má legálnu definíciu v § 3 písm. l) ZeG. Ide o elektronickú schránku, ktorá je zriadená orgánu verejnej moci v rámci modulu elektronických schránok. Podania do týchto elektronických schránok je možné s odkazom na §§ 4 a 5 ZeG realizovať len prostredníctvom prístupových miest, ako je napr. ústredný portál verejnej správy (t. j. *slovensko.sk*).

Doručenie podania do emailovej schránky súdu nie je to isté ako doručenie podania do elektronickej schránky súdu, kde prebieha elektronická komunikácia so súdom v súlade so ZeG. **Inak povedané, emailová adresa súdu ≠ elektronická schránka súdu.**

3. V ktorých konaniach musí advokát používať elektronické formuláre?

Spolu so zavedením elektronickej komunikácie advokátov so súdmi vznikla povinnosť komunikovať so súdmi elektronicky prostredníctvom formulárov zverejnených ministerstvom spravodlivosti.

Pýta(j)te sa predsedníctva

Je advokát, ktorého Centrum právnej pomoci určilo na predbežné poskytnutie právnej pomoci a následne mu Centrom právnej pomoci nebol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci, oprávnený skončiť zastupovanie takéhoto klienta?

Podľa § 11 zák. č. 327/2005 Z. z. Zákon o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zák. č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zák. č. 8/2005 Z. z. advokát určený Centrom právnej pomoci (ďalej len „CPP“) na predbežné poskytnutie právnej pomoci je určený len na zastupovanie do rozhodnutia CPP o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa § 11a a § 12 zákona. Zmluva o poskytnutí právnej pomoci zaniká okamihom rozhodnutia CPP o priznaní resp. nepriznaní nároku na bezplatnú právnu pomoc.

Otázka: V ktorých konaniach musí advokát používať formuláre? Musí advokát používať formuláre vo všetkých konaniach?

Odporúčanie: Advokát musí používať formuláre v nasledujúcich konaniach:

a) exekučné konanie – § 48 ods. 7 zák. č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších zmien a doplnkov. Exekučný poriadok stanovuje povinnosť používať formuláre len pri podaní návrhu na vykonanie exekúcie (§ 48 ods. 7 Exekučného poriadku) a pri odstraňovaní vád tohto návrhu (§52 ods. 2 Exekučného poriadku). Akúkoľvek inú komunikáciu s exekučným súdom je možné uskutočniť podaním aj prostredníctvom všeobecnej agentúry.

b) upomínacie konanie – § 4 ods. 1 zák. č. 307/2016 Z. z. o upomínanom konaní a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZoUK“). Elektronická komunikácia prostredníctvom formulárov pokrýva nielen podanie návrhu a odstraňovanie jeho vád (§ 4 ods. 1 a § 5 ods. 2 ZoUK), ale aj podanie odporu proti platobnému rozkazu (§ 11 ods. 2 ZoUK) a podanie žiadosti o povolenie plnenia v splátkach (§ 13 ods. 2 ZoUK).

V prípade, ak návrh na upomínacie konanie nebude podaný na predpísanom formulári a doručený do elektronickej schránky súdu, bude považovaný za návrh na vydanie platobného rozkazu v zmysle § 265 a nasl. CSP (uznes. NS SR z 23. 1. 2018, sp. zn. 4Ndc/1/2018, zverejnený v časopise *Zo súdnej praxe* č. 3/2018).

c) register partnerov verejného sektora – § 5 ods. 2 zák. č. 315/2016 Z. z. o registri partnerov verejného sektora a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej „ZoRPVS“), ktorý ustanovuje povinnosť podať návrh na zápis do registra prostredníctvom elektronického formulára.

Ustanovenie § 82l ods. 3 ZoS „*Ak je pre podanie určený elektronický formulár, sú osoby podľa predchádzajúcej vety povinné podanie urobiť prostredníctvom takého formulára*“ môže zväzdať k tomu, že advokáti sú povinní komunikovať so súdmi len prostredníctvom formulárov. To však nie je pravda. **Vyššie uvedená právna norma prikazuje komunikovať prostredníctvom formulárov len hosťujúcim euroadvokátom.** Vyplýva to priamo z predposlednej vety § 82l ods. 3 ZoS, pretože odkaz na osoby podľa predchádzajúcej vety odkazuje na predchádzajúcu vetu, ktorá normuje povinnosť hosťujúceho euroadvokáta doručovať elektronické podania prostredníctvom spolupracujúceho advokáta.

Záverom si dovoľujeme odporúčať navštíviť wikipédiu SAK na stránke www.sak.sk/portal/app/question, kde nájdete užitočné návody súvisiace s elektronizáciou výkonu advokácie ako aj odpovede na najčastejšie položené otázky. Svoje otázky nám môžete zasielať aj na elektronizacia@sak.sk.

JUDr. Martin Friedrich
 advokát, člen pracovnej skupiny SAK
 pre elektronizáciu výkonu advokácie

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Zaslanie výzvy na úhradu trov advokátom na základe neprávoplatného súdneho rozhodnutia

Advokát, ktorý zašle protistrane písomnú výzvu na úhradu trov konania s lehotou na ich úhradu podľa súdneho rozhodnutia, ktoré v čase zaslania výzvy nenadobudlo právoplatnosť ani vykonateľnosť, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 3 zákona o advokácii a § 2 ods. 2 a 4 Advokátskeho poriadku SAK.

Na konanie advokáta pri výkone advokácie sú kladené prísnejšie morálne a etické kritériá než v bežnom živote. Advokát je zároveň osobou, ktorá musí vykonávať svoje povolanie dôstojne, pričom pri svojom konaní musí dbať aj na udržanie dôstojnosti celého advokátskeho stavu. V prípadoch, keď advokát koná verejne resp. keď mu musí byť zrejmé, že o spôsobe jeho konania sa dozvie širší okruh osôb, mal by ešte dôkladnejšie a obozretnejšie zvažovať, aké prostriedky pri výkone povolania advokáta použije. Z tohto pohľadu musí advokát obzvlášť zvažovať voľbu prostriedkov, ktoré v spore so subjektom, ktorým je obec, kde sa publicita prezumuje, použije.

*Rozhodnutie II. odvolacieho disc. senátu SAK z 12. novembra 2015,
sp. zn. II. ODS-18/15:141/2014*

*Rozhodnutie IX. disciplinárneho senátu SAK z 26. marca 2015,
sp. zn. DS IX.-39/14:141/2014*

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení,
- § 2 ods. 2 a 4 Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013

Rozhodnutím IX. disciplinárneho senátu SAK z 26. marca 2015, sp. zn. DS IX.-39/14:141/2014 v spojení s rozhodnutím II. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 12. novembra 2015, sp. zn. II. ODS-18/15:141/2014 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 3 zákona o advokácii a § 2 ods. 2 a 4 Advokátskeho poriadku SAK,

tým, že

pri zastupovaní klienta A., ako žalobcu v konaní vedenom na okresnom súde proti žalovanej – obci B.; zaslaním žalovanej – obci B. písomnú výzvu na úhradu trov konania podľa uznesenia okresného súdu zo dňa 27. 5. 2013 a žiadal priznané trovy uhradiť do 30. 12. 2013 napriek tomu, že musel, resp. mal vedieť, že v čase zaslania výzvy uvedené uznesenie nenadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **380 eur**.

Rozhodnutím IX. disciplinárneho senátu SAK z 26. marca 2015, sp. zn. DS IX.-39/14:141/2014 v spojení s rozhodnutím II. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 12. novembra 2015, sp. zn. II. ODS-18/15:141/2014 bol disciplinárne obvinený advokát zároveň

oslobodený

spod návrhu na začatie disciplinárneho konania za disciplinárne previnenie podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii pre porušenie povinností advokáta uložených v § 18 ods. 3 zákona o advokácii a § 2 ods. 2 a 4 a § 18 Advokátskeho poriadku SAK, ktorých sa mal dopustiť

tým, že

v priestoroch okresného súdu v presne nezistenom čase dňa 30. 12. 2013 osobne naliehal na štatutárny orgán žalovanej – starostu obce B. – A. B., aby uznesenie okresného súdu zo dňa 27. 05. 2013 osobne prevzal a vzdal sa opravného prostriedku a nečakal na to, kým bude doručené právnomu zástupcovi žalovanej, čo považoval menovaný za neprimeraný nátlak, pretože

nebolo dokázané, že sa skutok stal.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **380 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Disciplinárne konanie proti disciplinárne obvinenému advokátovi bolo začaté na základe návrhu navrhovateľa – predsedu RK SAK zo dňa 28. 5. 2014, doručeného SAK dňa 29. 5. 2014 na základe sťažnosti A. B.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že dňa 30. 12. 2013 bola obci B. doručená výzva podpísaná disciplinárne obvineným na úhradu trov konania zo dňa 23. 12. 2013, pričom o tejto povinnosti nemal vedomosť ani právny zástupca obce C. D.. Sťažovateľ ďalej uviedol, že vo výzve bola určená lehota na zaplatenie na deň doručenia výzvy, preto osobne navštívil okresný súd, kde mu bolo oznámené, že uvedené uznesenie ešte nebolo doručené ich právnomu zástupcovi a nemohlo nadobudnúť právoplatnosť ani vykonateľnosť. Sťažovateľ v sťažnosti tiež uviedol, že v budove súdu stretol disciplinárne obvineného, ktorý ho presvedčal a naliehal naňho, aby predmetné uznesenie osobne prevzal a nečakal na to, kým bude doručené ich právnomu zástupcovi, čím dôjde k urýchleniu celej záležitosti. Sťažovateľ považoval takýto postup disciplinárne obvineného za neprofesionálny a nekorektný, pričom súčasne uviedol, že disciplinárne obvinený sa mal negatívne vyjadrovať aj na adresu ich právneho zástupcu.

Vo vyjadrení k sťažnosti disciplinárne obvinený uviedol, že sťažnosť považuje v celom rozsahu za neopodstatnenú, neodôvodnenú a hrubo urážajúcu jeho osobu. Disciplinárne obvinený potvrdil, že listom zo dňa 23. 12. 2013 zaslal starostovi obce B. predexekučnú výzvu, avšak táto nemala obsahovať akýkoľvek zlý úmysel. Touto výzvou mal disciplinárne obvinený sledovať jediný motív, a to, že vzhľadom na známu neutešenú finančnú situáciu obce B. predpokladal, že jeho klient a sťažovateľ opätovne uzavrujú písomnú dohodu o urovaní, v ktorej jeho klient povolí sťažovateľovi prisúdenú pohľadávku, podľa uznesenia súdu uspokojiť primeranými splátkami.

Dňa 20. 6. 2014 bolo SAK doručené písomné vyjadrenie disciplinárne obvineného zo dňa 18. 6. 2014, v ktorom sa vyjadril k návrhu, pričom v celom rozsahu zotrval na svojom písomnom vyjadrení zo dňa 18. 3. 2014. Disciplinárne obvinený ďalej ku konkrétnym obvineniam uviedol, že má za to, že výzva zo dňa 23. 12. 2013 zaslaná obci B., v ktorej navrhoval dobrovoľne zaplatiť prisúdené trovy konania, v ničom neodporuje § 18 Advokátskeho poriadku SAK. Podľa disciplinárne obvineného vo výzve jeho advokátska kancelária neuvádza, že uznesenie je už právoplatné a vykonateľné. Zmyslom tejto výzvy malo byť, aby obec B. mala možnosť uzatvoriť dohodu o urovaní a dohodu o splátkach tak, ako bola uzatvorená medzi A. a obcou B. dňa 24. 6. 2013. Podľa názoru disciplinárne obvineného žiadny slovenský právny predpis nezakazuje účastníkom súdneho konania, aby sa ešte pred nadobudnutím právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku pokúsili o zmier vo veci. V opačnom prípade by podľa názoru disciplinárne obvineného došlo k porušeniu ústavného článku 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky. Disciplinárne obvinený tiež uviedol, že je presvedčený, že Advokátsky poriadok SAK nie je možné reštriktívne aplikovať tak, aby vylučoval slobodu rozhodovania advokáta a jeho právo dovoleným spôsobom, vrátane súdneho zmiereu, resp. dohody o urovaní, vyporiadať nárok svojho klienta a v ničom nie je možné takéto konanie advokáta posudzovať ako nedôstojné, ako porušovanie pravidiel korektnej súťaže alebo porušovanie všeobecne záväzných právnych predpisov, dobrých mravov a zásad slušného správania sa. Disciplinárne obvinený zároveň potvrdil, že nie je pravdivé tvrdenie sťažovateľa, že dňa 30. 12. 2013 sa mal s ním stretnúť v priestoroch okresného súdu. Disciplinárne obvinený v závere svojho vyjadrenia poznamenal, že ďalšie konkrétne dôvody vylučujúce jeho disciplinárnu zodpovednosť uvedie na pojednávaní.

Rozhodnutím z 26. 3. 2015, sp. zn. DS IX.-39/14:141/2014 disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia na skutkovom základe, že pri zastupovaní klienta A., ako žalobcu v konaní vedenom na okresnom súde proti žalovanej – obci B.; zaslal žalovanej – obci B. písomnú výzvu na úhradu trov konania podľa uznesenia okresného súdu zo dňa 27. 05. 2013 a žiadal priznané trovy uhradiť do 30. 12. 2013 napriek tomu, že musel, resp. mal vedieť, že v čase zaslania výzvy uvedené uznesenie nenadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť, za čo mu uložil disciplinárne opatrenie vo forme peňažnej pokuty vo výške 380 eur. Zároveň DO oslobodil spod návrhu na začatie disciplinárneho konania v časti skutku, že mal v priestoroch okresného súdu v presne nezistenom čase dňa 30. 12. 2013 osobne naliehal na štatutárny orgán žalovanej – starostu obce B. – A. B., aby uznesenie okresného súdu zo dňa 27. 5. 2013 osobne prevzal a vzdal sa opravného prostriedku a nečakal na to, kým bude doručené právnomu zástupcovi žalovanej, čo považoval menovaný za neprimeraný nátlak, pretože nebolo preukázané, že sa skutok stal.

V súvislosti s prvým skutkom sa disciplinárny senát oboznámil s argumentáciou disciplinárne obvineného, ktorú uviedol vo svojich písomných vyjadreniach doručených SAK

dňa 21. 3. 2014 a dňa 20. 6. 2014 a vyjadreniami disciplinárne obvineného na pojednávaní dňa 26. 3. 2015, podľa ktorých sa disciplinárne obvinený nikdy nestretol so sťažovateľom v priestoroch okresného súdu a preto naňho ani nemohol naliehať spôsobom opísaným v návrhu. V tejto súvislosti sa disciplinárny senát tiež oboznámil s obsahom výpovede svedka A. B. na pojednávaní dňa 26. 3. 2015, ktorý uviedol, že s disciplinárne obvineným sa stretol dňa 30. 12. 2013 v budove okresného súdu, avšak toto svoje tvrdenie ani tvrdenie, že disciplinárne obvinený sa voči nemu správal neetickým spôsobom nevie nijako preukázať.

Na základe vyššie uvedených skutočností disciplinárny senát vo vzťahu k prvému skutku mal za to, že na základe vykonaných dôkazov nebolo možné bez dôvodných pochybností preukázať, že tento skutok uvedený v návrhu sa stal. Podľa názoru disciplinárneho senátu v disciplinárnom konaní nebolo jednoznačným spôsobom a bez pochybností preukázané, že disciplinárne obvinený sa v priestoroch okresného súdu dňa 30. 12. 2013 naozaj stretol so starostom obce B. – A. B. a že tu naňho osobne naliehal, aby uznesenie okresného súdu zo dňa 27. 5. 2013 osobne prevzal a vzdal sa opravného prostriedku a nečakal na to, kým bude doručené právnomu zástupcovi žalovanej, čo menovaný považoval za neprimeraný nátlak, tak ako je mu to kladené za vinu v návrhu. Vzhľadom na skutočnosť, že disciplinárne obvinený takéto stretnutie so sťažovateľom konzistentne popieral, jediným relevantným dôkazom v prípade prvého skutku ostalo tvrdenie sťažovateľa – pána A. B.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti mal disciplinárny senát za to, že navrhovateľ v tomto disciplinárnom konaní neunesol dôkazné bremeno, keďže nebolo nad všetky pochybnosti dokázané, že prvý skutok kladený za vinu disciplinárne obvinenému sa stal. Zároveň v záujme náležitého zistenia skutkového stavu veci ani disciplinárny senát nemal dôvod vlastnou samostatnou činnosťou zabezpečiť iný dôkaz v tejto veci, ktorý by odstránil rozpor medzi tvrdením disciplinárne obvineného a svedeckou výpoveďou sťažovateľa. Prvou spornou skutočnosťou totiž pri prvom skutku bolo, či sa disciplinárne obvinený vôbec dňa 30. 12. 2013 stretol so sťažovateľom na okresnom súde. Ak by sa však aj disciplinárnemu senátu podarilo uvedenú spornú skutočnosť aspoň nepriamo dokázať, ostala by sporná druhá skutočnosť, a to samotný obsah rozhovoru medzi disciplinárne obvineným a sťažovateľom. V tejto súvislosti samotný sťažovateľ vo svedeckej výpovedi uviedol, že pri tomto rozhovore nebola prítomná iná osoba, ktorá by ako svedok mohla ním uvádzané skutočnosti potvrdiť. Vzhľadom na uvedenú spornosť medzi tvrdeniami disciplinárne obvineného a sťažovateľa tak v prípade prvého skutku ostali dva možné varianty skutkového stavu. Jednoznačne nebolo možné určiť, ktorý z variant zodpovedá skutočnosti, disciplinárny senát analogicky aplikoval jednu zo základných zásad trestného práva in dubio pro reo v súlade s § 57 ods. 7 zákona o advokácii. Disciplinárny senát zároveň uviedol, že by nebolo v súlade so základnými princípmi disciplinárneho konania, ak by uznal disciplinárne vinného za vinného iba na základe tvrdenia

jednej osoby – sťažovateľa, ktorý navyše môže mať zároveň osobný záujem na uznaní viny disciplinárneho obvineného. Disciplinárny senát poukázal aj na konštantnú rozhodovaciu činnosť DK SAK (napr. sp. zn. DS II.-52/11:4366/2010, DS I.-71/10:1643/2010, DS III.-43/12:4678/2011 a ďalšie).

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti disciplinárny senát v prípade prvého skutku rozhodol, že nebolo preukázané, že sa skutok stal a z uvedeného dôvodu disciplinárne obvineného spod návrhu oslobodil.

Čo sa týka druhého skutku sa disciplinárny senát oboznámil s obsahom listu „Predexekučná výzva na splnenie uznesenia“ zo dňa 23. 12. 2013, doručeného dňa 30. 12. 2013, ktorý adresoval disciplinárne obvinený starostovi obce B. – A. B. Z uvedeného listu vyplýva, že disciplinárne obvinený ako právny zástupca žalobkyne A. proti žalovanej obec B. v spore o zaplatenie 46 471,81 eur s prísl., na základe uznesenia zo dňa 27. 5. 2013 žiadal, aby obec B. v lehote najneskôr do 30. 12. 2013 zaplatila žalobkyni, t. j. A., na uvedené číslo účtu, náhradu za súdne poplatky vo výške 4 483 eur ako i náhradu za znalecké dokazovanie vo výške 258,91 eur, tzn. 4 741,91 eur a na účet advokátskej kancelárie prisúdené trovy právneho zastúpenia vo výške 22 116,11 eur. V liste sa ďalej uvádza, že po márnom uplynutí hore uvedenej lehoty, si žalobkyňa a jej právny zástupca prisúdené náhrady uplatní v súdnej exekúcii podľa zákona č. 233/95 Z. z., čím vzniknú obci ďalšie navyše náklady v čiastke najmenej 20 % z exekúovaných pohľadávok, ako i navyše náklady na trovách právneho zastúpenia v exekúcii vo výške najmenej 650 eur ako i náhrady za súdny poplatok za poverenie exekúcie vo výške 16,50 eur. V predmetnom liste sa ďalej uvádza, že žalobkyňa ako i právny zástupca si dovoľujú uviesť, že obec B. má možnosť podať proti tomuto uzneseniu odvolanie, avšak tým jej vzniknú navyše náklady za súdny poplatok vo výške 6 % z napadnutej prisúdennej sumy a v prípade potvrdenia prvostupňového uznesenia krajským súdom, bude mať obec povinnosť zaplatiť i trovy právneho zastúpenia v odvolacom konaní v čiastke najmenej 650 eur.

Disciplinárny senát sa ďalej oboznámil s obsahom uznesenia okresného súdu zo dňa 27. 5. 2013, ktorým v predmetnej právnej veci rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi na trovách právneho zastúpenia 22 116,11 eur, náhradu za súdne poplatky 4 483,00 eur, náhradu za znalecké dokazovanie vo výške 258,91 eur, všetko do 3 dní od právoplatnosti tohto uznesenia a s tým, že náhradu za súdny poplatok a náklady znaleckého dokazovania uhradí priamo na účet žalobcovi A. a trovy právneho zastúpenia priamo na účet disciplinárne obvineného.

Disciplinárny senát sa zároveň v súvislosti s druhým skutkom oboznámil s argumentáciou disciplinárne obvineného, ktorú uviedol vo svojich písomných vyjadreniach doručených SAK dňa 21. 3. 2014 a dňa 20. 6. 2014. Rovnako sa oboznámil s vyjadrením disciplinárne obvineného na pojednávaní dňa 26. 3. 2015 a výpoveďou svedka A. B. na pojednávaní dňa 26. 3. 2015, z ktorých vyplýva, že ku dňu konania pojednávania uznesenie okresného súdu zo dňa 27. 5. 2013 nenadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť.

Disciplinárny senát sa oboznámil s listom DO zo dňa 12. 1. 2015, ktorý adresoval novému starostovi obce B. označenom ako „Návrh na mimoexekučné uspokojenie pohľadávky“, ktorý disciplinárnemu senátu predložil na disciplinárnom pojednávaní dňa 26. 3. 2015 sťažovateľ. V uvedenom liste DO navrhuje osobné stretnutie, na ktorom by bolo možné definitívne vysporiadať nárok A. voči obci B., ktorá v súdnych konaniach má nesplnené prisúdené záväzky.

Na základe vyššie uvedených skutočností mal disciplinárny senát vo vzťahu k druhému skutku za preukázané, že disciplinárne obvinený zaslal obci B. písomnú výzvu na úhradu trov konania podľa uznesenia okresného súdu zo dňa 27. 5. 2013, v ktorej žiadal priznané trovy uhradiť do 30. 12. 2013 (čo potvrdil aj sám disciplinárne obvinený) napriek tomu, že musel, resp. mal vedieť, že v čase zaslania výzvy uvedené uznesenie nenadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť.

Podľa disciplinárneho senátu v tomto prípade neobstojí obrana disciplinárne obvineného, že svojou písomnou výzvou nesledoval zlý úmysel a motívom jeho konania bol záujem na uzatvorení dohody o urovnaní medzi obcou B. a klientom disciplinárne obvineného. Naopak, podľa názoru disciplinárneho senátu disciplinárne obvinený vyvíjal na obec B. neprímeraný nátlak tým, že určil lehotu na zaplatenie náhrady trov konania podľa uznesenia okresného súdu, ktoré v tom čase ešte ani nebolo doručené ani obci B. ani jej právnomu zástupcovi. Disciplinárne obvinený navyše v tejto písomnej výzve neprímeraným spôsobom z hľadiska postavenia právneho zástupcu protistrany poučoval obec B. o jej práve na podanie odvolania a možných následkoch podania tohto odvolania. Advokátovi protistrany podľa názoru disciplinárneho senátu neprináleží poučovať druhú procesnú stranu o právnom úkone, ktorý je výlučne v jej dispozícii, ani vyvíjať na ňu neprímeraný nátlak a potenciálne ju tým odradzovať od jej zákonného práva na podanie odvolania. Aj keď v písomnej výzve disciplinárne obvinený výslovne neuvádza, že uznesenie okresného súdu zo dňa 27. 5. 2013 je právoplatné a vykonateľné, už samotné označenie tejto písomnej výzvy ako „Predexekučná výzva na splnenie uznesenia ...“ je zavádzajúce, nakoľko v žiadnom prípade nemohlo v tom čase ísť o predexekučnú výzvu. Predmetné uznesenie v tom čase nebolo právoplatné ani vykonateľné (o čom disciplinárne obvinený musel resp. mal vedieť) a teda nezakladalo práva ani povinnosti ani jednej zo strán sporu. Rovnako v texte písomnej výzvy disciplinárne obvinený použil slovné spojenie „prisúdené náhrady“ resp. „prisúdené záväzky“, čo evokuje na strane obce B. právnu povinnosť náhrady trov konania, čo v tom čase nezodpovedalo skutočnosti. Hoci to z pohľadu vymedzenia druhého skutku nie je relevantné, disciplinárny senát poukazuje na skutočnosť, že takýto prístup disciplinárne obvinený uplatnil aj následne, a to vo svojom liste zo dňa 12. 1. 2015 adresovanom novému starostovi obce B. označenom ako „Návrh na mimoexekučné uspokojenie pohľadávky“.

Disciplinárny senát pripomína, že na konanie advokáta pri výkone advokácie sú kladené prísnejšie morálne a etické

kritériá než v bežnom živote. Advokát je zároveň osobou, ktorá musí vykonávať svoje povolanie dôstojne, pričom pri svojom konaní musí dbať aj na udržanie dôstojnosti celého advokátskeho stavu. V prípadoch, keď advokát koná verejne resp. keď mu musí byť zrejmé, že o spôsobe jeho konania sa dozvie širší okruh osôb, mal by ešte dôkladnejšie a obozretnejšie zvažovať, aké prostriedky pri výkone povolania advokáta použije. Z tohto pohľadu mal podľa názoru disciplinárneho senátu aj disciplinárne obvinený zvažovať voľbu prostriedkov, ktoré v spore so subjektom, ktorým je obec, kde sa publicita prezumuje, použije. Disciplinárny senát list disciplinárne obvineného ktorý adresoval starostovi obce B. – A. B., považoval za prostriedok, ktorý nespĺňa uvedené kritériá a znižuje dôstojnosť advokátskeho stavu a je v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, dobrými mravmi a zásadami slušného správania sa.

Po prijatí záveru, že druhý skutok je disciplinárnym previnením a spáchal ho disciplinárne obvinený, disciplinárny senát pri svojom rozhodovaní prihliadol na rozsah a povahu disciplinárneho previnenia, spôsob konania, následok a mieru zavinenia disciplinárne obvineného advokáta, ako aj na skutočnosť, že podľa výpisu z registra disciplinárnych opatrení nebolo disciplinárne obvinenému dosiaľ uložené žiadne disciplinárne opatrenie a dospel k záveru, že uloženie peňažnej pokuty podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii vo výške minimálnej mesačnej mzdy, t. j. vo výške 380 eur je v tomto prípade primeraným disciplinárnym opatrením.

Po podaní odvolania disciplinárne obvineného advokáta bolo napadnuté rozhodnutie prvostupňového senátu rozhodnutím II. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 12. novembra 2015, sp. zn. II. ODS-18/15:141/2014 ako vecne správne potvrdené.

Odvolací senát súhlasne s prvostupňovým senátom skonštatoval, že postup disciplinárne obvineného v časti, kde bol uznaný za vinného, že uplatňoval písomnou výzvou úhradu trov konania, hoci musel vedieť, že v čase zaslania výzvy príslušné rozhodnutie nie je právoplatné, nebol v súlade s etikou výkonu povolania, preto možno mať za to, že nedodrжал pravidlá korektnej súťaže. II. odvolací disciplinárny senát sa v celom rozsahu pridriživa záverov a dôvodov rozhodnutia IX. disciplinárneho senátu, s ktorými závermi sa stotožňuje. Po preskúmaní všetkých písomností nachádzajúcich sa v disciplinárnom spise aj odvolací senát dospel k záveru, že je potrebné prvostupňové rozhodnutie ako vecne správne potvrdiť, pričom ani pri podrobnom preskúmaní napadnutého rozhodnutia nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by opodstatňovali iný záver. Svojím správaním disciplinárne obvinený nepochybne porušil povinnosti vyplývajúce z § 18 ods. 3 zákona o advokácii, ako aj v § 2 ods. 2 a 4 Advokátskeho poriadku SAK.,

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta ako obhajcu vykonávať návštevy klienta vo väznici

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak advokát ako obhajca prestane navštevovať klienta vo väznici, neinformuje ho a nevyúčtuje prijatú zálohu.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie
Českej advokátskej komory z 27. novembra 2015, *sp. zn. K 73/2015*¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, 2, 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, 2 a čl. 9 ods. 1 a § 10 ods. 4 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 2 a 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 2 ods. 2, § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK z 10. júna 2017

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

potom, čo dňa 25. 9. 2014 uzavrel s odsúdeným E. V., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody vo väznici Praha 4 – Pankrác, zmluvu o poskytovaní právnych služieb, ktorej predmetom bola obhajoba E. V. vo veci obnovy konania, a v súvislosti s tým po návštevách E. V. vo väznici prijal od E. V. zálohu v celkovej výške 170 000 Kč, a to dňa 25. 9. 2014 vo výške 50 000 Kč, 14. 10. 2014 vo výške 60 000 Kč a 22. 11. 2014 vo výške 60 000 Kč, E. V. už ďalej vo väznici nenavštívil, stal sa preňho nekontaktným, a potom, čo mu E. V. doporučeným listom z 5. 1. 2015 vytkol jeho nečinnosť a vyzval ho, aby ho najneskôr do 16. 1. 2015 navštívil, a potom, čo telefonicky prostredníctvom vychovávateľa E. V. prisľúbil, že ho vo väznici navštívi 19. 1. 2015, svoj sľub nesplnil a E. V. do súčasnej

doby vo výkone trestu odňatia slobody nenavštívil, neinformoval ho o stave jeho veci a napriek jeho žiadosti mu nevyúčtoval zloženú zálohu,

teda

- nechránil práva a oprávnené záujmy klienta a neriadil sa jeho pokynmi,
- pri výkone advokácie nekonal čestne a nevyužíval dôsledne všetky zákonné prostriedky a v ich rámci neuplatnil v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladal za prospešné,
- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce mu
 - povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu,
 - povinnosť plniť prevzaté záväzky,
 - povinnosť klienta riadne informovať, ako vybavovanie jeho veci postupuje, a poskytovať mu včas vysvetlenia a podklady potrebné pre uváženia ďalších príkazov,
 - povinnosť viesť o svojich výkonoch pre klienta primerané záznamy, ktorých obsah na požiadanie klientovi poskytne s úplným vysvetlením,

čím porušil

§ 16 ods. 1, 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1, 2, čl. 9 ods. 1 a čl. 10 ods. 4 Pravidiel profesionálnej etiky,

za čo mu bolo uložené

podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **pokuta vo výške 100 000 Kč.**

Z odôvodnenia:

Predseda kontrolnej rady ČAK podal na disciplinárne obvineného dňa 3. 7. 2015 disciplinárnu žalobu pre skutok uvedený v disciplinárnej žalobe.

Disciplinárne obvinený sa k sťažnosti nevyjadril, a to ani napriek tomu, že mu vedúci kontrolného oddelenia ČAK opakovane predložovala lehotu na vyjadrenie. Po podaní disciplinárnej žaloby disciplinárne obvinený odoslal vyjadrenie vrátane príloh, ktoré bolo ČAK doručené 25. 8. 2015. Z vyjadrení je zrejmé, že disciplinárne obvinený popiera skutok, z ktorého je obvinený. Disciplinárne obvinený založil do spisu záznam o podanom vysvetlení spísaný na Polícii ČR na preverenie trestného oznámenia E. V. na disciplinárne obvineného, písomnosti zasielané E. V. z r. 2014, plné moci, udelené E. V., vyžiadajú zdravotnú dokumentáciu E. V. Dňa 15. 9. 2015 založil disciplinárne obvinený do zložky kópiu spisu oddelenia Polície ČR, vrátane uznesenia o odložení veci. Z obsahu listín disciplinárne obvinený vyvodil nedôvodnosť disciplinárnej žaloby. Listinami bolo súčasne preukázané, že disciplinárne obvinený prevzal od svojho klienta E. V. celkom čiastku 170 000 Kč, ktoré ku dňu 15. 9. 2015 sťažovateľovi nevyúčtoval.

Na pojednávaní disciplinárneho senátu odkázal disciplinárne obvinený na podanie ním zaslané s tým, že poukázal na svoje dlhodobé ochorenie, ktoré mu nedovolilo reagovať v lehotách, ku ktorým bol vyzvaný kontrolným oddelením ČAK. Je presvedčený, že predložil do spisu všetko, čo súvisí s jeho obhajobou, na písomné pripomienky a materiály z 25. 8. 2015 a 15. 9. 2015 v plnom rozsahu odkázal s tým, že sú úplné. Doplnil, že sťažovateľa navštívil vo väznici päťkrát, že ide pravdepodobne o osobu duševne narušenú. Napriek tomu mu všetko vysvetľoval, uviedol, že bol dvakrát nahliadať do trestného spisu E. V., že konzultoval vec so znalcom. K podstate disciplinárnej žaloby a k nedostatku vyúčtovania sa nevyjadril.

K otázkam disciplinárneho senátu a disciplinárneho žalobcu následne uviedol, že právne zastúpenie považuje za tzv. prerušené do vyriešenia sťažností – čím myslí trestné oznámenie a sťažnosť ČAK. Z dôvodu prerušenia právneho zastúpenia nerobil žiadne úkony vo veci, teda z tohto dôvodu ani E. V. v r. 2015 vo väznici nenavštívil. Myslia si, že dôvera medzi sťažovateľom E. V. a ním by mohla byť narušená, ale je presvedčený, že nebol požiadany o vyúčtovanie. Pokiaľ išlo o odmenu, tvrdil, že zložená záloha mala byť použitá tak, že celkovo 110 000 Kč je určených na hotové náklady, zvyšok je na trovy disciplinárne obvineného. Nepamätal si, že by v tomto duchu s klientom mal uzatvorenú inú zmluvu než predloženú plnú moc.

K správe súdu o tom, že vo veci sťažovateľa nazeral do trestného spisu iba raz, naďalej zotrval na svojom tvrdení, že súd vo veci štúdia trestného spisu E. V. navštívil 2x, hoci si nebol schopný spomenúť, kedy sa tak stalo. Termín druhej návštevy nezistil po poskytnutej lehote ani vo svojom spise.

K opakovaným otázkam, či podľa disciplinárne obvineného trvá právne zastúpenie, odkázal na listiny ním založené do spisu a uviedol, že právne zastúpenie považuje za ukončené. Vyúčtovanie sťažovateľovi E. V. nevykonal preto, že je presvedčený, že ho sťažovateľ opäť požiada o právne zastúpenie. Nebol schopný odpovedať na otázku, ako má evidované platby pre znalca, a na priamu otázku disciplinárneho žalobcu odpovedal, že by sa nerád vyjadroval k menám znalcov ani k sumám, ktoré im vyplatil, resp. mal vyplatiť po tom, čo mu budú predložené prijateľné posudky. K stavu rozpracovanosti znaleckých posudkov sa nebol schopný vyjadriť, rozdeľovník na znalca nemá s tým, že odovzdával zadanie osobne. V záverečnej reči uviedol disciplinárne obvinený, že si nie je vedomý, že by jeho previnenie bolo závažné, že síce má nejaké oneskorenia pri konaní a že vyúčtuje sumu poskytnutú mu klientom, hoci vzhľadom na povahu veci sa mu nezdá vysoká. K majetkovým pomerom uviedol, že je nemajetný, daň z príjmov v r. 2014 predstavovala zhruba 10 000 Kč a zložené finančné prostriedky E. V. má stále k dispozícii.

Potom disciplinárny senát pristúpil na vykonanie listinných dôkazov disciplinárneho spisu a po takto vykonanom dokazovaní mal za nesporné, že skutkový stav, popísaný v disciplinárnej žalobe, bol spoľahlivo zistený a preukázaný.

Bolo preukázané, že napriek ukončeniu právneho zastúpenia zo strany E. V. nevykonal disciplinárne obvinený vyúčtovanie, o ktoré ho klient opakovane žiadal a tento stav trval ku dňu pojednávania disciplinárneho senátu. Disciplinárne obvinený nepreukázal, že by uzavrel dohodu o spôsobe použitia zložených finančných prostriedkov, a podľa názoru disciplinárneho senátu úplne jednoznačne nepreukázal, že by vykonal konkrétne úkony smerujúce k obnove konania sťažovateľa E. V.

Na základe vykonaného dokazovania bolo nesporné, že disciplinárne obvinený napriek sľubom nenavštívil E. V. vo väznici a po ukončení právneho zastúpenia nevyúčtoval zloženú zálohu vo výške 170 000 Kč. Týmto konaním rozhodne nekonal čestne a svedomito. Možno uzavrieť, že vyslovene znížil dôstojnosť advokátskeho stavu. Nedodrжал pravidlá profesionálnej etiky, keď nekonal slušne a neposkytol úplné vysvetlenie o jednotlivých úkonoch pre klienta, čím nepochybne porušil § 16 ods. 1, 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a čl. 6 ods. 4 Pravidiel profesionálnej etiky. Z dokazovania vyšlo navyše najavo, že disciplinárne obvinený nevykonal úkony, o ktorých tvrdil, že sa konali (napr. štúdium spisu na súde). Za úplne nevierohodné senát považoval tvrdenie disciplinárne obvineného ohľadom znalcov, kedy disciplinárny senát nadobudol presvedčenie, že žiadne úkony v tomto smere neboli vykonané, navyše, disciplinárne obvinený v rámci svojej obhajoby pracuje s takými inštitútmi, ktoré zákon o advokácii nepozná – ako prerušenie právneho zastúpenia, zmluvná odmena na hotové výdavky a vyúčtovanie podmieňuje výsledkom ukončenia vyšetrovania Políciou ČR a disciplinárnej žaloby.

Disciplinárny senát považuje konanie disciplinárne obvineného za úplne elementárne porušenie § 16, ods. 1, 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1, 2, čl. 9 ods. 1

a čl. 10 ods. 4 Pravidiel profesionálnej etiky. Takéto konanie advokáta je všeobecne neprípustné a nezlučiteľné s výkonom advokácie, a to s prihliadnutím k vyššie uvedenému, teda na nevykonanie úkonov, o ktoré ho klient žiadal a ktoré prisľúbil, a na nevyúčtovanú zálohu vo výške 170 000 Kč. Obhajoba disciplinárne obvineného bola postavená na neznanosti zákona o advokácii, etického kódexu a vyhl. Ministerstva spravodlivosti č. 177/1996 Zb. Disciplinárne obvinený porušil vyššie uvedené ustanovenia zákona o advokácii a príslušné ustanovenia Pravidiel profesionálnej etiky, dopustil sa teda skutku uvedeného v disciplinárnej žalobe.

S ohľadom na závažnosť porušenia zákona a etického kódexu zvažoval disciplinárny senát dočasný zákaz, či dokonca vyčiarknutie zo zoznamu advokátov. Disciplinárne obvinený odmietal svoje pochybenie, neprejavil žiadnu známku sebareflexie, hoci v závere prisľúbil urobiť vyúčtovanie, ale zotrval na tvrdení o rozložení zálohy na hotové výdavky, ktoré sú podľa neho spotrebované, a odmenu advokáta.

Z vykonaného dokazovania bolo zrejmé, že porušenie vyššie uvedených ustanovení zákona o advokácii je veľmi závažné, znižujúce dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu. Ide o nečestné konanie advokáta, ktoré je všeobecne ľahko medializovateľné, a takéto správanie jednotlivca vrhá na celý advokátsky stav veľmi nepriaznivé svetlo a znižuje dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu. Pri úvahe o disciplinárnom opatrení disciplinárny senát prihliadol na to, že

disciplinárne obvinený bol v minulosti disciplinárne postihnutý symbolickým napomenutím, a to 25. 3. 2003, a vyhovel návrhu disciplinárneho žalobcu na uloženie disciplinárneho opatrenia – pokuty. Jej výška však musí zodpovedať závažnosti porušenia zákona o advokácii bez ohľadu na tvrdenie disciplinárne obvineného o jeho nemajetnosti. Disciplinárne obvinený vykonáva prax už 20 rokov, zamestnáva nielen administratívnu pracovníčku, ale súčasne aj splnomocnenca. Má kanceláriu, ale súčasne aj pobočku v inom meste. Je teda zrejmé, že advokátska prax je široká a predpokladaný príjem nemôže byť vo výške tvrdenej disciplinárne obvineným. Súčasne sám disciplinárne obvinený tým, že požiadal o zloženie zálohy vo výške 170 000 Kč, preukázal, že už v počiatočných prevzatia právneho zastúpenia dojednáva také zálohy, ktoré svedčia o tom, že jeho príjem nemôže byť rozhodne nízky. K príjmu advokáta je potom nutné rátať aj starobný dôchodok, ktorého je disciplinárne obvinený príjemcom. Výška pokuty tak zodpovedá nielen závažnosti previnenia, ale aj všeobecne predpokladanému príjmu disciplinárne obvineného na základe tak širokej praxe, ktorú vykazuje.

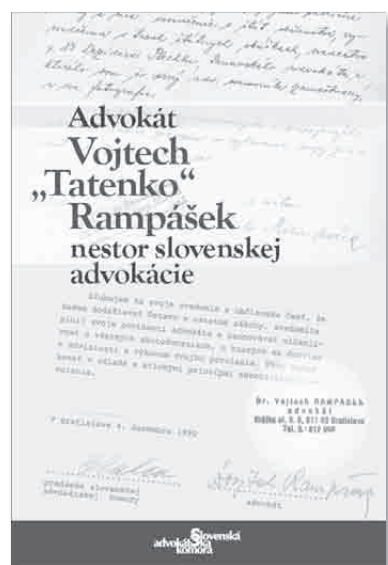
Proti tomuto rozhodnutiu podal disciplinárne obvinený odvolanie, ktoré odvolací disciplinárny senát odvolacej disciplinárnej komisie ČAK svojím rozhodnutím z 15. 6. 2016 podľa § 32 písm. c) vyhl. č. 244/1996 Zb., Advokátsky disciplinárny poriadok, zamietol a uvedené disciplinárne rozhodnutie potvrdil.

Advokát Vojtech „Tatenko“ Rampášek nestor slovenskej advokácie

Slovenská advokátska komora vydala ďalšiu zo série publikácií venovaných osobnostiam slovenského kultúrneho života z radov advokátov, tentoraz venovanú bratislavskému advokátovi JUDr. Vojtechovi Rampášekovi. Knihu napísal mladý advokát **JUDr. Michal Rampášek**, ktorý je zároveň vnukom zosnulého advokáta.

Publikácia sa vyznačuje podrobným zmapovaním života JUDr. Vojtecha Rampášeka v tesnej väzbe na aktuálny vývoj v spoločnosti a právnej úprave výkonu advokácie. Práve zasadenie profesionálnej dráhy JUDr. Rampášeka v tomto kontexte je osobitne dôležité, pretože je zachytený pomerne dlhý a rôznorodý časový úsek 57 rokov histórie advokácie – od obdobia česko-slovenskej advokácie z konca 30. rokov až po znovuzrodenie slobodnej advokácie po roku 1990.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur. V prípade záujmu o kúpu kontaktujte: stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

Uvedené disciplinárne rozhodnutie bolo doručené disciplinárne obvinenému do dátovej schránky 22. 1. 2016. Proti tomuto rozhodnutiu podal dňa 8. 2. 2016 disciplinárne obvinený odvolanie prostredníctvom faxu, ktoré bolo nasledujúceho dňa doručené v origináli Českej advokátskej komore.

Včas podané odvolanie nebolo bližšie odôvodnené s pokukom na chorobu disciplinárne obvineného s tým, že odôvodní svoje odvolanie po skončení práceneschopnosti, najneskôr však do konca mesiaca februára. Disciplinárne obvineného dňa 1. 3. 2016 vyzval predseda disciplinárnej komisie ČAK, aby v lehote ôsmich dní od doručenia tejto výzvy odstránil vady podaného odvolania tak, aby bolo zrejme, v ktorých výrokoch disciplinárne rozhodnutie napáda a aké chyby vytyka disciplinárnemu rozhodnutiu alebo konaniu, ktoré tomuto disciplinárnemu rozhodnutiu predchádzalo. Táto výzva bola doručená disciplinárne obvinenému dňa 7. 3. 2016 prostredníctvom dátovej schránky.

Odvolanie disciplinárne obvineného bolo dňa 16. 3. 2016 predložené disciplinárnemu žalobcovi na prípadné vyjadrenie. Disciplinárny žalobca sa k podanému odvolaniu disciplinárne obvineného nevyjadril.

Odvolanie disciplinárne obvineného bolo prerokované v zmysle § 27 ods. 1 Advokátskeho disciplinárneho poriadku bez nariadeného pojednávania, pretože to nebolo na riadne posúdenie veci nevyhnutné.

Odvolací disciplinárny senát preskúmal v zmysle § 28 Advokátskeho disciplinárneho poriadku celý výrok odvolaním

napadnutého rozhodnutia, ako aj správnosť disciplinárneho konania, ktoré tomuto rozhodnutiu predchádzalo, a dospel k záveru, že odvolanie disciplinárne obvineného nie je dôvodné.

Z odôvodnenia odvolacieho disciplinárneho rozhodnutia

Disciplinárny senát pri zisťovaní skutočností vychádzal z vykonaných dôkazov listinami, ktoré sú súčasťou disciplinárneho spisu. Možno konštatovať, že dôkazné konanie bolo vykonané v dostatočnom rozsahu a skutkové zistenia disciplinárneho senátu sú v súlade s formuláciou skutku vo výroku disciplinárneho rozhodnutia. Disciplinárny senát sa taktiež celkom presvedčivým spôsobom vysporiadal s obhajobou disciplinárne obvineného, ktorú uplatnil počas disciplinárneho konania vo svojich pripomienkach k disciplinárnej žalobe a v priebehu pojednávania disciplinárneho senátu.

Za správne považuje odvolací disciplinárny senát i právne závery disciplinárneho senátu o porušení povinností advokáta disciplinárne obvineným. Disciplinárne obvinený nekonal čestne a svedomito pri vybavovaní prevzatej veci, nedodrжал elementárne ustanovenia Pravidiel profesionálnej etiky a výrazne neetické konanie je spôsobilé znížiť dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu. Takéto závažné porušenie povinnosti advokáta je nepochybne disciplinárnym previnením podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii.

Za uvedené disciplinárne previnenie uložil disciplinárny senát disciplinárne obvinenému podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie pokutu vo výške 100 000 Kč. Pri úvahe o ukladaní disciplinárneho opatrenia vychádzal disciplinárny senát nielen zo závažnosti disciplinárneho previnenia, ale aj zo všeobecne predpokladaného príjmu disciplinárne obvineného vzhľadom na jeho širokú prax a obsah okolností súdeného prípadu. Druh a výška ukladaného disciplinárneho opatrenia tak úplne zodpovedajú hľadiskám uvedeným v § 24 ods. 2 Advokátskeho disciplinárneho poriadku, ktoré bezo zvyšku rešpektoval aj disciplinárny senát pri svojom rozhodovaní. Uloženie pokutu vo výške 100 000 Kč, skôr pri spodnej hranici zákonnej sadzby, nemožno považovať za neprímerane prísne disciplinárne opatrenie, a preto aj v tejto časti odvolanie disciplinárne obvineného dôvodné nie je.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 Preložené a spracované: **Z kárné praxe**. In: Bulletin advokacie, č. 3/2017, s. 62 – 64.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala:
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Martina Gajdošová – Peter Kerecman

Prvé ženy v slovenskej advokácii

Pred stopäťdesiatimi rokmi bolo slovo *advokátka* neznáme. Na Slovensku sa stalo realitou až v období Československa. Advokácia bola mužskou doménou.

*Ako sa advokácia zmenila,
keď do súdnych siení vstúpili ženy?
Aké to bolo, keď sa prvý advokát v krajine
rozhodol zamestnať prvú ženu ako osnovníčku,
čo ho k tomu viedlo a koľko to vydržal?
Ako a prečo sa pridávali ďalší?*

Od zápisu prvej ženy – advokátskej osnovníčky do zoznamu osnovníkov advokátskej komory uplynulo v roku 2015 práve 90 rokov. Dnes je v advokácii približne rovnako veľa mužov ako žien. Čo ženy do advokácie priviedlo, ako vykonávali osnovníčku a advokátsku prax, ako sa im darilo, ako a prečo sa postupne rozširovali a znižovali ich počty – práve o tom je táto kniha.

Cena: 9 eur Kontakt: PhDr. Ondrišová,
tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

PREDSTAVUJEME VÁM EURÓPSKU ADVOKÁCIU

Polská advokácia – oslavuje sto rokov, no pôsobí mlado

Bulletin slovenskej advokácie prináša od začiatku roku 2018 v každom čísle čitateľom predstavenie jednej z európskych advokátskych komôr. V dnešnej Európe, v ktorej štátne hranice prestávajú byť zábranou spolupráce medzi advokátmi, stúpa význam poznania fungovania advokácie v iných štátoch. Skúsenosti zahraničných komôr, ich úspechy i každodenný život môžu byť nielen zdrojom poznania iných prístupov k riešeniu obdobných problémov, ale i inšpiráciou pre nás.

Adokát po poľsky: **advokat**

Advokátsky koncipient po poľsky: **aplikant**

Počet aktívnych advokátov ku koncu roka 2018:

21 000 advokátov

37 000 radcov prawnych

Počet koncipientov: **4 600**

Počet obyvateľov na advokáta: cca 655

Internetová stránka Poľskej advokátskej komory:

www.adwokatura.pl, www.nra.pl

Internetová stránka Komory radcov prawnych: kirp.pl

Advokátsky časopis: *PALESTRA – Pismo adwokatury polskiej*
palestra.pl

Facebook: www.facebook.com/NaczelnaRadaAdwokacka

Twitter: [@radcy_krrp](https://twitter.com/radcy_krrp)

Historické míľniky poľskej advokácie

Poľská advokácia tento rok oslavuje storočnicu. S ohľadom na historické udalosti v Európe jubileum nie je prekvapujúce, ale zároveň treba dodať, že vývoj advokácie v Poľsku siaha oveľa ďalej do histórie. Len advokátska komora vo Varšave je hrdá na svoje už 150-ročné fungovanie. Už v zákonoch Kaži-míra Veľkého zo 14. storočia nachádzame paragraf podľa

ktorého „každý človek, bez ohľadu na postavenie a titul, má právo na advokáta“.

Časť histórie je zmapovaná aj vďaka Múzeu poľskej advokácie, ktoré vzniklo v roku 1975 z iniciatívy advokáta Witolda Bayera a z poverenia

prezídia advokátskej komory. Toto múzeum zbiera informácie o vývoji advokácie od konca 18. storočia. Vystavené sú tu aj hodnotné starodávne dokumenty ako výsady poľského kráľovstva z roku 1739 a zápisnica zo zaujímavého súdneho konania z roku 1756.

Pracovná skupina pre históriu poľskej advokácie dlhodobo zhromažďuje exponáty a informácie o významných osobnostiach v oblasti advokácie od roku 1918, ktorým venuje dočasné monografické výstavy. Práve tieto zdroje počas roka pri príležitosti 100-ho výročia dáva do pozornosti advokátom prostredníctvom internetovej stránky v elektronickej podobe. Pri každom významnom dátume uverejňuje zaujímavý článok o historických súvislostiach. Tak sa dozvedáme aj nasledovné:

■ V roku 1808 v Napoleonovej ére vznikla vo Varšave fakulta práva, ktorá spolu s neskôr založenou fakultou medicíny položila základ Varšavskej univerzity. Jej osud bol späť s osudom Poľska, podliehala rôznym vplyvom s dopadom na nezávislosť a fungovanie, no neustále bojovala o svoje postavenie centra slobody myslenia a poznania.

■ V 19. storočí, keď si krajinu rozdelili medzi tri mocnosti – Prusko, Rusko a Rakúsko, sa advokácia vyvíjala samostatne v každej časti. Dňa 16. augusta 1849 bol vydaný predbežný štatút, ktorým cisár v Rakúsko-Uhorsku uznesením prijal provizórny právny predpis o postavení advokátov a advokátskej samospráve v habsburskej ríši. Na základe týchto ustanovení sa v roku 1862 založila prvá poľská advokátska komora v Krakove.

■ Dňa 28. júna 1896 sa narodila Aniela Zofia Steinsbergowa, neskôr jedna z prvých advokátok, obhajkyňa obvinených v politických procesoch a spoluzakladateľka občianskeho združenia na ochranu práv robotníkov, ktoré malo pomáhať väzňom a ich rodinám po protestoch v roku 1976 a bolo inšpiráciou pre vznik hnutia Solidarita.

■ V dňoch 13. a 14. júna 1905 sa konala vo Varšave konferencia zástupcov poľskej advokácie z územia celej monarchie. Stretlo sa tam 61 advokátov a bol prijatý predpis zakladajúci Poľskú advokátsku komoru s povinným členstvom. Prvým regiónom malo byť Poľské kráľovstvo so strediskom

1

2

vo Varšave, ďalšie centrá mali byť v Charkove, Kyjeve, Moskve, Odese, Petrohrade a Vilniuse. Druhý kongres sa konal o dva roky neskôr, no boli prijaté kroky k rozpusteniu organizácie, k čomu došlo v máji 1908. O tri roky sa opäť obnovili snahy o založenie organizácie, tentokrát v Ľvove. Vývoj prerušila prvá svetová vojna a základy advokátskej komory boli položené až po jej skončení.

■ V roku 1910 sa v Ľvove začal vydávať advokátsky časopis *Palestra*, ktorého tvorba bola neskôr obnovená advokátmi v roku 1924 vo Varšave. Stal sa jedným z popredných právnických časopisov v Poľsku a vydáva sa dodnes.

■ Dňa 18. júna 1938 vedenie Poľskej advokátskej komory vyjadrilo znepokojenie ohľadom prípravy nacistického Nemecka na vojnu. Vyzvali svojich členov, aby sa pripravili od súdiť tento útok na základné práva poľského národa v prípade vypuknutia vojny.

■ Múzeum poľskej advokácie zachytáva aj ťažký osud poľských advokátov z obdobia druhej svetovej vojny, kedy vyše polovica advokátov prišla o život v koncentračných táborech a počas Katynského masakra. Advokáti boli tiež súčasťou dobre organizovaného tajného odboja a z tohto obdobia sa zachovali rôzne dokumenty, predmety a fotografie. Materiály ukazujú dohľad nacistov nad fungovaním advokátskej komory, ale aj odvážnu činnosť zajatcov v koncentračných táborech, ktorí tam tajne v extrémne ťažkých podmienkach naďalej učili mladých právnikov a dokonca organizovali advokátske skúšky. Osobitná pozornosť je venovaná aj osudu poľských advokátov, ktorí boli ako väzni v dôstojníckych uniformách popravení sovietskou armádou.

■ Dňa 1. augusta 1944 vypuklo Varšavské povstanie, na ktorom sa zúčastnilo minimálne 213 advokátov a koncipientov, vrátane zakladateľa Múzea poľskej advokácie. Väčšina z nich prišla o život.

■ Dňa 28. júna 1956 sa sputil prvý generálny štrajk, ktorý pokračoval pouličnými demonštráciami a bol krvavo potlačený armádou. Nasledovalo zatýkanie a súdne procesy, kde okrem iného vystúpil advokat Stanisław Hejnowski a obvinil štát z vyprovokovania demonštrácií a smrti nevinných

osôb. Následkom bolo jeho sledovanie, stíhanie, pozastavenie činnosti, mediálna antikampaň a pokuta, z dôvodu ktorej prišiel o všetok majetok. Jedna z ulíc v Poznani dnes nesie jeho meno.

■ Dňa 26. mája 1982 bol prijatý zákon o advokácii. Kreovaná pracovná skupina pripravila návrh za jeden mesiac a predložila ho prezídiu komory. Päť zástupcov advokátov sa zúčastnilo na zasadnutí Sejmu, na ktorom bol návrh schválený. Bola tak novozaložená samosprávna stavovská organizácia s novou vnútornou organizačnou štruktúrou, postavená na rešpektovaní advokátskej etiky a ochrane základných práv občanov. Súčasťou bola požiadavka na štvorročnú koncipientskú prax a zloženie advokátskej skúšky na komore. V tomto roku vzniklo aj povolanie *radca prawny*, teda komerčný právnik. Vďaka obetavosti advokátov počas politických procesov v tomto období advokáti požívali obdiv a úctu a mnohí sa podieľali na tvorbe nového nezávislého štátu.

Dejiny poľskej advokácie sú plné tragických udalostí, ale rovnako aj silných osobností, ktorých životné príbehy sú inšpiráciou aj pre advokátov z iných krajín. Európske komory si na jeseň tohto roku spolu s predstaviteľmi poľskej advokácie pripomenú sté výročie od prijatia dokumentu zakladajúceho Poľskú advokátsku komoru. Aktuálne útoky na právny štát v Poľsku však naznačujú, že bojovať a chrániť základné hodnoty a práva je úlohou advokátov v každej etape histórie. Poľská advokácia za posledné roky značne omladla z dôvodu prírvalu nových členov, no prínos týchto zmien je veľmi otáznym z dôvodu presýtenia trhu. Každopádne, poľská advokácia s Varšavskou komorou ako lídrom spoločenských, športových a osvetových aktivít, pôsobí mlado a aktívne.

Sídlo Poľskej advokátskej komory

Poľská advokátska komora (*Naczelna Rada Adwokacka*) sídli vo Varšave na Świętojerskej ulici neďaleko mestského parku pri paláci Krasińskich (foto 1).

Pamätná tabuľa na budove (foto 2) pripomína obeť leteckého nešťastia pri letisku v ruskom Smolensku v roku

2010, medzi ktorými boli aj advokáti, vrátane predsedníčky Joanny Agackej-Indeckej.

Varšavská advokátska komora má svoje sídlo v budove na Al. Ujazdowskie (foto 3). Na fasáde je pamätná tabuľa venovaná 720 advokátom a koncipientom, ktorí stratili život v druhej svetovej vojne (foto 4). Na rovnakej ulici sídli aj národná komora radcov právnych – KIRP (foto 5).

Emblém, logo a symboly Poľskej advokátskej komory

Farbou poľských advokátov je tmavšia sýta zelená. Spája sa hlavne s farbou ozdoby na advokátskom talári, ale používa sa aj na logách, podfarbení internetových stránok, či stránok v časopise *Palestra*.

Dňa 19. júna 2009 bol uznesením Rady predstavený nový jednotný emblém a symbol poľskej advokácie – strieborný orol s korunou, ktorý sa chystá vzlietnuť, stojaci na bielej stuhe s mottom „Právo, domov, česť“ a obkolesený vavrínovými listami. Odznak v takomto vyobrazení nosili advokáti aj v medzivojnovom období od roku 1918 (foto 8). Zároveň regionálne komory a poľská advokácia používa aj zjednodušené logo, v ktorom takisto možno vidieť orla s korunou, rovnaké motto a písmená „a“ a „p“ (foto 9).

Zástava Poľskej advokátskej komory je tmavozelená so zjednodušeným logom (foto 7 – skladanie advokátskeho sľubu).

Národná komora *radcow prawnych* – KIRP – má vlastné logo (foto 6), ich zástava má nápis „Sloboda pod ochranou práva“.

Talár poľských advokátov

Po poľsky sa advokátskemu taláru hovorí toga. Jeho používanie upravuje vyhláška ministerstva spravodlivosti z 27. novembra 2000. Každá zo šiestich právnických profesií má inú farbu na ozdobnej časti goliera. Advokátom patrí zelená farba (foto 10 – dekan Varšavskej advokátskej komory v slávnostnom talári a advokátka krátko po zložení sľubu), *radcom prawnym* modrá (foto 11).

Štruktúra stavovskej organizácie

V Poľsku existujú dve právnické profesie v oblasti advokácie – *advokat* a *radca prawny*. Obe vetvy sú združené vo svojich vlastných samosprávnych organizáciách, ktorými sú na národnej úrovni *Naczelna rada adwokacka* (NRA) a *Krajowa izba radcow prawnych* (KIRP). Obe sú vnútorne členené na regionálne komory a fungujú na podobnej báze.

Počas rokov sa rozdiely v profesiách postupne stratili – obe majú etický a disciplinárny rámec, prijímajú sťažnosti, poskytujú vzdelávanie pre koncipientov, rozvíjajú medzinárodné vzťahy. *Naczelna rada adwokacka* však funguje vyše 100 rokov a vždy mali členovia plný prístup k zastupovaniu pred súdmi.

KIRP bola založená v roku 1982 ako organizácia právnikov, ktorí od 50-tych rokov poskytovali právne poradenstvo verejným podnikom vrátane zastupovania pred súdmi. Postupne však nadobúdali *radcovia prawni* nové kompetencie. Po získaní oprávnenia zastupovať v trestných veciach ako obhajca od roku 2015 sa rozdiely takmer stratili (obahcom

8

9

nemôže byť zamestnaní *rada prawni*). S ohľadom na vývoj však možno hovoriť o *de facto* špecializácii *radcov prawnych* na civilné právo.

Zásadný rozdiel spočíva v možnosti byť v zamestnanec-kom pomere. Advokácia je slobodné povolanie, *radcovia prawni* môžu byť zamestnaní ako komerční právnici. Obe národné komory majú viac-menej rovnaký postup prijímania nových členov. *Radcov prawnych* je asi trojnásobne viac ako advokátov. Kým v roku 2009 bolo advokátov cca 7 000, *radcovia prawni* mali 19 000 členov. Dnes je pomer vyrovnanjší – 21 000 ku 37 000.

Regionálne komory advokátov a *radcov prawnych* sa striktné teritoriálne neprekrývajú, hoci v oboch prípadoch rozdelenie zodpovedá príslušnosti súdov, regionálnych komôr *radcov prawnych* je o päť menej. Ako to býva v krajinách, kde je samospráva advokácie rozdelená do regiónov, komora v hlavnom meste požíva do určitej miery špeciálny status (*de facto*), keďže má najväčší rozpočet, združuje viac

ako polovicu členov a zapája sa do rôznych projektov. Rovnako je to v prípade Varšavskej advokátskej komory. Varšavská advokátska komora (*Izba Adwokacka w Warszawie*) združuje advokátov poľského hlavného mesta a bola založená v roku 1872. Na jej pôde pôsobí viac ako 23 špecializovaných odborov a 20 pracovných skupín a komisií. Varšavská komora je veľmi aktívna aj na medzinárodnom poli.

Členstvo v komore je povinné. Trojročné vzdelávanie koncipientov (aplikantov) má na starosti komora. Nielen na konci, ale aj na začiatku tohto obdobia je písomná štátna skúška, ktorú musí uchádzač na aplikanta absolvovať. Záverečná skúška je tiež písomnou štátnou skúškou. V roku 2005 sa organizácia advokátskych skúšok presunula z rúk komôr na štát. Obe komory majú od roku 2006 aj povinné celoživotné vzdelávanie advokátov, no toto prenechávajú primárne súkromným vzdelávacím inštitúciám.

Najvyšším orgánom Poľskej advokátskej komory je konferencia advokátov, ktorá sa koná každé štyri roky a účastníkmi

10

11

12

sú delegáti zastupujúci 24 regionálnych komôr. V období medzi konferenciami sa o chod advokácie stará Rada Poľskej advokátskej komory a jej predseda. Predsedom je v súčasnosti Jacek Trela (foto 12).

Rada má 49 členov – predseda, 24 dekanov regionálnych komôr a 24 advokátov volených na konferencii advokátov (nesmie

byť zvolených viac ako 8 advokátov z jednej regionálnej komory). Rada si volí dvoch podpredsedov, tajomníka, zástupcu tajomníka, pokladníka a dvoch členov, ktorí spolu tvoria Prezídium. Prezídium disponuje výkonnou mocou a má všetky kompetencie, ktoré nie sú priamo určené Rade. Hlavnou úlohou Rady je zapájať sa do pripomienkovania legislatívy, reprezentovať advokáciu a vydávať odporúčania. Disciplinárne stíhanie advokátov majú na starosti disciplinárne súdy pri každej regionálnej komore. Členmi senátov sú len advokáti.

Každá regionálna komora má vlastné predsedníctvo (prezídium), ktorého počet členov závisí od členskej základne, teda 5 až 15 členov. Na čele predsedníctva regionálnej komory je dekan komory.

Aktuálne výzvy

Uplynulý rok európske advokátske komory so znepokojením sledovali rôzne legislatívne zmeny poľského súdneho systému a rozloženia moci. Legislatíva, ktorú navrhoval Sejm (dolná komora poľského Národného zhromaždenia) Poľskej

republiky, týkajúca fungovania Najvyššieho súdu a Súdnej rady Poľskej republiky, bola po viacerých stránkach hodnotená ako v rozpore s ustanoveniami poľskej ústavy a so štandardami ochrany ľudských práv a základných slobôd zakotvených v medzinárodnom práve. Predstavitelia poľskej advokácie na všetkých úrovniach zahraničnej spolupráce žiadali o podporu a podávali znepokojujúce správy o vývoji. Aj Slovenská advokátska komora sa prostredníctvom Rady advokátskych komôr Európy (CCBE) a Európskej komory obhajcov (ECBA) pripojila k vyhláseniam smerom k orgánom verejnej moci a žiadala o rešpektovanie právneho štátu a základných práv a slobôd v Poľsku.

Po novele zákona v roku 2013, ktorým sa zjednodušil proces prijímania nových členov, profesia *radcov prawnych* čelí existenciálnym problémom s ohľadom na veľmi vysoký počet členov a koncipientov, ktorí nemajú šancu nájsť školiťela a preto pracujú v iných zamestnaniach a školia sa na večerných kurzoch. Takéto skúsenosti však nie sú dostačujúce a po absolvovaní skúšky majú naďalej problém sa uplatniť. V Poľsku zníženie regulácie bolo vyústením dlhodobého problému prístupu k spravodlivosti – išlo o krajinu s najnižším počtom odborníkov na obyvateľov. Dnes je však problém opačný. Skrátenie praxe a liberalizácia ďalších podmienok spôsobila pokles kvality právnych služieb.

Poľsko bolo dlhodobo kritizované za nedostatočný systém právnej pomoci, ktorá sa týkala len konania pred súdom. Poľský parlament opakovane požadoval zmenu legislatívy z dôvodu narastajúcej potreby a tiež medzinárodných záväzkov. Na konci roka 2014 bol zverejnený legislatívny návrh, ktorý rátal so založením 1549 centier právnej pomoci a 42 telefonických liniek. Zákon bol prijatý 5. augusta 2015 a nadobudol účinnosť v roku 2016. 30. júla 2018 prezident Duda podpísal novelu zákona, ktorá by mala značne rozšíriť prístup k právnej pomoci a odstrániť kategórie osôb, ktoré

13

požívajú nárok na právnu pomoc. Bezplatnú právnu pomoc by mal dostať každý, kto si ju nemôže dovoliť. Túto novelu však predstavitelia poľskej advokácie vnímajú negatívne.

Úspešné projekty

Poľská advokácia, najmä prostredníctvom Varšavskej advokátskej komory, organizuje obrovský počet aktivít športového a spoločenského charakteru (bežecké kluby, splavy, rodinné pikniky, množstvo kolektívnych športov), okrem iného toto leto mala svoje zastúpenie aj na hudobnom festivale *Pol'and'Rock* (foto 13). Viaceré podujatia sú venované tento rok oslave storočnice.

Ako spolupracujeme

V uplynulom roku sa predsedníctvo SAK rozhodlo zamerať na posilnenie vzťahov so susednými komorami v regióne a ako jednu z mét si stanovilo obnoviť vzťahy s poľskou advokátskou komorou. Zároveň sa táto snaha prekryla aj s pozvaním od Poľskej advokátskej komory na oslavu stého výročia poľskej advokácie v novembri 2018 vo Varšave.

V máji 2018 člen predsedníctva SAK Mgr. Ján Kutan absolvoval stretnutie s pani adw. Ewou Stawinskou, poverenou zástupkyňou prezídia Poľskej advokátskej komory (foto 14) a s dekanom Advokátskej komory vo Varšave. Predmetom stretnutia v sídle Poľskej národnej advokátskej komory (*Naczelna Rada Adwokacka*) vo Varšave bolo podporiť vzájomné dobré vzťahy oboch komôr, diskusia o možnostiach organizovať bilaterálne stretnutia komôr buď na domácich pôdach, alebo pri príležitosti iných zahraničných podujatí. Zástupcovia oboch komôr konštatovali, že majú záujem podporovať rozvoj spolupráce advokátov na bilaterálnej úrovni, podporiť alebo spolupodieľať sa na organizovaní

poľsko-slovenských odborných seminárov a konferencií pre advokátov zameraných najmä na cezhraničné zastupovanie klientov advokátmi. Jedným z návrhov bolo vytvoriť spoluprácu na základe Vyšehradskej štvorky, kde by sa vytvorila oficiálna platforma slovenskej, českej, poľskej a maďarskej advokátskej obce, ktorá by sa zaoberala riešením problémov a výziev advokácie tak na domácej, ako i medzinárodnej úrovni.

Bilaterálne stretnutie pokračovalo na úrovni Varšavskej (regionálnej) advokátskej komory (*Izba Adwokacka w Warszawie*), kde sa Mgr. Ján Kutan, stretol s dekanom (predsedom) Varšavskej advokátskej komory adw. Mikolajom Pietrzakom. Stretnutie prebiehalo k obdobným témam ako v národnej advokátskej komore. Diskutovalo sa aj o možnostiach výmenných pobytov advokátskych koncipientov a organizovaní spoločných podujatí na cezhraničné témy. Zástupcovia komôr sa dohodli na podpise vzájomnej písomnej dohody, ktorá by mala inštitucionalizovať vzájomnú spoluprácu najmä v oblasti podpory cezhraničnej slovensko-poľskej advokácie.

V podobnom duchu oslovili Slovenskú advokátsku komoru predstavitelia komory právnych poradcov v Krakove (*OIRP w Krakowe*), ktorí pozvali zástupcov SAK na návštevu sídla komory na jeseň 2017. Recipročne sa konalo pracovné stretnutie 14. júna 2018 v Bratislave. Cieľom stretnutia bola diskusia o budúcej spolupráci v otázke vzájomného vzdelávania v oblasti vnútroštátneho práva, cezhraničného poskytovania právnych služieb a vzájomnej výmeny informácií. Komora v Krakove spravuje oblasť Malopoľského vojvodstva a združuje viac ako 3 000 právnych poradcov. Vzhľadom na spoločnú hranicu a nárast ekonomicko-hospodárskych vzťahov medzi Slovenskom a Poľskom považuje Slovenská advokátska komora posilnenie medzinárodnej spolupráce medzi SAK a OIRP v Krakove za prínosné.

Na stretnutí sa zúčastnil predseda (dekan) OIRP v Krakove Marcin Sala-Szczypiński a podpredsedníčka (prodekan) Karolina Kolary, za Slovenskú advokátsku komoru boli účastní predseda SAK JUDr. Tomáš Borec a členovia predsedníctva SAK JUDr. Andrea Havelková a Mgr. Ján Kutan (foto 15). Na záver stretnutia obe strany podpísali vyhlásenie o zámere budúcej spolupráce s cieľom umožniť advokátom lepšie sa orientovať v obchodných vzťahoch medzi Slovenskom a Poľskom, zvyšovať povedomie a znalosti právneho systému týchto dvoch krajín a prispieť k efektívnejšej implementácii voľného pohybu advokátov cez hranice.

Aktivity na medzinárodnej úrovni

Na pôde Rady advokátskych komôr Európy (CCBE) poľskú advokáciu reprezentujú a do činnosti CCBE sa aktívne zapájajú obe profesie – advokáti i *radcovia prawni*, a zvyknú sa na poste vedúceho delegácie pravidelne striedať. Poľská delegácia má status plnohodnotného člena. Maria Ślęzak, vedúca poľskej delegácie, bola v roku 2015 predsedníčkou CCBE a veľmi aktívne sa zasadzovala o podporu advokátov v krajinách východej Európy a v bývalých štátoch ZSSR. V poradí

123. plenárne zasadnutie CCBE, ktoré sa konalo v Gdaňsku pod vedením pani Šlázak, je považované za jedno z nezbudnutelných stretnutí organizácie. Miestom stretnutia bola historická sála BHP v Gdaňských lodeniciach, kde boli v roku 1980 podpísané Gdaňské dohody, ktoré viedli k vzniku nezávislého odborového hnutia Solidarita, a boli začiatkom cesty Poľska ku svobode. Na zasadnutí vystúpil aj ochranca ľudských práv a bývalý prezident Poľskej republiky Lech Wałęsa.

V máji tohto roku sa vo Varšave stretli aj mladí advokáti z celého sveta pri príležitosti úspešnej polročnej konferencie AIJA. Poľská advokácia je aktívne zapojená aj do činnosti ďalších organizácií združujúcich advokátov, ako napríklad Medzinárodná advokátska komora (IBA), ktorej polročný kongres sa konal vo Varšave v roku 2011, *European Association of Lawyers (AEA-EAL)* a *European Company Lawyers' Association (ECLA)*. Viaceré regionálne komory sú združené vo Federácii európskych advokátskych komôr (FBE).

KIRP má špeciálny projekt zameraný na východné partnerstvo, v zmysle ktorého sa poskytujú školenia advokátom z Arménska, Bieloruska, Moldavska, Gruzínska, Ukrajiny a Azerbajdžanu.

ADVOKÁTI DAVISTI – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli

Slovenská advokátska komora vydala v rámci svojej edičnej činnosti zameranej na významné osobnosti slovenského kultúrneho života z radov advokátov knihu **JUDr. Petra Kerecmana**, autora, ktorý už niekoľko rokov mapuje históriu slovenskej advokácie. Rozsiahla publikácia (460 strán) s bohatým obrazovým materiálom je k dispozícii **ZADARMO**.

V prípade záujmu kontaktujte e-mailom na adrese: darina.stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk.

Voľný pohyb advokátov

Slovenskí advokáti majú možnosť využiť právo voľného pohybu advokátov v Európskej únii a zapísať sa ako európski advokáti na Varšavskej advokátskej komore alebo inej regionálnej komore v Poľsku. Podmienky zápisu upravuje zákon z 5. júla 2002 o poskytovaní právnych služieb zahraničnými advokátmi v Poľsku.

Na nasledovnej stránke je možné vyhľadať advokáta v Poľsku na základe jednotlivých vyhľadávacích kritérií:

<http://rejestradwokatow.pl/adwokat/ewidencja>

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Foto Naczelna rada adwokacka (1, 2, 12, 14),
Varšavska advokátska komora (3, 4, 13), KIRP (5, 11),
Michał Borowski (7, 10), Vladislav Zigo (15)

Odbor medzinárodných vzťahov SAK srdečne ďakuje za poskytnutú pomoc a materiály pani Anne Paciorek z Poľskej advokátskej komory.

Oslava 100 rokov českej a slovenskej advokácie

V tomto roku, kedy sa konajú oslavy vzniku prvej Československej republiky, sa Slovenská a Česká advokátska komora rozhodli pripomenúť si začiatok spoločnej (aj právnej) cesty. Napriek tomu, že uplynulo už 27 rokov, čo sa znovu naše cesty rozišli, neustále kráčame popri sebe a budujeme na spoločnej histórii. Pri voľbe miesta osláv sa predstavitelia oboch komôr dohodli, že sa bude konať v Luhačovicích, kde sa už za čias Rakúsko-Uhorska stretávali učenci a dejatelia, ktorých cieľom bolo budovanie československej vzájomnosti.

Po vzniku prvej Československej republiky v októbri 1918 bolo potrebné ozrejmiť aj to, ako sa bude vyvíjať právo a advokácia v novom štáte. Koncom roku 2018 bolo preto zvolané stretnutie právnikov z oboch strán rieky Morava do tohto krásneho kúpeľného mestečka. Sme radi, že bolo možné nadviazať na túto tradíciu a zorganizovať oslavy práve tu.

V Luhačovicích sa zišlo viac ako 400 advokátov. Program spoločných osláv sa začal verejnou časťou už vo štvrtok **20. septembra 2018**, kedy sa stretli členovia predsedníctva a orgánov oboch komôr na každoročnom spoločnom rokovaní. Príspevky a bohatá diskusia sa týkala aktuálnych tém, ktoré sa v stavovských organizáciách práve riešia, ako je problematika legislatívy, aplikovanie pravidiel GDPR, ale aj vývoj v oblasti elektronizácie advokácie. Zástupcovia komôr si vymenili vzájomné cenné skúsenosti.

Program osláv pokračoval v piatok slávnostnou konferenciou pri príležitosti osláv 100 rokov českej a slovenskej advokácie, ktorá sa konala v Mestskom dome kultúry Elektra v Luhačovicích. Konferenciu otvoril predseda Českej advokátskej komory JUDr. Vladimír Jiroušek, hostí privítal námestník starostu Luhačovic, nasledovali prejavy predsedov oboch komôr a zdravice hostí zo zahraničných komôr a inštitúcií.

V prvej časti konferencie odzneli príspevky o vývoji advokácie v Čechách, na Slovensku a Ukrajine (Zakarpatská Rus bola súčasťou ČSR). Poobedňajší program bol rozdelený na dve samostatné témy, prvá sa venovala aktuálnym otázkam českého a slovenského práva a advokácie, príspevky k druhej téme sa venovali histórii advokácie.

Výborné české a slovenské vzťahy, ktoré je možné považovať za nadštandardné, potvrdili podpisom spoločného memoranda predseda Českej advokátskej komory **Vladimír Jiroušek** a Slovenskej advokátskej komory **Tomáš Borec**. Memorandum deklaruje, že obe komory budú ctíť a rozvíjať svoje historicky založené nadštandardné vzťahy spolupráce a vzájomného rešpektu. ČAK a SAK sa zaviazali k podpore podujatí posilňujúcich vzájomné vzťahy, resp. medzi českými a slovenskými advokátmi, k odbornej a prípadne ďalšej prospešnej spolupráci.

Oslavy pokračovali sobotňajším športovým programom, kde boli naplánované spoločné zápasy vo futbale, basketbale, volejbale, ale aj súťaž v individuálnych disciplínach – v minigolfe a v behu na 5 kilometrov. Účastníci mali možnosť využiť športoviská aj mimo organizovaných zápasov a pretekov, k dispozícii boli aj tenisové kurty a loďky na priehrade.

Vrcholom osláv bol večerný kultúrny program, na ktorom účinkovali Jana Kirchner a Janek Ledecký. Slávnostnú a veľkolepú bodku za oslavami dal nádherný ohňostroj.

Ďakujeme Českej advokátskej komore za zorganizovanie tohto vydareného a veľkolepého podujatia.

V budúcom čísle bulletinu prinesieme podrobnú reportáž z konania osláv.

Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

CCBE

CCBE – *Rada advokátskych komôr Európy* (Conseil des Barreaux Européens) je organizácia združujúca advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje tak záujmy vyše jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská, štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.

Nová smernica EÚ k ochrane spotrebiteľov

Výbor CCBE pre európske súkromné právo sa venuje pripomienkovaniu návrhu Európskej komisie, ktorý je súčasťou tzv. *Novej dohody pre spotrebiteľov*. Ide o návrh smernice KOM(2018)185 s cieľom dosiahnuť pre lepšie presadzovanie a modernizáciu právnych predpisov EÚ v oblasti ochrany spotrebiteľa.

Návrh Európskej komisie novelizuje smernicu 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách, smernicu 2011/83/EÚ o právach spotrebiteľa, smernicu 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a smernicu 98/6/ES o označovaní cien výrobkov. Cieľom návrhu je posilniť sankcie v prípade rozšíreného cezhraničného porušovania právnych predpisov, právo spotrebiteľov na individuálne prostriedky nápravy, poskytnúť viac transparentnosti pre spotrebiteľov na online trhoch, rozšírenie ochrany spotrebiteľov na oblasť digitálnych služieb, zmierňovanie zaťaženia podnikov, objasnenie slobody členských štátov v oblasti prijímania pravidiel týkajúcich sa určitých foriem a aspektov predaja mimo prevádzkových priestorov a objasnenie pravidiel týkajúcich sa klamlivého marketingu výrobkov „dvojakej kvality“.

Európsky príkaz na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach

V apríli 2018 Európska komisia zverejnila návrh nariadenia o európskom príkaze na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach. K tejto téme CCBE zorganizovala v júni okrúhly stôl na pôde Európskeho parlamentu ako aj stretnutia so spoločnosťami Vodafone a Microsoft s cieľom identifikovať nedostatky návrhu.

CCBE má obavu, či návrh popri posilnení právomocí v otázke cezhraničného prístupu príslušných orgánov k elektronickým dôkazom dostatočne zabezpečuje procesné záruky a právo na spravodlivý proces.

Cieľom nariadenia je prispôsobiť mechanizmy spolupráce medzi orgánmi členských štátov digitálnemu veku a poskytnúť súdne a právne nástroje na spôsob, ktorým páchatelia trestnej činnosti v súčasnosti komunikujú (napr. e-mail, informácie uložené na cloude), a bojovať proti moderným formám trestnej činnosti. Návrhom sa ďalej urýchljuje proces zabezpečenia a získania elektronických dôkazov, ktoré majú uložené a/alebo ktorými disponujú poskytovatelia služieb v právomoci iného štátu. Tento nástroj má existovať paralelne so súčasnými nástrojmi justičnej spolupráce a príslušné orgány ich môžu používať podľa uváženia.

CCBE v júni pripravila predbežné stanovisko k návrhu, v ktorom zdôrazňuje potrebu zabezpečiť dostatočné záruky ochrany základných práv a spravodlivého procesu, pričom zdôrazňuje najmä nevyhnutnosť prijatia účinného mechanizmu ochrany dôvernosti informácií a zásady mlčanlivosti advokáta, rovnosť zbraní obhajcu a prokuratúry, a v neposlednom rade potrebu posilniť možnosti účinného súdneho preskúmania.

Americký COULD Act terčom kritiky

Výbor CCBE pre informačné technológie pripravil stanovisko k zákonu Spojených štátov amerických, ktorý je známy ako CLOUD Act a umožňuje zahraničným vládám získať prístup k údajom za účelom presadzovania práva.

CCBE sa priklonila na stranu Európskeho parlamentu, ktorý v tejto veci vyjadril znepokojenie, že USA sa rozhodli konať jednostranne a nie v rámci existujúcich vzájomných dohôd a uviedli tak podniky pôsobiace v oblasti informačných technológií do situácie, kedy sa musia rozhodnúť, či porušia právo EÚ tým, že zverejnia informácie v zmysle zákona USA alebo porušia právo USA a nezverejnia informácie v zmysle ustanovení GDPR. CCBE nepovažuje prostriedky nápravy vo vzťahu k príkazom týkajúcim sa osôb, ktoré nie sú občanmi USA za dostačujúce. CCBE taktiež upozorňuje na chýbajúcu ochranu zásady mlčanlivosti v zákone a požaduje jej zakotvenie.

Ďalšie procesné záruky v trestnom konaní

Podobne, ako sme v ostatnom čísle BSA informovali o iniciatíve ECBA smerom k posilneniu ďalších procesnoprávných záruk v trestnom konaní, aj CCBE podporuje myšlienku dôslednejšej implementácie už prijatých opatrení a doplnenie ďalších zásadných nástrojov na posilnenie postavenia ob-

vinených a podozrivých osôb nad rámec Štokholmského programu z roku 2009 a „prvej cestovnej mapy“ o procesno-právnych zárukách, ktoré možno považovať za veľký úspech na poli trestného práva. V rámci tejto prvej fázy boli prijaté smernice posilňujúce postavenie podozrivých a obvinených osôb, ako aj ich obhajcov: smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní (vdáka smernici sa preklad a tlmočenie stali samozrejmosťou), smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní (smernica je prínosom v prípade potreby získania informácií v pozícii obhajcu), smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody (smernicou bolo napríklad zavedené právo na telefonát). CCBE sa teraz zameriava na novú „cestovnú mapu“ pre roky 2019 – 2024. V diskusii s Európskou komisiou boli identifikované najmä nasledovné oblasti: záruky v priebehu väzby v prípravnom konaní, prípustnosť a vylúčenie dôkazov, kolízne normy a zásada *ne bis in idem*.

■ ECBA

ECBA – **Európska komora obhajcov** (*European Criminal Bar Association*) je nezávislá organizácia združujúca obhajcov z krajín Rady Európy. Jej hlavným cieľom je presadzovať dodržiavanie základných práv podozrivých, obvinených a odsúdených osôb. ECBA slúži na udržiavanie kontaktov, vyhľadávanie kolegov v zahraničí, sprístupnenie relevantných dokumentov a sprostredkovanie odbornej rady členom. Slovenská advokátska komora nie je kolektívnym členom ECBA.

Nenechajte si ujsť jesennú konferenciu ECBA na tému **Terorizmus, extradícia a Európsky zatykáci rozkaz**

V dňoch 5. a 6. októbra 2018 sa uskutoční tradičná jesenná konferencia ECBA, tento rok vo francúzskom Nice. Nosnou témou je *Terorizmus, extradícia a Európsky zatykáci rozkaz*. Ku každej z týchto troch oblastí je pripravená panelová diskusia s odborníkmi z rôznych krajín. Nasledovať budú správy o situácii v Poľsku, Turecku, Moldavsku, Grécku a o následkoch Brexitu. Zástupcovia ECBA účastníkom predstavia aktuálne projekty, úspechy a výzvy. Vzájomná diskusia a dva spoločné večery predstavujú pre účastníkov výbornú príležitosť nadviazať kontakty s obhajcami v celej Európe a získať najnovšie poznatky z oblasti trestného práva. Záujemcovia zo Slovenska patria ku krajinám so zníženým registračným poplatkom (150 eur). V prípade záujmu o registráciu navštívte www.ecba.org.

■ IBA

IBA – **Medzinárodná advokátska komora** (*International Bar Association*) je svetová organizácia, ktorej hlavným cieľom je posilniť výmenu informácií medzi jednotlivými združeniami

právníkov, podporovať nezávislosť súdnictva a právo advokátov vykonávať svoje povolanie bez vonkajšieho zasahovania. Prostredníctvom Inštitútu pre ľudské práva IBA presadzujú ochranu ľudských práv advokátov na celom svete. Členskú základňu tvoria individuálni členovia a advokátske komory. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom IBA.

Vzdelávací program LLM na King's College v Londýne

Medzinárodná advokátska komora (IBA) dlhodobo spolupracuje na realizácii vzdelávacieho programu LLM (*Master of Law*) na prestížnej King's College v Londýne. Tento študijný program trvá 2 roky a je určený pre absolventov právnických fakúlt aj advokátov s licenciou. Forma štúdia je primárne dištančná a online, prezenčné vzdelávanie sa realizuje len počas piatich víkendov. Študenti môžu očakávať prednášky od odborníkov z celého sveta a získajú pokročilé znalosti v oblasti práva a obchodných vzťahov. Súčasťou sú aj kurzy na zlepšenie právnických zručností.

V prípade záujmu o účasť na programe a viac informácií navštívte internetovú stránku www.kcl.ac.uk alebo sa informujte prostredníctvom e-mailu na executivellm@kcl.ac.uk.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Advokátska kancelária SCHIN & MAJDÚCH legal

Galvániho 15/C, 821 04 Bratislava
www.smlegal.sk

ponúka pracovnú príležitosť pre

ADVOKÁTSKEHO KONCIPIENTA/ ADVOKÁTSKU KONCIPIENTKU

Ponúkame:

- prácu súvisiacu s obchodným a občianskym právom, technológiami, duševným vlastníctvom, ochranou osobných údajov a nehnuteľnosťami
- participáciu na projektoch pre nadnárodné korporácie aj individuálne osoby
 - zaškoľovanie viacerými senior advokátmi
 - pracovnú dobu flexibilne podľa dohody
 - plat od 800 eur + bonusy + provízie

Požadujeme:

- minimálne 1 rok praxe v advokácii po ukončení VŠ
- šikovného a pracovitého človeka, ktorého baví právo a chce sa v ňom dlhodobo vzdelávať
- znalosť angličtiny/nemčiny (písmom) je výhodou

V prípade záujmu životopis s motivačným listom posielajte na adresu:

office@smlegal.sk

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z dvojčísła 7-8/2018 českého Bulletinu advokacie

JUDr. Vladimír Jirousek, predseda ČAK vo svojom **úvodníku** s názvom *Rok 2004: 8 000 Kč = rok 2019: 10 600 Kč* predostiera a odôvodňuje rozhodnutie predstavenstva o nutnosti navýšenia advokátskeho príspevku na rok 2019.

V rámci **Aktualít** je uverejnená informácia zo zasadania predstavenstva ČAK, ktoré sa venovalo téme hromadných žalôb a schválilo uznesenie o zaistení bezplatnej právnej pomoci. Agendu bezplatnej právnej pomoci pre celú ČR bude zabezpečovať pobočka ČAK v Brne. Česká advokátska komora bude viesť zoznam žiadateľov o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci, ako aj zoznam advokátov, ktorí súhlasili s poskytovaním pomoci.

Rubrika **Aktuálne v právu** stručne informuje o aktuálnych legislatívnych aktivitách, konkrétne o novele advokátskej tarify, ktorej cieľom je reflektovanie úpravy odmien v súvislosti s poskytovaním bezplatnej právnej pomoci na náklady štátu. Upozorňuje tiež na vyhlášku o stanovení formulárov žiadosti o určenie advokáta, ktorá obsahuje aj vzory žiadostí.

Časť **Z judikatúry** obsahuje **Rozsudok Najvyššieho súdu ČR** z 27. 3. 2018, sp. zn. 22 Cdo 6109/2017, k právnemu režimu vysporiadania BSM(SJM) podľa ktorého *pri vysporiadaní spoločného majetku manželov vzniknutého za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb., zaniknutého však až za účinnosti zákona č. 89/2012 Sb. súd postupuje podľa zákona č. 89/2012 Sb. Pri doteraz neuhradených dlhoch tvoriacich bezpodielové spoluvlastníctvo manželov je namieste, aby súd v rozhodnutí premietol ich výšku v čase, keď k vysporiadaniu dochádza. Ak niektorý z manželov po rozvoze manželstva hradil takýto dlh zo svojich výlučných prostriedkov, má právo na náhradu. Táto skutočnosť sa premietne do výroku o povinnosti zaplatiť druhému manželovi sumu na vyrovnanie podielov. Súd môže rozhodnúť, že podiely oboch manželov nie sú rovnaké; môže teda pristúpiť k tzv. nerovnosti zúčtovacích podielov. Táto časť ďalej prináša **Nález Ústavného súdu ČR** z 22. 5. 2018, sp. zn. II. ÚS 1849/17, k rozhodovaniu o zhabaní veci podľa trestného poriadku hovorí, že zhabanie veci alebo inej majetkovej hodnoty v trestnom konaní predstavuje významný zásah do práv vlastníka, a preto nemôže byť rozhodovanie o použití tohto inštitútu len formalitou. Ak všeobecné súdy nedospeli k jednoznačnému záveru o pôvode predmetných finančných prostriedkov, teda si boli vedomé toho, že nebolo bez dôvodných pochybností preukázané, že tieto prostriedky boli nadobudnuté ako majetok získaný z trestnej činnosti, a bez toho, aby vyvrátili verziu ich možného legálneho pôvodu, rozhodli o ich zhabaní. Takýmto postupom porušili § 102 Trestného zákonníka a súčasne základné práva garantované Doho-*

*vorom. Prináša aj **Uznesenie rozšíreného senátu Najvyššieho správneho súdu** zo 17. 4. 2018, č. j. 2 As 154/2017-44 k orientačnej dychovej skúške ako dôkazu v konaní o priestupku, *výsledok orientačnej dychovej skúšky je jedným z dôkazov, ktoré vykonáva správny orgán v konaní o priestupku podľa § 125c ods. 1 písm. b) alebo c) zák. č. 361/2000 Sb. o preprávke na pozemných komunikáciách, a ktoré je povinný hodnotiť v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, zásadou oficiality a zásadou materiálnej pravdy. Pre záver o vine stačí výsledok orientačnej dychovej skúšky, ak je spoľahlivý a jednoznačný. Ak výsledok orientačnej dychovej skúšky pripúšťa, vzhľadom na jeho určitú nepresnosť, dôvodné pochybnosti o ovplyvnení vodiča pozitívnym alkoholom či o stupni tohto ovplyvnenia a tieto pochybnosti sa nepodarí odstrániť vykonaním ďalších dôkazov, treba v súlade so zásadou in dubio pro reo rozhodnúť v prospech obvineného. Časť ďalej obsahuje **Rozsudok Súdneho dvora EÚ** z 5. 6. 2018 vo veci C-210/16 Unabhängiges Landeszentrum für Datenschutz Schleswig-Holstein v. Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein GmbH k otázkam zodpovednosti za spracovanie údajov návštevníkov Facebooku judikuje, že správca fanúšikovskej stránky na Facebooku nesie spoluzodpovednosť za spracovanie údajov návštevníkov svojej stránky. Orgán na ochranu údajov v členskom štáte, v ktorom má sídlo tento správca, môže podľa smernice 95/461 zasiahnuť ako proti tomuto správcovi, tak aj proti prevádzkarni Facebooku nachádzajúcej sa v tom istom štáte; **Rozsudok Súdneho dvora EÚ** z 31. 5. 2018 vo veci C-537/17 Claudia Wegener v. Royal Air Maroc k nároku na náhradu za významné meškanie letu, nárok na náhradu za dlhé meškanie letu sa vzťahuje aj na priamo nadväzujúce lety do tretieho štátu s medzipristátím mimo územia EÚ. Prestúpenie do iného lietadla pri medzipristátí nemá žiadny vplyv na to, že dva alebo viac letov rezervovaných súčasne je potrebné považovať za jediný let s nadväzujúcim spojením; **Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva** z 8. 2. 2018, sťažnosť č. 10092/13 (a ďalšie č. 10092/13, 20708/13, 22455/13, 61245/13, 51482/13, 22520/14, 13258/15) vo veci Žirovnický v. Česká republika k súdному konaniu o náhrade škody pre prieťahy, súdne konanie o náhrade škody pre prieťahy v konaní by nemalo trvať dlhšie ako jeden rok a šesť mesiacov na jednom súdnom stupni a dlhšie ako dva roky na dvoch súdnych stupňoch.**

V rubrike je zaradená aj **Glosa**, ktorej zámerom je nielen poskytnúť informácie o rozhodovaní súdov, ale aj komentár k danému rozhodnutiu. V tomto čísle sa venuje rozsudku Najvyššieho súdu z 31. 1. 2018, sp. zn. 25 Cdo 612/2017 vo veci spoluspôsobenia škody poškodeným.

V Rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář* (J. Fenyk, L. Smejkal, I. Bílá), *Insolvenční zákon. Komentář* (J. Kozák, J. Brož, A. Dadam, A. Stanislav, Z. Strnad, L. Zrůst, M. Žižlavský), *Správní trestání* (K. Frumarová a kol.), *Komentář ke stavebnímu zákonu a předpisy související* (J. Mareček, J. Doležal, V. Sedláčková, T. Sklenář, M. Tunka, Z. Vobrátilová), *Zahraniční vlivy a srovnávání v ústavním právu* (K. Léko, K. Blažková, J. Chmel).

Časť **Z advokácie** obsahuje historický exkurz *Advokacie pred a pookupační (1968)* od JUDr. PhDr. Stanislava Balíka. V príspevku *Únie rodinných obhajcov s názvom Jaký zájem má rodinný klient?* sa prezidentka únie JUDr. Daniela Kovářová venuje otázke, či premisa o tom, že advokát je vždy viazaný pokynom klienta je platná vždy a vo všetkých prípadoch. Časť obsahuje aj rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 21. 4. 2017, sp. zn. K 33/2016, podľa ktorého je *disciplinárnym previnením, ak advokát ako obhajca nesplní pokyn klienta na podaní odvolania*.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.

K chybějící právní úpravě

tzv. prostorového odposlechu v trestním řádu

Autor vyjadruje myšlienku, že jedným z nedostatkov platného a účinného trestného poriadku je okolnosť, že výslovne neupravuje vykonávanie tzv. priestorového odposluchu (utajené získavanie informácií pomocou špeciálnych, na tieto účely zostrojených technických prostriedkov a zariadení zaznamenávajúcich obraz, zvuk, presný pohyb i činnosť sledovaných osôb v reálnom čase a priestore), rozhodovanie o možnosti ho vykonať, ani podmienky na využitie záznamu o odposluchu ako dôkazu v trestnom konaní. Termín *priestorový odposluch* dokonca trestný poriadok nedefinuje a necháva toto vymedzenie právnej náuke a právnej praxi. Autor článku apeluje za výslovné zakotvenie pojmu do trestného poriadku a formuluje podmienky budúcej právnej úpravy.

JUDr. Alena Tibitzlová

Nutná obhajoba právnické osoby – ano, či ne?

2. část

Príspevok nadväzuje na prvú časť uverejnenú v čísle 6/2018 Bulletinu advokácie. Prvá časť predstavuje problematiku trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb a problematiku povinnej obhajoby. V druhej časti autorka nadväzuje na tému, dokončuje analýzu skúmaného problému povinnej obhajoby právnickej osoby a bližšie rozoberá opatrenie o ustanovení obhajcu právnickej osobe.

prof. JUDr. Ivo Telec, CSc.

Zlá víra

Autor sa vo svojom článku venuje zlej viere ako samostatnému právnemu pojmu, ktorý je nezávislý od foriem zavinenia podľa súkromného deliktneho práva. Zlou vierou v právnom zmysle rozumieme vlastnosť protiprávneho konania úmyselného alebo z hrubej nedbanlivosti. Príspevok rozoberá zvláštne prípady z práva ochranných známkov, priemyselných vzorov a z oblasti držby názvov domien v doméne .eu (nezapísaných značiek), ktorých význam neustále rastie.

doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.

Přestupek provozatele motorového vozidla

Článok sa zaoberá témou správnych deliktov prevádzkovateľa motorového vozidla v zákone o cestnej premávke (zák. č. 361/2000 Sb.). Účelom zavedenia malo byť posilnenie verejnej moci pri zaistovaní dodržiavania pravidiel cestnej

premávky, predovšetkým pri priestupkoch, ktoré sa ťažšie preukazujú a sankcionujú. Ide o vznik zodpovednosti, ak je porušenie pravidiel zistené prostredníctvom automatizovaného technického prostriedku používaného bez obsluhy pri dohľade na bezpečnosť premávky na pozemných komunikáciách, alebo ide o neoprávnené zastavenie či státie. Autor analyzuje aj rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR a Ústavného súdu ČR, v ktorých sa vysporiadávajú s inštitútom objektívnej zodpovednosti pri týchto deliktach.

Mgr. Nikola Jílková

Mimořádné snížení výměry pokuty v přestupkovém právu

Článok sa zameriava na nový inštitút *mimoriadne zníženie výšky pokuty*, zavedený do českého práva zákonom o zodpovednosti za priestupky a konanie o nich (priestupkový zákon č. 250/2016 Sb.). Správne orgány v prípadoch taxatívne stanovených zákonom môžu prelomiť zákonom stanovenú dolnú hranicu pokuty za administratívny priestupok. Má ísť o posilnenie zásady individualizácie a princípu primeranosti správnych sankcií a je možné to označiť ako jeden z prejavov depenalizácie v správnom konaní. Autorka poukazuje na vybrané problematiku otázky, ktoré tento nový inštitút do právneho poriadku môže prinášať.

prof. JUDr. Luboš Tichý

Brexit a některé jeho následky

Autor sa zameriava na aktuálne rozhodnutie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska odísť z Európskej únie a následný proces Brexit, ktorý je bezprecedentnou udalosťou, ktorá postihuje celú Európsku úniu a jej členské štáty. Má tiež významný vplyv na Českú republiku. Autor analyzuje vplyv Brexitu na existujúce a budúce súkromnoprávne vzťahy, načrtáva zmeny, ktoré tento proces vyvolá pri posudzovaní vzťahov v jednotlivých oblastiach práva ako medzinárodné právo súkromné, medzinárodné právo procesné, korporátne právo, oblasť priemyselného vlastníctva a autorských práv a ďalšie.

Mgr. Markéta Šlejharová

Vybrané projevy ochrany „slabší strany“ z pohledu civilního práva procesního

Príspevok sa venuje ochrane slabšej strany ako jednej zo základných zásad súkromného práva, ktorá sa často spomína v súvislosti s „novým“ občianskym zákonníkom. Na rozdiel od hmotnoprávnej úpravy však v procesnoprávnych vzťahoch nedochádza k uprednostňovaniu slabšej strany na úkor silnejšej strany, naopak, skôr sa „vyrovnáva“ jej slabšie postavenie. Článok sa zameriava na vybrané procesné inštitúty ochrany slabšej strany v civilnom súdnom konaní, ktorých účelom je poskytnutie ochrany porušeným alebo ohrozeným súkromným právam.

doc. JUDr. Martin Štefko, Ph.D.

Nepřetržitý odpočinek v týdnu v zajetí duplicit

Článok z oblasti pracovného práva sa venuje právnej úprave pracovnej doby a doby odpočinku a aplikačnej praxi týkajúcej sa povinnosti nariadovať zamestnancom čerpanie nepre-

tržitého odpočinku v týždni v kľzavom období siedmich po sebe nasledujúcich kalendárnych dní. Takáto prax nezodpovedá československej tradícii, nemá oporu ani v únijnom práve a je v rozpore s recentným rozhodnutím SDEU. Aj napriek tomu, že nie je nezákonná, autor sa domnieva, že by sa malo od tejto praxe upustiť.

Ing. Tomáš Buus, Ph.D.

Problémy s vymezením „obvyklé ceny“

Autor sa zaoberá problematikou určenia obvyklej ceny a hodnoty, ako aj problémov pri ich určovaní v praxi, kedy sa používa viacero výkladov týchto pojmov. Nový občiansky zákonník priradil hodnote obvyklú cenu veci (§ 492). Obvyklú cenu veci definujú i zákon oceňovania majetku a zákon o cenách. Článok obsahuje systematickú analýzu pojmu *obvyklá cena* a autor porovnáva tento pojem a jeho výklad s judikatúrou a s medzinárodnou oceňovacou praxou.

Mgr. Radka Vacová

Jednorázová úhrada výživného pro dítě

Príspevok autorky sa zameriava na dopady spôsobov platenia výživného upraveného v § 921 ods. 1 zák. č. 89/2012 Sb., občianskeho zákonníka v oblasti vyživovacej povinnosti k deťom. Ustanovenie § 921 ods. 1 OZ obsahuje dovetok „*leđaže soud rozhodl jinak nebo se osoba výživou povinná*

dohodla s osobou oprávněnou jinak“, ktorého cieľom je možnosť dohody či súdneho rozhodnutia odchyľujúceho sa od zákonného ustanovenia a má predovšetkým pokryť prípady, kedy je vhodné stanoviť platby výživného napr. ako platby týždenné alebo štvrtročné. Autorka sa zaoberá otázkou, či je na základe tohto dovetku možné uhradiť výživné jednorazovou platbou a tým sa svojej vyživovacej povinnosti k dieťaťu zbaviť, alebo či je možné žiadať jednorazové úhrady výživného nad rámec bežných platieb mesačného výživného.

JUDr. Tomáš Plíhal

Četnost osvojení zletilého v letech 2014 až 2016

Článok prináša štatistický prehľad o tom, koľko bolo v Českej republike na všeobecných súdoch v rokoch 2014 až 2016 podaných návrhov na osvojenie plnoletého a koľkým z nich súdy vyhovelí či nevyhovelí. Inštitút osvojenia plnoletého je stále ešte novinkou v českom právnom poriadku, je teda zaujímavé sledovať početnosť jeho využitia. Po vyše štyroch rokoch účinnosti nového občianskeho zákonníka je možné konštatovať, že tento inštitút nachádza v praxi časté využitie, čo dokazuje i štatistika uvedená autorom.

Mgr. Alexandra Donevová

kancelária SAK

Ponuka vzdelávacieho programu v Škótsku

European Lawyers Programme

Faculty of Advocates (škótska komora advokátov), ponúka možnosť zúčastniť sa na **12-týždňovom vzdelávacom programe** pre 10 advokátov a advokátskych koncipientov z krajín EÚ v Edinburgu. Program ponúka:

- profesionálny prístup a skúsenosti získané počas 40-ročného fungovania programu
- príležitosť absolvovať stáž so sudcami (*Court of Session* – najvyšší súd pre občianskoprávne veci, *High Court of Justiciary* – najvyšší súd pre trestnoprávne veci) a praktizujúcimi advokátmi v Škótsku
- príležitosť získať vedomosti o systéme common law
- zdokonalenie jazykových znalostí
- nadviazanie kontaktov s inými advokátmi a uľahčenie cezhraničnej spolupráce (program je spoluorganizovaný sieťou absolventov združených v *European Lawyers Association* – ELA)
- prístup k elektronickým zdrojom a materiálom Advokátskej knižnice (označenej ako najlepšia vo Veľkej Británii)
- kurz poskytuje dobrý základ v prípade záujmu o zloženie skúšky spôsobilosti v Škótsku

Program

Program prebieha **od 15. 4. 2019 do 28. 6. 2019**. Je rozdelený na 2 časti – počas prvých dvoch týždňov absolvuje účastník úvod do problematiky škótskeho právneho systému, zvyšný čas je priradený ku konkrétnemu junior advokátovi, senior advokátovi (*Queen's counsel*) a sudcovi najvyššieho súdu v Škótsku (*Court of Session / High Court of Justiciary*), sleduje jeho činnosť, pomáha pri príprave podkladov a správa ho na súdne konanie. Po absolvovaní programu majú účastníci tiež možnosť stať sa členmi *European Lawyers Association* a zložiť skúšku spôsobilosti (*Aptitude test*), na základe ktorej sa kvalifikujú ako škótski advokáti (*solicitors*).

Náklady

Kurz a stáž sú pre vybraných uchádzačov **bez poplatku**, cestu a ubytovanie si účastníci hradia sami (priemerné mesačné náklady v Edinburgu sú 700 – 800 libier).

Organizačné záležitosti

Prihlášky môžu uchádzači zasielať **do 31. októbra 2018**. Podmienkou účasti je občianstvo EÚ, aspoň dvojročná koncipientská prax a dobrá znalosť anglického jazyka (IELTS 7.0, TOEFL 100).

V prípade záujmu o prístup k prihláške a doplnujúce informácie kontaktujte priamo pani **Adrienu Petrovú**, národnú zástupkyňu *European Lawyers Association* pre SR a ČR – tel.: +421 907 963 415, adriena.petrova@gmail.com). Viac informácií nájdete aj na <http://www.european-lawyers.org>.

Seminár o americkom práve pre mladých advokátov a advokátskych koncipientov z Čiech a zo Slovenska

John Marshall Law School – Czech and Slovak Institute
a **Česká advokátska komora**
v spolupráci so **Slovenskou advokátskou komorou**
organizujú

SEMINÁR O AMERICKOM PRÁVE

25. – 30. novembra 2018
Telč, Česká republika

Cieľom seminára je predstaviť americký právny a podnikateľský systém. Lektori sa budú venovať praktickým otázkam výkonu povolania vrátane etiky, poskytovania právnych rád klientom a vzťahom s protistranou.

Dozviete sa aké sú charakteristiky *common law* systému, americkej ústavy a súdnej štruktúry na federálnej a štátnej úrovni, ako funguje trestný proces, porotný systém a koncept restoratívnej justície. Priblížia vám, aké je v praxi americké *big law* prostredie a v čom sa líšia americké etické štandardy a profesijná zodpovednosť advokáta.

Súčasťou seminára sú aj neformálne večerné stretnutia a diskusia o aktuálnych otázkach výkonu povolania.

Podmienkou účasti je plynulá znalosť anglického jazyka slovom aj písmom. Seminár bude v angličtine a po jeho absolvovaní dostanú účastníci certifikát.

Pri posudzovaní prihlášok sa bude brať do úvahy **status uchádzača** (prednosť majú mladí advokáti, resp. podľa zápisu starší koncipienti). Počet miest vyhradených pre SAK je obmedzený. Česká advokátska komora uprednostní uchádzačov, ktorí sa na seminári zúčastňujú po prvý raz, ale nie je vylúčená opätovná účasť.

Registračný poplatok (zahŕňa účasť na seminári, ubytovanie a polpenziu, t. j. raňajky a obed):

- mladí advokáti 5 000 Kč
- advokátski koncipienti 2 500 Kč

Každý účastník si sám hradí dopravu do Telča a späť.

Váš záujem o účasť na seminári prosíme potvrdiť na adresu **chladekova@sak.sk**. Do názvu e-mailu uveďte referenciu „TELČ 2018“.

Registračný poplatok sa platí až po potvrdení účasti Českej advokátskej komore na základe vyplnenia záväznej prihlášky. Tlačivo záväznej prihlášky pošle odbor medzinárodných vzťahov SAK každému prijatému účastníkovi po termíne doručenia prihlášok a ich vyhodnotení.

Termín doručenia záväzných prihlášok:

31. október 2018

Bližšie informácie: odbor medzinárodných vzťahov SAK e-mailom: **chladekova@sak.sk**, prípadne telefonicky na čísle 02/204 227 44.

„Účasť na seminári je prínosná nielen pre tých právnikov, ktorí prichádzajú do styku so zahraničnou klientelou. To, o čo sa americkí lektori ochotne podelia počas vzdelávacej, ale i spoločenskej časti programu, sú skúsenosti relevantné pre každého mladého (ašpirujúceho) advokáta. Účastníci seminára sa taktiež zapojili do simulovaného rokovania o medzinárodnom obchodnom kontrakte, počas ktorého si precvičili nielen právnickú angličtinu, ale aj vyjednávacie techniky. Večerná časť bola venovaná filmom s právnickou tematikou a neformálnym posedeniam s prednášajúcimi. Oku lahodiacou kulisou podujatia bolo telčské historické centrum, ktoré je mestskou pamiatkovou rezerváciou zapísanou na zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Súčasťou programu bol aj výlet do mesta Jindřichův Hradec, ktoré ukrýva najväčší pohyblivý betlehem na svete. Debaty troch národov sa tak ďalej odohrávali vo vianočnej atmosfére pri punči.“

JUDr. Mgr. Katarína Kesselová, účastníčka seminára v roku 2017

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Život mezi paragrafy

BUBNÍK, G.: **Život mezi paragrafy.**
Praha : Wolters Kluwer ČR, 2017, 289 s.

Minulý rok obohatila česko-slovenský knižný trh ďalšia publikácia z pera advokáta Gerhardta Bubníka **Život mezi paragrafy**. Pridala sa tak k známym knihám českých advokátov – Václava Krála (*Případy slavných i neslavných aneb můj život s advokací* – 2002), či Karla Čermáka (*Advokacie & úvahy souvisící* – 2000, *Proč je právo tlusté & další úvahy* – 2010), ale i autobiografickým príbehom slovenských advokátov Barnabáša Lojeka (*Kým nie je neskoro* – 2011), alebo Aristida Jamnického (*Oprášené historie* – 2002) a Slovenskou advokátskou komorou vydaných prác o advokátoch Vojtechovi Rampášekovi a Jánovi Eugenovi Kováčovi.

JUDr. Gerhardt Bubník, LL.M. (1935) je český advokát, v mladosti krasokorčuliar, neskôr krasokorčuliarsky rozhodca, prvý Čechoslovák, ktorý vyštudoval právo na Harvarde (1968 – 69), československý i medzinárodný športový funkcionár, člen vedenia Medzinárodnej krasokorčuliarskej únie a jej právny poradca. Medzinárodným olympijským výborom mu bolo udelené najvyššie vyznamenanie – *Olympijský rad* – ale i *Cena za boj proti doping*. Gerhardt Bubník pracuje v advokácii od roku 1958. Špecializuje sa na medzinárodné právo súkromné, medzinárodné obchodné transakcie, medzinárodnú arbitráž, autorské a športové právo. Česká advokátska komora mu udelila *Zlatý odznak za zásluhy o advokáciu* a v roku 2016 bol uvedený do Právnickej sieni slávy. Petr Toman a Ondřej Šebesta v knihe *Nestori české advokacie* (ČAK, 2016) charakterizujú Bubníka ako „gentlemana britského strihu so životopisom, ktorý by iným stačil na niekoľko životov“.

Kniha vznikla v spolupráci s novinárkou **Magdalenou Sodomkovou**, ktorá diktované spomienky Gerhardta Bubníka spracovala. Ako napísala: „Gert hovoril akoby písal žalobu. Logicky, jeho myšlienky sa nerozbiehali do všetkých strán, mieril neomylné k pointe.“ A taká je nakoniec i celá kniha.

Kniha sa člení na 18 kapitol doplnených predhovorom a doslovom. Ako autor píše, že v živote mal dve súbežné kariéry – advokátsku a športovú – preto po úvodných kapitolách približujúcich detstvo autora, nasledujú na jednej strane kapitoly venované právu a advokácii, na druhej kapitoly venované športovej, rozhodcovskej a funkcionárskej práci.

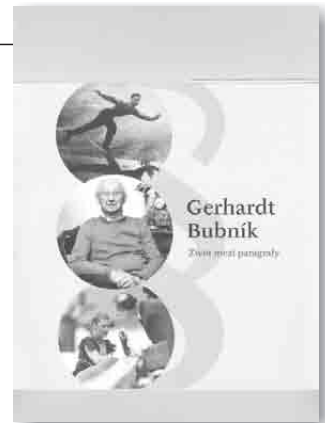
„Právnické kapitoly“ približujú najprv roky autorovho štúdia práva (1953 – 58), počas ktorého sa začal hlbšie zaoberať medzinárodným právom súkromným a jeho vstup do advokácie. Gerhardt Bubník ako koncipient nastúpil do Advokátskej poradne v Olomouci (kde pracoval i Václav Mandák)

a pokračoval v Prahe v Advokátskej poradni č. 1, ktorá sa zaoberala medzinárodnou agendou (kde pôsobili okrem iných aj Jiří Heyer, Josef Pužmann, či Theodor Donner a kolegom autora v nej bol i Karel Čermák). Tu po zložení advokátskej skúšky v roku 1962 ďalej pôsobil ako advokát. Táto časť knihy prináša i charakteristiku vtedajšej advokácie, popisuje fungovanie Mestského združenia advokátov Praha i špecifiká agendy AP 1. Štvrtá kapitola obsahuje i zopár vybraných prípadov, v ktorých autor zastupoval klientov pred rokom 1968.

Samostatná kapitola (v poradí siedma) je venovaná štúdiu práva na Harvarde, približuje jeho obsah i univerzitný život. Advokátsky život autora medzi paragrafmi pokračuje v nasledujúcej kapitole venovanej advokácii a pôsobeniu autora po roku 1970, teda v časoch normalizácie. Popisuje zastupovanie cudzincov v dedičských konaniach v Československu, spory o náhradu škody z leteckých nešťastí, autorskoprávne spory, ale aj prípady z rodinného práva s cudzím prvkom, či pôsobenie ako právny zástupca britského veľvyslanectva. Na túto kapitolu tematicky nadväzuje 12. kapitola – *Boom v advokácii po roku 1989* – zachytávajúca časy založenia a rozvoja advokátskych kancelárií. Bubník naznačuje obsah svojej advokátskej práce, ktorej ťažiskom bolo najmä zastupovanie významných zahraničných klientov na pozadí privatizácie a reštitúcií. Približuje i svoje prípady medzinárodných arbitráží, prácu rozhodcu v medzinárodných obchodných sporoch.

Hoci právu sú venované predovšetkým spomínané kapitoly, právne témy sú rozvíjané i v kapitolách zaoberajúcich sa športovou funkcionárskou činnosťou autora. Tu ide najmä o prípady týkajúce sa Medzinárodnej krasokorčuliarskej únie, jej zastupovanie, tvorbu vnútorných predpisov a rozhodcovské konanie. Pre advokáta – čitateľa sú tieto témy príťažlivé, pretože dávajú možnosť nahliadnúť do oblastí, ktoré do bežnej advokátskej praxe nepatria. Tieto kapitoly sú doplnené i príbehmi športovcov na medzinárodných podujatiach, ale aj opisom práce športového rozhodcu. Kapitoly sú zároveň i malými dejinami krasokorčuľovania a Medzinárodnej krasokorčuliarskej únie. Osobitná kapitola je venovaná i konaniam vyvolaných dopingom.

Knihu oživuje i „cestovateľská“ kapitola popisujúca zážitky autora zo zahraničných ciest. V ďalšej kapitole nájdeme príbehy československých krasokorčuliarov (vrátane Ondre-

ja Nepelu, či Jozefa Sabovčíka). Záver knihy je zamyslením autora nad životnými hodnotami, plynúcim časom.

Knihy zaujme nie len obsahom, ale i celkovou kvalitou grafickej úpravy. Oživuje ju mnoho dobových fotografií (nie len autorových osobných, ale zobrazujúcich aj iných kolegov advokátov) a reprodukcie dobových listín.

Knihy sa číta so záujmom a stúpajúcim potešením. Je to dané autorovým rozhľadom a skúsenosťou. Ako napísal Oldřich Horák v blahoželaní autorovi k jeho životnému jubileu (1985): „*Ste nie len advokát plný ducha v tak vyhranenom odbore ako je medzinárodné právo súkromné, ale i bel esprit, muž plného ducha, ktorého intelektuálne záujmy a znalosti sú nad odbor vlastnej profesie.*“

Knihy vo svojom celkovom vyznení je nielen sympatickým životným príbehom človeka a jeho osobnou výpoveďou, ale i svedectvom o polstoročí vývoja spoločnosti a v jej rámci aj zmien v advokácii. Pre advokáciu sa tak stáva prameňom jej histórie, no je aj povzbudením advokátskej spolupatričnosti. Starším advokátom pripomenie a mladším kolegom priblíži (pre nich neznáme) podmienky práce advokátov v časoch advokátskych poradní. No všetkým z nás kniha medzi riadkami zdôrazňuje, že hodnoty a úlohy advokácie sú nemenné, bez ohľadu na panujúci politický režim a utvrdzuje v nás presvedčenie o zmysluplnosti nášho povolania.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Vyhoření advokáta

V rámci advokacie se o tomto problému mlčí, i když jsou advokáti z mnoha důvodů náchylnější podlehnout syndromu vyhoření než soudci. Není možné si nevšimnout rozdílu mezi nadšenými třicátníky vstupujícími do advokátního stavu a demotivovanými padesátiletými advokáty, kteří berou své povolání již jen jako nutné zlo, sloužící k obstarávání obživy. Mnoho advokátů po několika letech praxe prohlašuje, že pokud by měli volbu, znovu by se právníky již nestali. Mnoho advokátů s delší praxí trpí depresemi a nadužívá návykové látky.

Příčiny tohoto jevu jsou nasnadě. Advokáti se neustále pohybují v antagonistickém, stresujícím, emočně vypjatém a mimořádně rychlém prostředí. Advokáti nesou odpovědnost za peníze, rodinu a svobodu někoho jiného. V jejich životě jsou stále přítomny lhůty, jejichž nedodržení má fatální následky, jsou neustále vystaveni telefonátům a e-mailům, pracují v časové tísní, jsou přetíženi, musejí se vyznat v široké škále právní problematiky a jednat s obtížnými lidmi. Podstatou jejich práce je konflikt. Advokát má také malou kontrolu nad svým programem, který často určují soudy a klienti.

Advokáti tráví veškerý svůj pracovní čas a úsilí řešením problémů někoho jiného. Klienti navíc často od advokáta očekávají příliš a zejména očekávají, že vymaže důsledky jejich předchozích pochybení a selhání. Klienti také mnohdy přenášejí svůj stres a vztek na své advokáty a ze svých vlastních chyb viní právě svého advokáta.

Advokát je neustále vystaven kritickému hodnocení ze strany soudů, klientů a médií, i když jsou to často hodnocení neodborná a nespravedlivá. Práce advokáta vyžaduje perfekcionismus, logické a analytické myšlení a pozornost k detailu. Advokátova protistrana čeká na každou advokátovu chybu.

Pokud student právnické fakulty složí test s 80% úspěšností, není to špatné. V advokátově praxi by to však znamenalo téměř jistou žalobu na náhradu škody způsobenou nesprávným výkonem advokacie. Cena za chybu může být v řádu milionů korun nebo může znamenat pobyt klienta ve vězení. Snaha o perfekcionismus vede nevyhnutelně k vnitřnímu přesvědčení, že vlastní práce není nikdy dostatečně dobrá.

Advokát po několika letech praxe si také začne více uvědomovat rozpor mezi ideály, se kterými se vstupoval do profese, a realitou. Zhusta také nastává rozpor mezi advokátovou inteligencí a mnohdy netvůřící prací, kterou musí vykonávat.

To vše vede k vyhoření, které je možno charakterizovat jako určitou emocionální vyčerpanost. V psychice advokáta se projevuje netrpělivostí, pocitem zahlcenosti, zapomnětlivostí, nesoustředěností, tendencí k prokrastinaci a návaly zlosti. Tělesnými příznaky jsou bolest hlavy a zad, zrychlený nebo nepravidelný srdeční puls, pocit nevolnosti, nespavost, nechutenství nebo naopak velká chuť k jídlu.

Vyhořelý advokát cítí únavu, bez ohledu na to, jak dlouho odpočívá nebo spí. Vyznačuje se cynismem ve vztahu k životu, má pocit, že nic nemá ve skutečnosti cenu a smysl, a necítí radost ze své práce a života. Cítí vztek, podrážděnost, bezradě, což je doprovázeno necitelným, nezdořilým a neadekvátním chováním vůči klientům a kolegům.

Vyhořelý advokát je špatný advokát. Advokáti přitom symptomy vyhoření přehlížejí, protože jsou vytrénovaní k tomu, aby byli tvrdí, stoicí a snášeli různé ústrky. Vyhoření není pouhé vyčerpání, protože vyčerpávání je normální reakcí na stres a není nemocí. Vyhoření sice také není diagnózou psychické nemoci, ale lidé, kteří mají známky vyhoření, většinou vykazují symptomy alespoň mírné deprese, která již psychickou poruchou je. Vyhoření tedy může být určitou formou deprese. Vztah české veřejnosti k duševním poruchám je velmi pokřivený a většina lidí vnímá duševní poruchu jako projev slabosti či nedostatečnosti, za který je nutno se stydět. Je třeba si ale uvědomit, že vyhoření není osobním selháním advokáta, ale reakcí psychiky na nepřátelské prostředí, a že jakožto forma deprese vyžaduje léčbu, popřípadě medikaci.

doc. JUDr. Aleš Rozehnal, Ph.D.
advokát

Štúrovci, advokáti a august 1968

Možno si pomyslíte, že podľa názvu týchto spomienok spreď päťdesiatich rokov som pomiešal dokopy veľa tém a hromadu nesúrodých problémov a okolností, ktoré k sebe nepatria a spolu ani nesúvisia, teda, že porovnávam a priraďujem k sebe jablká s hruškami. Možno je to aj tak. Nevieť. Posúďte. Možno vám ďalší text nastolenú malú záhadu pomôže rozlúštiť. V závere sa pokúsím aj vysvetliť, prečo som do titulku týchto spomienok zaradil aj Štúrovcov.

Začnem najhorúcejšou témou, augustom 1968, ktorý vtedy každý zo súčasníkov prežíval iným spôsobom. Mne sa ho podarilo absolvovať nie na protestných uliciach medzi rozhorčenými občanmi, ale v zahraničí, odkiaľ štartovali lietadlá a vyrážali tanky do našej vlasti. Intervencia ma zastihla ďaleko, až v bývalom Sovietskom zväze, v kúpeľoch Soči. Do tejto známej turistickej destinácie nás s manželkou zaviedla celkom praktická úvaha. Stále sme odkladali našu dovolenku kvôli pracovným povinnostiam a na poslednú chvíľu sme sa rozhodli navštíviť mládežnícku cestovnú kanceláriu s vtedajším známym názvom CKM, ktorú viedol môj konškolák z právnickej fakulty Vlado Priputen. „*Odporúčam vám navštíviť Sovietsky zväz,*“ rozhovoril sa priateľsky, „*lebo nikto v tejto dobe tam nechce cestovať kvôli kritickému postoju Sovietov k našej reformnej krajine.*“

Keď sme viedli tento spomínaný rozhovor, práve prebiehali rokovania medzi sovietskym politbyrom Komunistickej strany a Predsedníctvom ÚV KSČ v staničnom klube železničiarov v Čiernej nad Tisou, bolo to koncom júla 1968. Onedlho sa uskutočnilo ďalšie známe rokovanie šiestich partnerov Varšavskej zmluvy dňa 3. augusta v Bratislave, kde došlo aj k odovzdaniu Pozývacieho listu časťou stranických funkcionárov na vojenské obsadenie Československa. A to na toalete odborárskej zotavovne SOREA. Kto chce vedieť viac, určite sa s tým dôkladnejšie zoznámí v masmédiách. V tom čase sme netušili, že v Moskve sú už pripravené vojenské okupačné akcie s názvom Dunaj, či Šumava na vojenské obsadenie Československa. Doma sme na dva dovolenkové týždne nechávali deti, kolegov advokátov, zariaďovali sme si substitúcie, aby sme si užili prímorský vzduch a kúpanie.

Počas príjemných dovolenkových chvíľ nás doslova omráčila správa: Československo okupovali vojská Varšavskej zmluvy! Zostali sme znehybnení a neveriaci, lebo do pohodovej dovolenkovej atmosféry pri mori zazneli smútočné tóny agresie a spravodajstva, ktorému sme najskôr neverili. Nevedeli sme pochopiť okupáciu našej vlasti a ani sa s ňou zmieriť. Na novovzniknutú situáciu sme reagovali jedno-

značne. Nezúčastňovali sme sa na žiadnych spoločenských akciách, ktoré zorganizovala sovietska strana, izolovali sme sa od domácich a dávali sme im najavo naše protestné stanovisko a odsúdenie tejto okupačnej akcie. Oddychová dovolenka sa skončila dramaticky a s rozčarovaním.

Rok 1968 bol pre našu generáciu osudový, lebo hlboko zasiahol do našich životov, pretože obsahoval všetko, čo sprevádza ľudský osud: neuveriteľné nádeje spojené so socializmom s ľudskou tvárou, i popol sklamaní. V tom čase v hlavách mnohých starších advokátov sa obnovovali aj myšlienky na súkromnú advokáciu. Táto otázka s mnohými ďalšími, ako bolo zlepšenie odmeňovania advokátov, rozšírenie práv obhajoby, legislatívne zmeny civilných kódexov, širšie možnosti vstupu advokátov do podnikovej sféry boli aj predmetom spoločných rokovaní s českými kolegami.

Až do prvého januára 1969 sme mali totiž veľmi užitočné spoločné orgány s českou advokáciou. Aj po rozdelení sme pokračovali v spoločných odborných sekciách, školeniach koncipientov, a pokračovali sme aj vo vydávaní spoločného časopisu s názvom *Advokátni praxe – Advokátska prax*, kde som mal česť od roku 1970 spolu s JUDr. Burešovou, JUDr. Fóldešom a ďalšími členmi redakčnej rady pôsobiť. Pre zaujímavosť dopĺňam, že spoločný časopis vychádzal až do roku 1994, keď som navrhol, a predsedníctvo návrh schválilo, samostatné vydávanie nášho časopisu kvôli rozchádzajúcej sa legislatíve v ČR a SR. O jeho názov sa zaslúžil prof. Dr. Husár, významný československý trestný procesualista, náš neskorší kolega a dlhoročný priaznivec.

Prepáčte, že som sa nechal uniesť spomienkami na obdobie vzniku nášho Bulletinu. Ďalej budem pokračovať mojimi pocitmi a zážitkami po návrate z dramatickej dovolenky do Československa. Pri stretnutiach s kolegami advokátmi, či priateľmi sme všetci dávali najavo odmietavé stanovisko k hrubému porušeniu medzinárodného práva krajinami Varšavskej zmluvy. Takto postupoval aj JUDr. Vojtech Telek, predstaviteľ slovenských advokátov a predseda obnovenej Jednoty slovenských právnikov. JUDr. Telek bol významnou osobnosťou slovenskej advokácie, vyhľadávaným a uznávaným obhajcom. Po okupácii Československa spolu s ďalšími predstaviteľmi právnického života vyjadril odsudzujúce stanovisko k agresii voči našej krajine. Rovnako aj rešpektovaný právny historik a pedagóg a vedúci katedry na právnickej fakulte, profesor JUDr. Martin Vietor zaslal z dovolenky v Taliansku protestný telegram proti flagrntnému porušeniu medzinárodného práva okupačnými vojskami.

V tom čase som náhodne stretol známeho právnika JUDr. Martina Kováča, ktorý na moje prekvapenie o odsúdení agresie poznamenal: „Daj si pozor na svoje reči, lebo môže byť ešte horšie ako to je.“ Zarazili ma jeho slová, ale až neskôr, keď sa začali tzv. kádrové a personálne previerky v komunistickej strane aj v spoločnosti, som pochopil jeho prorocké varovanie a jeho predvídateľnosť ďalšieho vývoja našej spoločnosti.

Kruté kádrové previerky, ktoré spočívali v zaujatí stanoviska či v auguste išlo o bratskú pomoc alebo okupáciu, boli skutočne nemilosrdné v celej spoločnosti, aj v našom malom advokátskom prostredí. Často slúžili na vyrovnávanie si účtov medzi funkcionármi, najmä tými, ktorí v obrodnom období museli odísť zo svojich funkcií a najmä tými, ktorí ich nahradili. Zvíťazilo spravidla konzervatívne krídlo, ktoré sa hlásilo k tomu, že u nás išlo o potlačenie kontrarevolúcie a agresia Varšavskej zmluvy bola tzv. bratskou pomocou. Na vyrovnávanie si účtov doplatili v advokácii mnohí ľudia, medzi inými aj veľmi slušný a statočný advokát z Advokátskej poradne číslo 2 JUDr. Jaroslav Blažek, vtedajší predseda advokátov, JUDr. Vojtech Telek a mnohí ďalší. Medzi iným predseda Krajského združenia advokátov, JUDr. Haas, ktorého nahradil vo funkcii bývalý prokurátor a stranícky pracovník JUDr. Horňák. Týmito a ďalšími personálnymi zmenami sa v advokácii rozbehla normalizácia, pochopiteľne, so špecifickými črtami.

Každý, kto bol ohrozený previerkami, sa zachraňoval, ako mohol. Na vtedajšom zakalenom politickom mori previerok

plávalo plno rôznych záchranných viest, ktorých sa každý topiaci chytil. Snažil som sa pomôcť pri previerkach JUDr. Telekovi a napísal som dobrozdanie o jeho osobe, ako sa rozvážne správal na rokovaníach so zahraničnými delegáciami socialistických krajín v Berlíne a na jeho zásluhy pri budovaní advokácie na Slovensku. Žiaľ, moje stanovisko vtedajšiemu predsedovi advokátov nepomohlo. Dr. Telek musel po previerkach odísť zo svojho postu a nahradil ho bývalý námestník generálneho prokurátora pre Slovensko JUDr. Štefan Ozimy, ktorý dlhé roky potom viedol slovenskú advokáciu.

Na záver sa mi patrí vysvetliť, prečo som do titulku týchto spomienok zaradil aj Štúrovcov. Nechcel som ich skončiť dramaticky, ale skôr milou príhodou zo stretnutia s mojím vzácnym vysokoškolským pedagógom prof. JUDr. Vietorom. Pozdravil som pána profesora a oslovil som ho bežnou otázkou, ako sa mu darí. Ani sa ma nepýtaj, odpovedal mi pán profesor. V Bratislave sú samí Štúrovci. Prekvapený som sa ho opýtal, prečo a ako to myslí. „No jednoducho, stále do mňa štúrajú kvôli môjmu protestu proti vstupu vojsk.“ Obaja sme sa zasmiali vtipnej poznámke pána profesora.

Touto príhodou by som chcel uzavrieť aj moje spomienky na niektoré okamihy z nešťastného 21. augusta 1968. Možno vás zaujmú. Zvykne sa hovoriť, že spomínať znamená všetko prežiť znova. K tomuto poznatku chcem uviesť, že august 1968 by som si nechcel v mojom živote ešte raz zopakovať.

Anton Blaha

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie
vyhlásila aj na rok 2018

XV. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie

pre študentov právnických fakúlt,
advokátskych koncipientov
a mladých advokátov do 35 rokov

Konkrétnu tému si účastníci súťaže zvolia sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať e-mailom na adresu ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk.

Termín uzávierky je 30. november 2018.

Porota zložená z členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie príspevky vyhodnotí do konca decembra 2018. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudeliť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny prvým trom autorom budú odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2019.

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
JUDr. Zuzana Ďurišová
doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števoček, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha
Predtlačová príprava:
Helondia, s. r. o., Bratislava
Tlač:
Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 13. 9. 2018
Uzávierka redakčnej časti: 26. 9. 2018
Toto číslo vyšlo 10. 10. 2018

advokát
Slovenská
komora

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný. Odborný článok nesmie byť popisný a svojim obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier**, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu, 290 × 343 pixelov** (to zodpovedá rozmeru 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške.
8. **Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier**, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. **Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.**
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

